

1. [NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS], [aflevering 89]

standaardtitel: [NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS] (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS), [aflevering 89].

toelichting: Onder de titel 'Japans journaal' bewaart NAA-Den Haag een filmrol die een losse filmjournaal-reportage bevat. Deze reportage is uit NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS aflevering 89 afkomstig.¹ Van deze film wordt hier naast een volledige formele beschrijving slechts een verkorte inhoudelijke beschrijving gegeven.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0982.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluis B 4.

locatie filmkopie(ën): Van deze film zijn geen filmkopieën vervaardigd.

locatie videokopie(ën): Van deze film zijn geen videokopieën vervaardigd.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig. Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen. Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0982).

speelduur: 1'15".

verschijningsdatum: De titel van deze reportage suggereert dat zij over de slag in de Javazee handelt die tussen 27 februari en 1 maart 1942 werd uitgevochten. Naar verluidt werd NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS aflevering 89 echter op 17 februari 1942 in Japan uitgebracht,² dat wil zeggen bijna twee weken voordat de slag in de Javazee plaatsvond. Deze aflevering van NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, die verder reportages over de Japanse luchtlandingen bij Palembang op 14 februari 1942 en de val van Singapore op 15 februari 1942 bevat, kan op 17 februari 1942 verschenen zijn, maar dan heeft deze reportage geen betrekking op de eigenlijke slag in de Javazee, maar op een eerdere gevechtshandeling in dit zeegebied die uiterlijk medio februari 1942 plaatsvond. Indien deze reportage daarentegen van de eigenlijke slag in de Javazee verslag doet, moet NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS aflevering 89 na 27 februari 1942 verschenen zijn.

bijzonderheden: Deze film, een losse reportage, is vermoedelijk compleet.³

1

titel: [Japane karakters] ('Zeeslag bij Java: eenheden van de luchtmacht van de Japanse marine verslaan een geallieerde vloot die uit vier kruisers en zeven torpedobootjagers bestaat').

commentaar: Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Bommenwerpers van de Japanse marine vallen tijdens de slag in de Javazee, 27 februari tot en met 1 maart 1942, geallieerde oorlogsschepen aan. Deze reportage opent met opnamen van een formatie van zeker tien tweemotorige bommenwerpers van de Japanse marine die boven zee vliegen. Deze opnamen zijn tijdens deze vlucht in en vanuit één van deze toestellen gemaakt. Vervolgens verschijnt een kaart van Indonesië in beeld waarbij op het zeegebied ten noorden van Soerabaja ingezoomd wordt. Daar verschijnt een kruisje in beeld en een pijl die naar dit kruisje wijst. Tenslotte worden luchtopnamen van drie schepen getoond die door deze bommenwerpers aangevallen worden waarbij deze schepen zich met hun luchtafweergeschut

¹ Voor een integraal exemplaar van deze aflevering, zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr. 89 (17.2.17).

² Zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr. 89 (17.2.17).

³ Deze reportage is identiek aan een ander exemplaar van deze reportage, zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr. 89 (17.2.17).

verdedigen.

2. NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, aflevering 250

standaardtitel: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS), aflevering 250.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0910.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluis B 4.

locatie filmkopie(ën): Van deze film zijn geen filmkopieën vervaardigd.

locatie videokopie(ën): Van deze film zijn geen videokopieën vervaardigd.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 411). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 420). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0910).

speelduur: 5'5".

verschijningsdatum: Deze aflevering van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werd op 23 april 1945 in Japan uitgebracht.⁴ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich waarschijnlijk kort vóór 23 april 1945 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is vrijwel zeker compleet.⁵

BEGINTITELS

begintitels: [Japanse karakters] ('Nippon Nieuws; geproduceerd door Nippon Filmmaatschappij'; 'No. 250').

titel: NIPPON NYÛSU, No. 250.

producent: Nippon Eiga Sha (Japans: Nippon Filmmaatschappij).

2-A

titel: [Japanse karakters] ('Suzuki-kabinet geïnaugureerd').

commentaar: Japans.

gesproken woord: Japans.

onderwerp: De presentatie van het nieuwe kabinet-Suzuki dat op 7 april 1945 in Japan aantrad, twee dagen nadat het voltallige kabinet-Koiso zijn ontslag had aangeboden.⁶ Deze reportage, die op of anders direct na 7 april 1945 gemaakt moet zijn, opent met opnamen van een gebouw in Tokio [?]. In dit gebouw lopen zo'n tien ministers van het kabinet-Suzuki, deels militairen in uniform en deels burger-politici, langs de camera waarbij zij door de commentator worden voorgesteld. Vervolgens worden opnamen van de 14 leden van dit kabinet getoond die in de buitenlucht op de trappen van een gebouw staan, die gevolgd worden door opnamen van de aankomst per personenauto van enkele ministers van dit kabinet bij een ander gebouw in Tokio [?]. Tenslotte worden opnamen van de nieuwe minister-president Suzuki getoond die in de camera in het Japans een toespraak tot de bevolking houdt [geluidsopnamen].⁷

⁴ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr. 250 (20.4.23).

⁵ Deze film is identiek aan een ander exemplaar van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS aflevering 250, zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr. 250 (20.4.23).

⁶ Over het aantreden van het nieuwe kabinet-Suzuki verscheen ook een artikel in *Djawa Baroe* van 15 april 1945, zie: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.8 (15-4-1945), p.4-5.

⁷ Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara*

2-B

titel: [Japanse karakters] ('De beslissende slag om Okinawa').

commentaar: Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De slag om het Japanse eiland Okinawa waar Amerikaanse troepen op 1 april 1945 aan land gingen nadat dit eiland de voorafgaande dagen door de Amerikaanse marine beschoten en gebombardeerd was. Deze reportage opent met opnamen van Japans luchtafweergeschut op Okinawa dat op éénmotorige Amerikaanse gevechtsvliegtuigen vuurt, waarschijnlijk toestellen van de marine die van vliegdekschepen zijn opgestegen. Deze vliegtuigen voeren duikaanvallen uit op doelen op Okinawa dat ook door Amerikaans scheepsgeschut onder vuur wordt genomen. Vervolgens wordt een kaart van Okinawa getoond waarop drie pijlen verschijnen. Tenslotte worden opnamen van een tiental Japanse kamikaze-piloten met samurai-zwaarden getoond die in de open lucht in het gelid staan en een officier groeten, in een gebouw voor een beeld van de kamikaze-piloot Sato [?] een buiging maken, aan boord van éénmotorige gevechtsvliegtuigen klimmen en onder toejuichingen van het grondpersoneel van een vliegveld opstijgen. Tijdens de slag om Okinawa voerden Japanse piloten vanaf 6 april 1945 massaal kamikaze-aanvallen op de Amerikaanse schepen uit die zich in de wateren rond dit eiland bevonden.⁸

EINDTITELS

eindtitels: [Japanse karakters] ('Nippon Nieuws; Einde').

3. [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS], [aflevering 16-B, 56 en 61]

standaardtitel: [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS] (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS), [aflevering 16-B, 56 en 61].

toelichting: Onder de titel 'Japans journaal' bewaart NAA-Den Haag een filmrol die uit delen van drie verschillende afleveringen van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS samengesteld is. Deze compilatiefilm telt in totaal vier reportages en delen van twee begintitels. De eerste twee reportages van deze film, alsmede de daaraanvooraafgaande begintitels zijn uit DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 16-B afkomstig,⁹ de derde reportage van deze film stamt uit DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 56,¹⁰ terwijl de vierde reportage van deze film, alsmede de daaraanvooraafgaande begintitels uit DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 61 afkomstig zijn.¹¹ Van deze samengestelde film wordt hier alleen een verkorte formele beschrijving gegeven. Elders in deze inventaris worden de vier reportages die op deze film samengebracht zijn inhoudelijk beschreven.¹²

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0859.

locatie originele film: Het origineel van deze samengestelde film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren. Het restant van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS

Shûsen Chokugo made, p.481.

⁸ Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara*

Shûsen Chokugo made, p.481.

⁹ Zie: film 4.

¹⁰ Zie: film 11.

¹¹ Zie: film 12.

¹² Zie respectievelijk: reportage 4-A, 4-B, 11-D en 12-A.

aflevering 16-B is vermoedelijk eveneens vernietigd,¹³ maar NAA-Den Haag bezit daarentegen nog de restanten van de afleveringen 56 en 61 van dit filmjournaal.¹⁴

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-3216 en NFM/Kluisnummer D 3537.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 451-05 en NFM/Videonummer 492-03.

speelduur: 8'18".

4. [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS], [aflevering 16-B]

standaardtitel: [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS] (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS), [aflevering 16-B].

toelichting: NAA-Den Haag heeft een exemplaar van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 16-B in bezit gehad. Van deze film zijn alleen het laatste deel van de begintitels en de eerste twee reportages bewaard gebleven die in een compilatiefilm zijn opgenomen.¹⁵

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0859.

locatie originele film: Het origineel van het laatste deel van de begintitels van deze film, alsmede van de reportages 4-A en 4-B is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.¹⁶ Het restant van deze film, die 'in zeer slechte staat' verkeerde, is vermoedelijk eveneens vernietigd.

locatie filmkopie(ën): Alleen van het laatste deel van de begintitels van deze film, alsmede van de reportages 4-A en 4-B zijn filmkopieën vervaardigd.

locatie videokopie(ën): Alleen van het laatste deel van de begintitels van deze film, alsmede van de reportages 4-A en 4-B zijn videokopieën vervaardigd.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 432). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 393). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0859).

speelduur: 4'6".

verschijningsdatum: Deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS werd vermoedelijk in de loop van september of begin oktober 1942 in Japan uitgebracht, want de twee reportages die van deze aflevering bewaard zijn gebleven doen verslag van gebeurtenissen die zich op 5 en 7 september 1942, alsmede op 10 september 1942 afspeelden,¹⁷ terwijl één van deze twee reportages ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 122 verschenen is die op 6 oktober 1942 in Japan werd uitgebracht.¹⁸

bijzonderheden: Deze film is niet compleet, want zijn begintitels zijn niet compleet, zijn eindtitels ontbreken en hij telde volgens de bewaard gebleven documentatie over deze film oorspronkelijk zeker drie reportages. Mogelijk zijn er één of meerdere volledige reportages van deze film verloren gegaan.

¹³ Zie: film 4.

¹⁴ Zie respectievelijk: film 11 en 12.

¹⁵ Zie: film 3.

¹⁶ Zie: film 3.

¹⁷ Zie respectievelijk: reportage 4-B en 4-A.

¹⁸ Zie: reportage 4-A.

BEGINTITELS

begintitels: (abrupt begin) 'Alhamdoelilah; Asia sekarang telah dikembalikan kepada bangsa Asia; Marilah kita bekerdja oentoeck Persatoean Bersama di Asia Timoer Raja ini' (Indonesisch: 'God zij dank; Azië is weer voor de Aziaten; Laten wij gezamenlijk werken aan de eenheid van dit Groot-Oost-Azië').

titel: Volgens de bewaard gebleven documentatie over deze film was hij getiteld: 'Dai Tôa News, 16-B'.

producent: (Nippon Eiga Sha) (Japans: Nippon Filmmaatschappij).

4-A

titel: 'Oepatjara memboeka tanda peringatan roh² tentera dipoelau Sho-nan' (Indonesisch: 'Plechtigheid bij de onthulling van een herinneringsmonument voor de zielen van het leger op het eiland Sho-nan').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Tijdens een Japanse militaire plechtigheid worden in Singapore op 10 september 1942 gedenktekens voor gesneuvelde Japanse en geallieerde militairen onthuld.¹⁹ Deze reportage opent met opnamen van een Japanse shinto-priester die in aanwezigheid van een groot aantal Japanse militairen aan de voet van een groot zuilvormig stenen gedenkteken met opschrift in Japanse karakters dat op een heuvel verzezen is rituelen uitvoert waarop een Japanse militair dit monument onthult. Nadat meerdere kransen bij deze gedenkzuil gelegd zijn, beklimt een aantal geallieerde krijgsgevangenen, vermoedelijk Britten, de trappen van deze heuvel en legt in aanwezigheid van enkele Japanse militairen een krans bij een in vergelijking klein christelijk kruis dat ter rechterzijde van het Japanse gedenkteken opgericht is. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat de Japanners de christenen, 'het volk dat wij haten', aldus in staat stelden om hun gesneuvelden te herdenken, omdat de bushido-code respect voor alle gesneuvelden voorschrijft. Verder wordt in het commentaar bij deze reportage gesteld dat Japan eerbied voor de doden heeft, terwijl Engeland alleen maar materialistisch ingesteld is. Deze reportage wordt met opnamen van de sportwedstrijden afgesloten die na afloop van deze inwijdingsceremonie gehouden werden om respect aan de gesneuvelden te betuigen. Aan de voet van voornoemde heuvel vechten twee Japanners in een ring in de open lucht voor een groot gemengd publiek van Japanse militairen en geallieerde krijgsgevangenen een partij sumo-worstelen uit, terwijl in een daarnaast gelegen ring vermoedelijk twee geallieerde krijgsgevangenen voor een groot publiek van vrijwel uitsluitend geallieerde krijgsgevangenen een bokswedstrijd houden. Beide partijen worden door een Japanse scheidsrechter geleid. Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 122 die op 6 oktober 1942 in Japan werd uitgebracht.²⁰

4-B

titel: 'Perkoempoelan perlombaan besar di Djawa' (Indonesisch: 'Bijeenkomst voor het houden van grote wedstrijden op Java').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De sportweek voor de Indonesische jeugd die van 5 tot en met 9 september 1942 in Djakarta gehouden werd. Deze sportweek werd door Ikatan Sport Indonesia georganiseerd - de ISIVlag komt tijdens deze reportage in beeld - en stond volgens het commentaar bij deze reportage in

¹⁹ Voor een fotoreportage over deze gebeurtenis, zie: *Dai Tôa Sensô Gahô*, 6 (1942), nr.11 (8-10-1942), p.14. Voor een foto van dit gedenkteken van later datum, zie: *Dai Tôa Sensô Gahô*, 7 (1943), nr.4 (8-4-1943), p.19.

²⁰ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.122 (17.10.6). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.237.

het teken van de Tiga-A-gedachte. Deze reportage opent met opnamen van de openingsplechtigheid van deze sportweek die op 5 september 1942 op het Gambir-plein in Djakarta plaatsvond en volgens het programmaboekje van deze sportweek van 16.40 tot 19.45 uur zou duren.²¹ Vanaf de overdekte tribune op dit plein, waar een gemengd Japans/Indonesisch publiek heeft plaatsgenomen onder wie zich Indonesische vrouwen en Japanse militairen bevinden, leest Imamura, die tot deze sportweek had opgeroepen, staande een verklaring voor,²² terwijl op het plein zelf deelnemers aan deze sportweek die onder meer een vlag met opschrift 'PSDI' en een Indonesische vlag bij zich dragen in het gelid staan.²³ Vervolgens worden opnamen van Imamura en Okazaki [?], stropdas dragend, getoond die vanaf de tribune op het Gambir-plein zittend toekijken hoe op dit plein uniform geklede Indonesische jongens fietsend een defilé houden en een grote groep Indonesische jongens in sportkleding taisho-oefeningen doet. Deze reportage sluit af met opnamen van het Prinsenpark 'Zwembad' in Djakarta waar Indonesische meisjes op 7 september 1942 voor een gemengd Japans/Indonesisch publiek, onder wie zich Indonesische vrouwen en Japanse militairen bevinden, zwemwedstrijden houden.²⁴ In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat meer dan 10.000 jongeren, zowel jongens als meisjes, aan deze sportweek deelnamen en dat een dergelijke manifestatie 'die de Indonesische geest inhoud gaf' tijdens de Nederlandse overheersing ondenkbaar was.²⁵

EINDTITELS

eindtitels: Ontbreken.

5. DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, aflevering 19

standaardtitel: DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS), aflevering 19.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0883.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-3, NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-4 en B 5-8-7; NFM/Kluisnummers C 326, NFM/Kluisnummer C 328 en D 912.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 513-05.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 293). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 390). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0883).

speelduur: 8'39".

verschijningsdatum: Volgens één bron werd DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 19 in

²¹ Zie: RIOD/IC/055152, p.12.

²² Volgens het programmaboekje van deze sportweek zou Imamura kort na het begin van deze openingsplechtigheid het woord voeren, zie: RIOD/IC/055152, p.12.

²³ Het Japanse militaire bestuur van Java had echter op 20 maart 1942 het gebruik van de Indonesische vlag verboden, zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.21: 20 maart 1942.

²⁴ Zie: RIOD/IC/055152, p.13.

²⁵ NAA-Den Haag bezit ook andere opnamen van de openingsplechtigheid van deze sportweek, waaronder geluidsopnamen van de toespraak die Imamura bij deze gelegenheid hield, die in het tweede deel van deze inventaris beschreven zullen worden (archieffnummer 03-1102).

oktober 1942 in Japan uitgebracht,²⁶ maar in het filmblik van dit exemplaar van deze aflevering bevond zich een Japans document waaruit opgemaakt kan worden dat deze film pas op 3 maart 1943 in Indonesië in roulatie werd gebracht.²⁷ Gezien het feit dat twee reportages van deze aflevering ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 125 verschenen zijn die op 28 oktober 1942 in Japan werd uitgebracht,²⁸ en één van deze twee reportages verslag doet van gebeurtenissen die zich op 3 en 17 oktober 1942 afspeelden,²⁹ is het meer waarschijnlijk dat deze aflevering in de loop van oktober 1942 in Japan werd uitgebracht dan in maart 1943, temeer daar DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 16-B vermoedelijk in de loop van september of begin oktober 1942 in Japan werd uitgebracht,³⁰ en DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 31 vermoedelijk in maart 1943.³¹ Blijkbaar werd het exemplaar van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 19 dat NAA-Den Haag bezit pas vijf maanden later in Indonesië in roulatie gebracht. In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór oktober 1942 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: 'Chabar Dai Toa; Chabar Asia Timoer Raja; dipersembahkan oléh; Nippon Eiga Sha'; '19'; 'Alhamdoelilah; Asia sekarang telah dikembalikan kepada bangsa Asia; Marilah kita bekerdja oentoe Persatoean Bersama di Asia Timoer Raja ini' (Indonesisch: 'Dai Toa Nieuws; Nieuws van Groot-Oost-Azië; aangeboden door; Nippon Eiga Sha'; '19'; 'God zij dank; Azië is weer voor de Aziaten; Laten wij gezamenlijk werken aan de eenheid van dit Groot-Oost-Azië').

titel: CHABAR DAI TÔA (Indonesisch: DAI TÔA NIEUWS), 19.

producent: Nippon Eiga Sha (Japans: Nippon Filmmaatschappij).

5-A

titel: 'Mendjadi moerid sekolah tank oentoe sehari sadja' (Indonesisch: 'Voor slechts een dag leerling op een tankschool').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Een 250-tal geselecteerde Japanse schooljongens van volksscholen uit onder meer Tokio krijgt een dag praktijkles op een tankschool van het Japanse leger die nabij de berg Fuji gelegen is. Deze reportage opent met opnamen van de recruten van deze tankschool die samen met deze schooljongens op de binnenplaats van dit opleidingsinstituut in het gelid staan en een officier groeten, met ontbloot bovenlijf gymnastiek-oefeningen doen en zichzelf en de schooljongens in gevechtstenuë hijsen (close-up). Na opnamen van de berg Fuji worden tenslotte opnamen van een aantal tanks getoond die voor een veldoefening één voor één uitrijden waarbij schooljongens in de toren van deze tanks meerijden.³² In het commentaar bij deze reportage wordt gerefereerd aan de Japanse geest om steeds oorlog te voeren en wordt in het kader van de strijd tegen Engeland en Amerika een oproep gedaan om zich voor deze tankschool aan te melden. Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 125 die op 28

²⁶ Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p. 91.

²⁷ Zie: Ordners 'Japanse propagandafilms', NAA-Amsterdam

²⁸ Zie: reportages 5-A en 5-C.

²⁹ Zie: reportage 5-C.

³⁰ Zie: film 4.

³¹ Zie: film 6.

³² Voor een fotoreportage over het 'Imperial Tank Corps' dat vlak bij de berg Fuji oefent, zie: *Hikari*, ? (1943?), nr.4 (15-4-1943), (ongepagineerd).

oktober 1942 in Japan werd uitgebracht.³³ Vermoedelijk is het Indonesische commentaar bij deze reportage, in het bijzonder de oproep om zich voor deze school aan te melden, een letterlijke vertaling van het Japanse commentaar van deze NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS-reportage.

5-B

titel: 'Pertoendjoekan kesenian di Nippon' (Indonesisch: 'Kunsttentoonstelling in Nippon').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In een museum in Tokio wordt een schilderijtentoonstelling gehouden. Deze reportage opent met buitenopnamen van zomers geklede Japanse burgers, overwegend Westers maar ook traditioneel gekleed, die de trappen van dit museum beklimmen, die gevolgd worden door binnenopnamen van de tentoonstellingszalen van dit museum waar Japanse burgers, overwegend Westers maar ook traditioneel gekleed, en een Japanse militair schilderijen bezichtigen. Het betreft zowel werken van vermoedelijk Westerse naturalistische en impressionistische kunstschilders, als propagandaschilderijen die tijdens de Pacific-oorlog mogelijk in Indonesië, Maleisië, Birma en Japan gemaakt zijn. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat dat elk jaar een dergelijke grote kunsttentoonstelling in Tokio gehouden werd.³⁴

5-C

titel: 'Kesentosaan di Manila baharoe' (Indonesisch: 'Veiligheid in het nieuwe Manila').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Het openbare leven in Manila tijdens de Japanse bezetting: op 3 oktober 1942 wordt een tentoonstelling van handvaardigheidsprodukten gehouden die door Japanse en Filippijnse kinderen vervaardigd zijn en op 17 oktober 1942 houden Filippijnse kinderen in het Luneta-park een massale radio-taisho-oefening. Deze reportage bestaat uit twee delen. Het eerste deel van deze reportage opent met buitenopnamen van een gebouw in Manila waar de Japanse vlag uithangt, alsmede van de kathedraal van Manila en vervolgt dan met binnenopnamen van de ruimte waar op 3 oktober 1942 door Japanse en Filippijnse kinderen vervaardigde handvaardigheidsprodukten tentoongesteld werden. Deze uitstalling van tekeningen, caligrafie, houten schaalmodellen van huizen, wapentuig, auto's etcetera wordt druk bezocht door Filippijnse kinderen. In het commentaar bij deze beelden wordt gesteld dat de Filippijnen nu voortuitgang kennen anders dan onder de Amerikanen die alleen maar materialistisch ingesteld waren. Het tweede deel van deze reportage opent met opnamen van een affiche over radio-taisho waarop drie kinderen afgebeeld staan, twee meisjes en een jongen, alsmede het opschrift '(Japanse karakters); Daily calisthenics on the air; "Health first"; Mass exercise at Luneta Park'. Deze poster hangt ook naast de deuropening van het gebouw waar de Japanse vlag uithangt dat aan het begin van deze reportage in beeld werd gebracht. Vervolgens worden opnamen van de radio-taisho-oefening getoond die 14.000 in rijen opgestelde Filippijnse kinderen, jongens en meisjes gemengd, op 17 oktober 1942 onder leiding van volwassenen in het Luneta-park in Manila hielden. In het commentaar bij deze beelden wordt gesteld dat Balgas [?] in de Filippijnen taisho ingevoerd heeft, net als in Japan, opdat zijn land zich met hulp van Japan van Amerika zou kunnen losmaken. Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 125 die op 28 oktober 1942 in Japan werd uitgebracht.³⁵

³³ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.125 (17.10.28).

³⁴ Voor een fotoreportage over een tentoonstelling van beeldende kunst die een jaar later in hetzelfde museum gehouden werd, zie: *Taijo*, 2 (1943), nr.12 (15-12-1943), p.25-27, aldaar p. 27: 'Several art exhibitions are held every year in autumn in Nippon'.

³⁵ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.125 (17.10.28).

5-D

titel: 'Kapal selam Nippon' (Indonesisch: 'Nipponse onderzeeër').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Een Japanse onderzeeër valt een vijandelijk konvooi aan en brengt met een torpedo een schip tot zinken. Deze reportage toont opnamen van een op rustige zee varende Japanse onderzeeër die onder water duikt, met een torpedo een vijandelijk schip tot zinken brengt en weer opduikt.³⁶ Waarschijnlijk worden in deze reportage in scene gezette opnamen die in en vanaf deze onderzeeër gemaakt zijn, maar ook vanaf een ander vaartuig dat naast deze onderzeeër voer, met authentieke beelden van het tot zinken brengen van een vijandelijk schip afgewisseld. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat deze onderzeeër een superschip is, het snelste schip ter wereld, maar in werkelijkheid is het een verouderde onderzeeër van de I-klasse met een kanon op de toren in plaats van op het dek zoals bij schepen van deze klasse gangbaar was.

EINDTITELS

eindtitels: 'Tammat' (Indonesisch: 'Einde').

6. DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, aflevering 31

standaardtitel: DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS), aflevering 31.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0970.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-10.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-11 en B 5-8-23.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 594-04.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 455). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen. Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0970).

speelduur: 9'19".

verschijningsdatum: Deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS werd vermoedelijk in maart 1943 in Japan uitgebracht, want in één reportage van deze aflevering wordt verslag gedaan van een gebeurtenis die zich op 14 februari 1942 afspeelde en waaraan ook NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 144 een reportage wijdde,³⁷ terwijl een andere reportage van deze aflevering ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS aflevering 145 verschenen is.³⁸ Deze twee afleveringen van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werden respectievelijk op 9 en 16 maart 1943 in Japan uitgebracht. In deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór maart 1943 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is vermoedelijk compleet.

³⁶ Voor een vergelijkbare fotoreportage over Japanse onderzeeërs, zie: *Taijo*, 3 (1944), nr.5 (15-5-1944), p.11-17.

³⁷ Zie: reportage 6-A.

³⁸ Zie: reportage 6-D.

BEGINTITELS

begintitels: '[Vignet van het Japanse 16e leger]'; 'Chabar Dai Tôa; dipersembahkan oléh; Nippon Eiga Sha'; '31'; 'Alhamdoelilah; Asia sekarang telah dikembalikan kepada bangsa Asia; Marilah kita bekerdja oentoeck Persatoean Bersama di Asia Timoer Raja ini' (Indonesisch: '[Vignet van het Japanse 16e leger]'; 'Dai Tôa Nieuws; aangeboden door; Nippon Eiga Sha'; '31'; 'God zij dank; Azië is weer voor de Aziaten; Laten wij gezamenlijk werken aan de eenheid van dit Groot-Oost-Azië').

titel: CHABAR DAI TÔA (Indonesisch: DAI TÔA NIEUWS), 31.

producent: Nippon Eiga Sha (Japans: Nippon Filmmaatschappij).

6-A

titel: '[Japanse karakters]' ('Palembang'). Dit is de enige aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS die NAA-Den Haag bezit waarvan de titels van de afzonderlijke reportages uitsluitend in Japanse karakters gegeven worden. De begin- en eindtitels van deze aflevering zijn daarentegen in het Indonesisch gesteld.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Tijdens een Japanse militaire plechtigheid worden in Palembang op 14 februari 1943 de Japanse parachutisten herdacht die tijdens de verovering van deze stad op 14 en 15 februari 1942 gesneuveld waren. Deze reportage opent met opnamen van enkele Japanse officieren die per personenauto bij de plaats arriveren waar deze herdenking gehouden wordt en toont dan gefragmenteerde opnamen van deze herdenking die in de open lucht bij een obeliskvormig stenen gedenkteken met opschrift in Japanse karakters gehouden werd dat op een militaire begraafplaats verzezen is. Op lange tafels staat daar een aantal urnen opgesteld die vermoedelijk de stoffelijke resten van gesneuvelde Japanse militairen bevatten. Op enkele urnen zijn portretfoto's en shinto-offeranden geplaatst. Op deze plaats lezen enkele Japanse militairen verklaringen voor en brengen een eerbetoon door met bloemen te zwaaien. Deze plechtigheid wordt niet alleen door Japanse militairen bijgewoond, waaronder luchtlandingstroepen, maar ook door vrouwelijk Indonesisch medisch personeel en door een eenheid Indonesische heiho's. In het commentaar bij deze opnamen wordt vermeld dat de luchtlandingstroepen die bij deze 'op Japanse wijze' gehouden herdenking aanwezig waren zojuist gearriveerd waren. Verder wordt vermeld dat ook Japanse burgers en Indonesische jongeren deze plechtigheid bijwoonden. Over deze gebeurtenis verscheen ook een reportage in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 144 die op 9 maart 1943 in Japan werd uitgebracht. Voor deze NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS-reportage zijn opnamen gebruikt die ook in deze reportage voorkomen, maar ook andere.³⁹ De berichtgeving over deze herdenking wordt met opnamen van een palmenstrand afgesloten waarbij in het commentaar wordt gesteld dat Japan weer orde op zaken heeft gesteld. Vervolgens worden opnamen van het openbare leven in een Chinese wijk in Indonesië getoond die vanuit een rijdende auto gemaakt zijn. Achtereenvolgens komen een minaret [?], een Chinese poort, met vracht beladen bootjes in een rivier en op een weg rijdende vrachtwagens met open laadbak die Japanse militairen vervoeren in beeld. Deze opnamen zijn vermoedelijk in of kort voor maart 1943 gemaakt, mogelijk in Palembang.

6-B

titel: '[Japanse karakters]' ('Muziek').

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Op een podium in een zaal speelt een in rokkostuum geklede Japanse xylofonist begeleid

³⁹ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.144 (18.3.9). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, `Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made', p.279.

door een Japans strijkorkest met dirigent een muziekstuk. Dit instrumentale muzikale intermezzo is vermoedelijk in een studio op een onbekende locatie opgenomen.

6-C

titel: '[Japanse karakters]' ('Sjanghai').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Tijdens een anti-geallieerde manifestatie betuigen aanhangers van het met Japan samenwerkende Nanking-regime in Sjanghai hun steun aan het Japanse streven naar de vorming van Groot-Oost-Azië. Deze reportage opent met opnamen van een grote menigte Chinezen, spandoeken met opschriften in Chinese karakters en de vlaggen van Japan en Nanking-China dragend, die op een plein verzameld is om de toespraak aan te horen die Lin Po-shêng [?], stropdas dragend, vanaf een overdekte tribune houdt. Vervolgens worden opnamen van een groot aantal Chinese burgers getoond, Westers gekleed, die voorafgegaan door een geüniformeerd muziekkorps in optocht door het centrum van Sjanghai trekken waarbij zij spandoeken met opschriften in Chinese karakters en de vlaggen van Japan en Nanking-China meevoeren. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat China lang door Engeland en Amerika vernederd is, maar dat de Chinezen zich nu van hun vreemde overheersers willen ontdoen en zich vereend tegen Engeland en Amerika keren.

6-D

titel: '[Japanse karakters]' ('Solomon-eilanden').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Vliegtuigen van de Japanse marine in actie tijdens de strijd om de Solomon-eilanden. Deze reportage bestaat uit twee delen. Het eerste deel van deze reportage toont opnamen van een tweemotorige Japanse Betty-bommenwerper die uitgewuifd door het grondpersoneel van een vliegveld opstijgt en, deel uitmakend van een formatie van zeker vier toestellen van dit type, een fotoverkenningvlucht boven het eiland Guadalcanal uitvoert. Daarbij worden opnamen getoond die tijdens deze vlucht in en vanuit dit toestel gemaakt zijn. Dit toestel steeg waarschijnlijk van de Japanse basis bij Rabaul op het eiland New Britain in de Bismarck-archipel op. Nadat Amerikaanse mariniers op 7 augustus 1942 op Guadalcanal waren geland, voerden Japanse gevechtsvliegtuigen vanaf deze basis tot medio 1943 bijna dagelijks aanvallen op de Amerikaanse posities op dit eiland uit. Het tweede deel van deze reportage toont opnamen van éénmotorige Zero-jachtvliegtuigen die van twee Japanse vliegdekschepen die in de wateren rond de Solomon-eilanden koersen opstijgen. Deze opnamen zijn op en vanaf het grootste van deze twee schepen gemaakt. Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 145 die op 16 maart 1943 in Japan werd uitgebracht.⁴⁰ De opnamen voor het eerste deel van deze reportage zijn mogelijk in februari of in de eerste helft van maart 1943 gemaakt, want in het commentaar bij deze beelden wordt vermeld dat het Japanse verkenningsvliegtuig zich boven vijandelijk gebied begaf, terwijl Guadalcanal pas in februari 1943 geheel in Amerikaanse handen raakte. Opmerkelijk genoeg wordt in het commentaar bij het tweede deel van deze reportage gesuggereerd dat de vertoonde beelden betrekking zouden hebben op de operaties die de Japanse marine in de periode van 5 tot en met 9 april 1942 in de Golf van Bengalen uitvoerde. Een Japans vlooteskader met vliegdekschepen voerde toen aanvallen op Brits-Indië en op Britse schepen die zich in de Golf van Bengalen bevonden uit waarbij de Britse marine aanzienlijke verliezen werd toegebracht. De opnamen die in het tweede deel van deze reportage vertoond worden, komen evenwel niet in de reportage voor die NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS destijds aan deze operatie van

⁴⁰ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.145 (18.3.16).

de Japanse marine wijdde,⁴¹ maar dus wel in de reportage over luchtacties van de Japanse marine tijdens de strijd om de Solomon-eilanden die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS aflevering 145 verscheen.

EINDTITELS

eindtitels: 'Tammat' (Indonesisch: 'Einde').

7. [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS], [aflevering 38?]

standaardtitel: [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS] (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS), [aflevering 38?]

toelichting: NAA-Den Haag bezit een aflevering van een filmjournaal waarvan de titel en het afleveringsnummer niet bekend zijn. Het betreft vrijwel zeker een aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, mogelijk aflevering 38.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0901.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-10.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-10 en B 5-8-19.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 572-03.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 487). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 396). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0901).

speelduur: 5'21".

verschijningsdatum: Deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS werd vermoedelijk in de loop van mei 1943 in Japan uitgebracht, want in twee reportages van deze aflevering wordt verslag gedaan van gebeurtenissen die op 6 mei 1943 plaatsvonden,⁴² terwijl de vier reportages die deze aflevering telt ook in drie afleveringen van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) verschenen zijn, te weten aflevering 152, aflevering 153 en aflevering 155.⁴³ Deze drie afleveringen van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werden respectievelijk op 4, 11 en 25 mei 1943 in Japan uitgebracht.

bijzonderheden: Deze film is niet compleet, want zijn begin- en eindtitels ontbreken, terwijl hij in vergelijking met andere afleveringen van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS die vermoedelijk compleet zijn een betrekkelijk korte speelduur heeft. Vrijwel zeker is het begin van reportage 7-A, die geen titel heeft en abrupt begint, verloren gegaan. Mogelijk zijn er één of meerdere volledige reportages van deze film verloren gegaan.

BEGINTITELS

begintitels: Ontbreken (abrupt begin).

titel: Deze film is vrijwel zeker een aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, want hij vertoont de uiterlijke kenmerken van dit filmjournaal. Omdat de begintitels van deze film ontbreken, zijn de preciese titel en het nummer van deze aflevering niet bekend. In NAA-Den Haag is deze film - net als film 9 - 'Khabar Dai Toa' (Indonesisch: 'Dai Tôa Nieuws') getiteld, waarschijnlijk in

⁴¹ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.99 (17.4.28).

⁴² Zie: reportage 7-A en 7-D.

⁴³ Zie: reportage 7-B, 7-A, 7-C en 7-D.

navolging van film 8 die daadwerkelijk KHABAR DAI TÔA getiteld is, maar in de bewaard gebleven documentatie over deze film wordt als zijn titel uitsluitend 'Dai Toa News, nr. 47' genoemd. Het is echter niet waarschijnlijk dat deze film aflevering 47 van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS is, want hij werd vermoedelijk in de loop van mei 1943 uitgebracht, dat wil zeggen na aflevering 31 van dit filmjournaal die vermoedelijk in maart 1943 werd uitgebracht,⁴⁴ maar vóór aflevering 45 die vermoedelijk in de loop van juli 1943 werd uitgebracht.⁴⁵ Bovendien bezit NAA-Den Haag nog een andere aflevering van een filmjournaal waarvan de preciese titel en het afleveringsnummer niet bekend zijn. Volgens de bewaard gebleven documentatie over deze film, die in deze inventaris als film 9 beschreven wordt, zou ook hij DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 47 zijn.⁴⁶ Omdat film 9 vermoedelijk in de loop van juli of in augustus 1943 werd uitgebracht, is het meer waarschijnlijk dat deze film DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 47 is dan de hier beschreven film. Niet bekend is dus welke aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS de hier beschreven film is. Omdat de hier beschreven film in de tijd vermoedelijk vrijwel precies tussen de afleveringen 31 en 45 van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS werd uitgebracht, zou hij aflevering 38 kunnen zijn. Mogelijk heeft er een verwisseling tussen film 9 en de hier beschreven film - die volgens de bewaard gebleven documentatie dus beide DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS aflevering 47 zouden zijn - plaatsgevonden. Deze film is dus vrijwel zeker een aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, mogelijk aflevering 38.

producent: (Nippon Eiga Sha) (Japans: Nippon Filmmaatschappij).

⁴⁴ Zie: film 6.

⁴⁵ Zie: film 8.

⁴⁶ Zie: film 9.

7-A

titel: Ontbreekt (abrupt begin).

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Japans.

onderwerp: Op de tweede dag van het bezoek dat hij op 5 en 6 mei 1943 aan de Filippijnen bracht, houdt Tōjō in Manila een publieke redevoering. Deze reportage opent met opnamen van Tōjō, stropdas dragend, die staande op een overdekt podium dat voor het grote prieel-achtige stenen bouwwerk in het Luneta-park in Manila opgericht is in het Japans tot een menigte Filippino's een toespraak houdt [geluidsopnamen] die in het Indonesisch ondertiteld wordt (moeilijk leesbaar). Zijn toehoorders steken vlaggen, spandoeken, banieren en borden in de lucht die deels opschriften in het Engels en Japanse karakters dragen. Na afloop van zijn toespraak wordt Tōjō door zijn toehoorders toegejuicht die met Japanse vlaggetjes zwaaien en driemaal 'banzai' roepen waarbij zij de armen in de lucht gooien. Schuin achter Tōjō staat een Japanse marine-officier.⁴⁷ Over deze gebeurtenis verscheen ook een reportage in NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 153 die op 11 mei 1943 in Japan werd uitgebracht.⁴⁸ Omdat deze NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS-reportage langer is dan deze reportage, maar verder identiek, is het vrijwel zeker dat het begin van deze reportage, die geen titel heeft en abrupt begint, verloren is gegaan.

7-B

titel: 'Moerid kesoldadoean di Birma' (Indonesisch: 'Militaire rekruten in Birma').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Birmees

onderwerp: Tijdens een militaire plechtigheid worden in Birma op een militaire academie voor het eerst Birmese cadetten tot officier van het Birmese leger benoemd. Deze reportage, die waarschijnlijk kort voor 4 mei 1943 gemaakt is, opent met opnamen van een aantal Birmese cadetten die onder een afdak in het gelid staan en één voor één naar voren komen om van een Japanse officier in Japanse karakters gestelde officiersbrieven en Japanse officierszwaarden te ontvangen. Vervolgens worden opnamen van een Birmese cadet getoond die in het Birmees een toespraak in de camera houdt [geluidsopnamen]. Volgens het commentaar bij deze reportage dankt deze cadet Japan voor de hulp in de strijd tegen Engeland en Amerika. Tenslotte worden opnamen van Birmese militairen getoond die met geschouderd geweer op een exercitieterrein marcheren waarbij zij door Japanse officieren te paard worden gadegeslagen.⁴⁹ Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 152 die op 4 mei 1943 in Japan werd uitgebracht.⁵⁰

⁴⁷ Voor fotoreportages over het bezoek dat Tōjō op 5 en 6 mei 1943 aan de Filippijnen bracht, zie: *Dai Tōa Sensō Gahō*, 7 (1943), nr.6 (8-6-1943), titelpagina, en p.8-9; en: *Hikari*, ? (1943?), nr. 7 (15-7-1943), (ongepagineerd). Laatstgenoemde reportage bevat foto's die tijdens de bijeenkomst die in deze reportage verfilmd is gemaakt zijn en deze foto's dragen als bijschrift: 'On the 6th the Premier presented himself at the thanks-giving meeting held by the whole masses of people there, on which occasion the Premier made clear the determination of the Japanese Empire in dealing with the Greater East Asia War.'

⁴⁸ Zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr.153 (18.5.11). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyūsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shūsen Chokugo made*, p.295.

⁴⁹ Voor een fotoreportage over deze plechtigheid, zie: *Hikari*, nr.7 (15-7-1943), (ongepagineerd) links. Het bijschrift bij deze fotoreportage leest: 'The first commencement exercises took place at the Military Cadets' School in Birma.' Het bijschrift bij een foto van de overhandiging van een samurai-zwaard aan een cadet tijdens deze ceremonie leest: 'the picture... shows the honour graduates, on whom were conferred gifts in the shape of swords.'

⁵⁰ Zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr.152 (18.5.4). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyūsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shūsen Chokugo made*, p.294.

7-C

titel: 'Disoengai Yangtze' (Indonesisch: 'Aan de rivier de Yangtze').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Van begin april tot in mei 1943 voeren de Japanse marine en landmacht in Centraal-China gezamenlijk operaties tegen eenheden van Chungking-China uit om een veilige vaarweg over de Yangtze tot aan de stad Ichang te openen. Deze reportage, die waarschijnlijk kort voor 25 mei 1943 gemaakt is, opent met opnamen van een Japans oorlogsschip dat op de Yangtze vaart en landdoelen onder vuur neemt. Er worden onder meer luchtopnamen van dit schip getoond, alsmede opnamen die op dit schip gemaakt zijn. Vervolgens worden opnamen van Japanse infanteristen getoond die een stormaanval op een Chinees dorp uitvoeren en dit ontruimde dorp waar een aantal gebouwen in brand staan binnentrekken. In het commentaar bij deze beelden wordt gemeld dat het leger van Chungking-China op de vlucht geslagen is en de tactiek van de verschoeide aarde heeft toegepast. Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 155 die op 25 mei 1943 in Japan werd uitgebracht.⁵¹

7-D

titel: 'Doea orang djenderal pehak Chungking melepaskan diri dengan membawa 70,000 orang soldadoenja' (Indonesisch: 'Twee generaals van het Chungking-regime zijn met 70.000 soldaten overgelopen').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Twee generaals van het tegen Japan strijdende Chungking-regime lopen op 6 mei 1943 met 70.000 manschappen naar het met de Japanners samenwerkende Nanking-regime over. Deze reportage, die op of anders kort na 6 mei 1943 gemaakt moet zijn, opent met binnenopnamen van een trein-coupé waar de overgelopen generaals Long van de 24e legergroep en Sun van het 5e leger van het Chungking-regime, beide in burgerkleding, alsmede Japanse militairen zitten. Vervolgens worden opnamen van de aankomst van deze twee generaals op een station ergens in Nanking-China getoond waar zij hoffelijk begeleid door Japanse militairen in een personenauto plaatsnemen en wegwijden. Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 155 die op 25 mei 1943 in Japan werd uitgebracht.⁵²

EINDTITELS

eindtitels: Ontbreken (abrupt einde).

8. DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, aflevering 45

standaardtitel: DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS), aflevering 45.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0898.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-10. Het origineel van deze film verkeert 'in zeer slechte staat'.

⁵¹ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.155 (18.5.25). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.301.

⁵² Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.155 (18.5.25). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.301.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-10 en B 5-8-19.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 572-02.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 439). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 392). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0898).

speelduur: 5'42".

verschijningsdatum: Deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS werd vermoedelijk in de loop van juli 1943 in Japan uitgebracht, want één reportage van deze aflevering is ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 161 verschenen,⁵³ terwijl in een andere reportage van deze aflevering onder meer verslag gedaan wordt van een gebeurtenis die op 5 juli 1943 plaatsvond en waaraan ook NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS aflevering 162 een reportage wijdde.⁵⁴ Deze twee afleveringen van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werden respectievelijk op 6 en 13 juli 1943 in Japan uitgebracht. In deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort voor juli 1943 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film heeft zowel begin- als eindtitels, maar is vermoedelijk toch niet compleet, want hij heeft in vergelijking met andere, vermoedelijk complete afleveringen van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS een betrekkelijk korte speelduur. Bovendien zijn de begintitels van deze film beschadigd en is het begin van reportage 8-A, die geen titel heeft en abrupt begint, vrijwel zeker verloren gegaan. Vermoedelijk is een deel van deze film dat zich tussen de begintitels en het huidige begin van reportage 8-A bevond verloren gegaan. Mogelijk zijn daarbij één of meerdere volledige reportages verloren gegaan.

BEGINTITELS

begintitels: 'Khabar Dai Tôa; dipersembahkan oléh; Nippon Eiga Sha'; '45'; 'Alhamdoelilah; Asia sekarang telah dikembalikan kepada bangsa Asia; Marilah kita bekerdja oentoeik Persatoean Bersama di Asia Timoer Raja ini' (Indonesisch: 'Dai Tôa Nieuws; aangeboden door; Nippon Eiga Sha'; '45'; 'God zij dank; Azië is weer voor de Aziaten; Laten wij gezamenlijk werken aan de eenheid van dit Groot-Oost-Azië').

titel: KHABAR DAI TÔA (Indonesisch: DAI TÔA NIEUWS), 45.

producent: Nippon Eiga Sha (Japans: Nippon Filmmaatschappij).

8-A

titel: Ontbreekt (abrupt begin).

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Het bezoek van een Japanse onderzeeër aan de Duitse Kriegsmarine-basis in de Franse havenstad Brest. Deze reportage opent met opnamen van Dönitz die de bemanning van deze Japanse onderzeeër inspecteert. Deze inspectie vindt aan boord van dit schip plaats dat in de haven van Brest afgemeerd is. Vervolgens worden opnamen van het embarkeren van de bemanning van dit schip getoond die zich aansluitend tijdens een feestelijke ontvangst op de binnenplaats van een marinecomplex met Duits marinepersoneel verbreedert onder meer door wedstrijden sumo-worstelen met Duitsers te houden. Over deze gebeurtenis verscheen ook een reportage in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 161 die op 6 juli 1943 in Japan

⁵³ Zie: reportage 8-A.

⁵⁴ Zie: reportage 8-C.

werd uitgebracht.⁵⁵ Omdat deze NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS-reportage langer is dan deze reportage, maar verder identiek, is het vrijwel zeker dat het begin van deze reportage, die geen titel heeft en abrupt begint, verloren is gegaan. Vanaf augustus 1942 bezochten vijf Japanse onderzeeërs Brest en andere Duitse havens in bezet Frankrijk. Onbekend is wanneer het bezoek dat in deze reportage verfilmd is precies plaatsvond. Ook is onbekend of de opnamen van deze reportage van Japanse of van Duitse makelij zijn en hoe deze filmbeelden in Japan terecht zijn gekomen. Indien deze opnamen door deze Japanse onderzeeër zelf naar Japan meegenomen zijn, zullen zij gedateerd zijn.

8-B

titel: 'Tiba di Nippon' (Indonesisch: 'Aankomst in Nippon').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Mannelijke studenten uit de Zuidelijke Gebieden die in Japan komen studeren arriveren in Tokio. Deze reportage opent met opnamen van een groep van circa 15 geüniformeerde buitenlandse studenten (in een lichtkleurig uniform met open kraag met daaronder een wit tropenhemd) die per trein in Tokio arriveren en gevolgd door twee andere groepen geüniformeerde buitenlandse studenten (respectievelijk in een lichtkleurig uniform met gesloten kraag en een donkerkleurig uniform met gesloten kraag), die ongeveer even groot of iets groter in aantal zijn, een station in het centrum van Tokio marcherend verlaten. Vervolgens worden opnamen van de exercitie getoond die deze drie groepen studenten gezamenlijk op een groot grasveld in het centrum van Tokio hielden waarbij zij een seikeirei in de richting van het keizerlijk paleis maken dat op de achtergrond te zien valt. De eerste twee groepen studenten die in deze reportage in beeld komen lijken dezelfde uniformen te dragen als de twee groepen geüniformeerde studenten uit de Zuidelijke Gebieden die in reportage 9-A verfilmd zijn. Waarschijnlijk berichten deze twee reportages over dezelfde groep studenten uit de Zuidelijke Gebieden die naar Japan gekomen is om te studeren. Over de nationaliteit van deze studenten bestaat evenwel onduidelijkheid. In het commentaar bij deze reportage, die vermoedelijk in of kort voor juli 1943 gemaakt is, wordt gemeld dat het studenten uit Birma, Indonesië, de Filippijnen en Maleisië zijn die in Japan een twee- tot driejarige opleiding komen volgen om 'leiders' te worden. De tweede groep studenten die in deze reportage in beeld komt, zou uit Indonesiërs kunnen bestaan, want uit foto's blijkt dat Javaanse studenten die naar Japan werden uitgezonden in 1943 een lichtkleurig uniform met gesloten kraag droegen. Mogelijk bericht deze reportage over de aankomst van de groep van 53 studenten uit de Zuidelijke Gebieden die op 30 juni 1943 in Tokio arriveerde. Deze groep telde studenten uit Birma, Java, Maleisië en Soematra, maar niet uit de Filippijnen.⁵⁶

8-C

titel: 'Di Syô-nan'; 'Kekoeatan dari tentera keradjaan Nippon soedah sampai di negeri India' (Indonesisch: 'In Syô-nan'; 'De kracht van het leger van het keizerrijk Nippon reikt al tot India'). De tweede titel wordt geprojecteerd op opnamen van de voorgevel van de Diet in Tokio.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

⁵⁵ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.161 (18.7.6). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.311-312.

⁵⁶ Zie: RIOD/IC/032781, 1943, p.4: 1 en 21 april 1943; p.5: 29 april 1943 en 3 juni 1943; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.10 (15-5-1943), p.16; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.12 (15-6-1943), p.8: 3 juni 1943; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.14 (15-7-1943), p.8-9; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.16 (15-8-1943), p.20-21, vooral de foto's op p.20; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.17 (1-9-1943), p.20-21; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.20 (15-10-1943), p.26; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.21 (1-11-1943), p.26; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.4: 1 en 29 april 1943 en mei 1943, p.5: 3 juni 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.43: 2 april 1943, en p.230.

onderwerp: De eerste dag van het bezoek dat Tōjō op 5 en 6 juli 1943 aan Singapore bracht. Dit bezoek was een onderdeel van de rondreis die Tōjō in de eerste helft van juli 1943 door Zuid-Oost-Azië maakte naar aanleiding van de toezeggingen die hij medio juni 1943 tijdens de 82^e zitting van de Japanse Diet gedaan had.⁵⁷ Op 15 en 16 juni 1943 had hij in de Diet in de zogenaamde 'Tōjō-verklaring' Birma en de Filippijnen onafhankelijkheid beloofd en de Maleisiërs en de Indonesiërs naar mate van bekwaamheid medezeggenschap in het landsbestuur in het vooruitzicht gesteld. Bovendien had hij op 19 juni 1943 in de Diet India in zijn streven naar onafhankelijkheid de steun van Japan toegezegd. Deze reportage opent met opnamen van Tōjō die vanaf het spreekgestoelte een toespraak tot de 82^e Diet houdt waarbij een Indonesische tekst in beeld verschijnt waarin Japan zich voor de onafhankelijkheid van India uitspreekt opdat de macht van Engeland en Amerika in dat land gebroken zou worden. Het betreft waarschijnlijk een passage uit of parafrase van voornoemde toespraak van Tōjō van 19 juni 1943. Deze opnamen -zonder de Indonesische tekst - komen ook in de reportage voor die in NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 159 aan de toezeggingen gewijd werd die Tōjō in de 82^e zitting van de Diet aan de Filippijnen en India gedaan had. Deze aflevering van NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS werd op 23 juni 1943 in Japan uitgebracht.⁵⁸ Vervolgens worden opnamen van de aankomst van Tōjō in Singapore op 5 juli 1943 getoond. Op het vliegveld aldaar wordt Tōjō, handschoenen dragend, door Terauchi, tropenhelm dragend, en door andere Japanse officieren begroet waarop hij Ba Maw, die naar Singapore afgereisd was om hem te ontmoeten, op Westerse wijze de hand schudt. Gezeten in een open personenauto die aan het hoofd van een lange kolonne personenauto's rijdt, maakt Tōjō een rit door de stad waarbij hij door de lokale bevolking toegejuicht wordt die langs de kant van de weg met Japanse vlaggetjes staat te zwaaien. Hij arriveert uiteindelijk op een plein waar een menigte verzameld is. Tenslotte worden opnamen van de parade getoond die het begin juli 1943 opgerichte Indian National Army van Bose die dag voor Tōjō hield. Vanaf het versierde bordes van een gebouw waaraan spandoeken met leuzen en een portret van Gandhi hangen, houdt Bose eerst een toespraak tot manschappen van zijn Indian National Army, voornamelijk Sikhs die op een plein in het gelid staan waarop hij vanaf hetzelfde bordes samen met Tōjō een parade van deze troepen afneemt die vervolgens door de straten van Singapore marcheren. Mogelijk zijn dit de eerste opnamen die van Bose gemaakt zijn nadat hij zich in Singapore gevestigd had. Daar had hij op 4 juli tot de gewapende strijd tegen de Britse overheersing van India opgeroepen.⁵⁹ In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat Engeland en Amerika de vijanden van alle Indische volkeren zijn en Japan de bijzondere opdracht heeft de macht van deze landen te breken opdat ze uit India verdreven zouden kunnen worden. De opnamen van het bezoek van Tōjō aan Singapore die in deze reportage getoond worden, komen ook in de reportage voor die in NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 162 aan Tōjō's bezoek aan Thailand en Singapore werd gewijd. Deze aflevering van NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS werd op 13 juli 1943 in Japan uitgebracht.⁶⁰

EINDTITELS

⁵⁷ Voor geïllustreerde artikelen en fotoreportages over de rondreis die Tōjō in de eerste helft van juli 1943 door Zuid-Oost-Azië maakte, zie: *Dai Tōa Sensō Gahō*, 7 (1943), nr.8 (8-8-1943), p.6-7, p.8-9, p.12-13, en p.16-17; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.14 (15-7-1943), titelpagina, p.3, p.4-5, en p.15; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.5: 5 (moet zijn: 7) en 12 juli 1943; de foto in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.18 foto nr.7; en: *Taiyo*, 2 (1943), (nr.8?) (15-8-1943?), p.11-13.

⁵⁸ Zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr.159 (18.6.23). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyūsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shūsen Chokugo made*, p.309.

⁵⁹ Voor fotoreportages over en foto's van het bezoek dat Tōjō op 5 en 6 juli 1943 aan Singapore bracht, zie: *Dai Tōa Sensō Gahō*, 7 (1943), nr.8 (8-8-1943), p.8-9, p.12-13, en p.16-17; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.14 (15-7-1943), p.4-5 en p.10; en: *Taiyo*, 2 (1943), (nr.8?) (15-8-1943?), p.11-13, aldaar p.12 nr.1, en p.13 nr.3 en 4.

⁶⁰ Zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr.162 (18.7.13). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyūsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shūsen Chokugo made*, p.313.

eindtitels: 'Tammat' (Indonesisch: 'Einde') (abrupt einde).

9. [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS], [aflevering 47?]

standaardtitel: [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS] (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS), [aflevering 47?]

toelichting: NAA-Den Haag bezit een aflevering van een filmjournaal waarvan de titel en het afleveringsnummer niet bekend zijn. Het betreft vrijwel zeker een aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, mogelijk aflevering 47.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0903.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-10.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-10 en B 5-8-19.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 572-04.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 533). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 388). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0903).

speelduur: 6'29".

verschijningsdatum: Deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS die onder meer verslag doet van een gebeurtenis die zich op 12 juli 1943 afspeelde,⁶¹ werd vermoedelijk in de loop van juli of in augustus 1943 in Japan uitgebracht, want één reportage van deze aflevering bestaat uit opnamen die ook in een reportage voorkomen die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 165 verschenen is, terwijl een andere reportage van deze aflevering opnamen bevat die ook in een reportage voorkomen die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS aflevering 168 verschenen is.⁶² Deze twee afleveringen van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werden respectievelijk op 3 en 24 augustus 1943 in Japan uitgebracht. In deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór augustus 1943 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is niet compleet, want zijn begin- en eindtitels ontbreken, terwijl hij in vergelijking met andere, vermoedelijk complete afleveringen van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS een betrekkelijk korte speelduur heeft. Het begin van reportage 9-A, die geen titel heeft en abrupt begint, is verloren gegaan net als vermoedelijk het eind van reportage 9-D. Mogelijk zijn er één of meerdere volledige reportages van deze film verloren gegaan.

BEGINTITELS

begintitels: Ontbreken (abrupt begin).

titel: Deze film is vrijwel zeker een aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, want hij vertoont de uiterlijke kenmerken van dit filmjournaal. Omdat de begintitels van deze film ontbreken, zijn de preciese titel en het nummer van deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS niet bekend. In NAA-Den Haag is deze film - net als film 7 - 'Khabar Dai Toa' (Indonesisch: 'Dai Tôa Nieuws') getiteld, waarschijnlijk in navolging van film 8 die daadwerkelijk KHABAR DAI TÔA getiteld is, maar in de bewaard gebleven documentatie over deze film wordt als zijn titel zowel 'Dai Toa News, nr. 38' als 'Chabar Dai Toa (Indonesisch: 'Dai Tôa Nieuws'), nr. 47' genoemd. Het is

⁶¹ Zie: reportage 9-D.

⁶² Zie: resp. reportage 9-B en 9-C

evenwel niet waarschijnlijk dat deze film aflevering 38 van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS is, maar wel dat hij aflevering 47 van dit filmjournaal is, want hij werd vermoedelijk in de loop van juli of in augustus 1943 uitgebracht, dat wil zeggen kort na aflevering 45 van dit filmjournaal die vermoedelijk in de loop van juli 1943 werd uitgebracht,⁶³ maar vóór aflevering 56 die vermoedelijk in november 1943 werd uitgebracht.⁶⁴ Deze film is dus vrijwel zeker een aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, mogelijk CHABAR DAI TÔA aflevering 47.
producent: (Nippon Eiga Sha) (Japans: Nippon Filmmaatschappij).

9-A

titel: Ontbreekt (abrupt begin). Het begin van deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS is in de loop der jaren verloren gegaan en daarmee de titel van deze reportage, maar deze wordt in oud document over deze film vermeld: 'Moerid² dari Selatan' (Indonesisch: 'Leerlingen uit het Zuiden').⁶⁵

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Japans.

onderwerp: Mannelijke studenten uit de Zuidelijke Gebieden studeren in Japan. Deze reportage opent met opnamen van een lokaal in een 'Japanse school voor buitenlanders',⁶⁶ waar naast enkele Japanners twee groepen geüniformeerde buitenlandse studenten (respectievelijk in een lichtkleurig uniform met open kraag met daaronder een wit tropenhemd en in een lichtkleurig uniform met gesloten kraag) in de schoolbanken zitten. Eén van deze studenten (in een lichtkleurig uniform met gesloten kraag) komt naar voren, gaat in de houding staan en legt in het Japans de verplichte schooleed af [geluidsopnamen]. De studenten die in deze reportage verfilmd zijn lijken dezelfde uniformen te dragen als de eerste twee groepen geüniformeerde studenten uit de Zuidelijke Gebieden in reportage 8-B. Waarschijnlijk berichten deze twee reportages over dezelfde groep studenten uit de Zuidelijke Gebieden die naar Japan gekomen is om te studeren. Over de nationaliteit van deze studenten bestaat evenwel onduidelijkheid. In het commentaar bij reportage 8-B, die vermoedelijk in of kort voor juli 1943 gemaakt is, wordt gemeld dat het studenten uit Birma, Indonesië, de Filippijnen en Maleisië zijn die in Japan een twee- tot driejarige opleiding komen volgen om 'leiders' te worden. De studenten die in deze twee reportages een lichtkleurig uniform met gesloten kraag dragen, onder wie de student die in deze reportage naar voren komt om de schooleed af te leggen, zouden Indonesiërs kunnen zijn, want uit foto's blijkt dat Javaanse studenten die naar Japan werden uitgezonden in 1943 een dergelijk uniform droegen. Mogelijk berichten deze twee reportages over de groep van 53 studenten uit de Zuidelijke Gebieden die op 30 juni 1943 in Tokio arriveerde om in Japan te gaan studeren. Deze groep telde studenten uit Birma, Java, Maleisië en Soematra, maar niet uit de Filippijnen.⁶⁷

9-B

titel: '[Japanse karakters]; Beladjarlah bahasa Nippon' (Indonesisch: '[Japanse karakters]; Leer de

⁶³ Zie: film 8.

⁶⁴ Zie: film 11.

⁶⁵ Zie: RIOD/IC/056382-I, nr.27.

⁶⁶ Zie: RIOD/IC/056382-I, nr.27.

⁶⁷ Zie: RIOD/IC/032781, 1943, p.4: 1 en 21 april 1943; p. 5: 29 april 1943 en 3 juni 1943; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.10 (15-5-1943), p.16; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.12 (15-6-1943), p.8: 3 juni 1943; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.14 (15-7-1943), p.8-9; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.16 (15-8-1943), p.20-21, vooral de foto's op p.20; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.17 (1-9-1943), p.20-21; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.20 (15-10-1943), p.26; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.21 (1-11-1943), p.26; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.4: 1 en 29 april 1943 en mei 1943; p.5: 3 juni 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.43: 2 april 1943, en p.230.

Nipponse taal'). Dit is de enige titel in deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS waarin Japanse karakters voorkomen.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Japans.

onderwerp: In Birma krijgt de lokale bevolking onderricht in de Japanse taal en cultuur. Deze reportage opent met buitenopnamen van de koepel van de Shwe-Dagon-stupa in Rangoon, die gevolgd worden door opnamen van vermoedelijk Birmese mannen, vrouwen en kinderen die onder leiding van een Japanse instructeur op een binnenplaats in de open lucht taisho-oefeningen doen. Vervolgens worden binnenopnamen van een lokaal getoond waar jonge boeddhistische monniken in de schoolbanken zitten en van een Japanner onderwijs in de Japanse taal krijgen. Twee van hen houden staande een leesbeurt in het Japans [geluidsopnamen]. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat ook Birmese vrouwen de Japanse taal leren. De opnamen waaruit deze reportage bestaat komen ook in een reportage over Birma voor die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 165 verscheen. Deze aflevering van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werd op 3 augustus 1943 in Japan uitgebracht.⁶⁸

9-C

titel: 'Peroesahaan di Sjanghai' (Indonesisch: 'Een bedrijf in Sjanghai').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Een textiel fabriek in Sjanghai. Deze reportage toont achtereenvolgens opnamen van een werkplaats, van een ontwerpafdeling waar vrouwen werken en van een hal van een textiel fabriek waar bundels textiel geproduceerd worden die door jonge vrouwen in papier verpakt worden waarop mannen deze bundels in houten kratten verpakken. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat de Chinezen ijverig werken. Opnamen uit deze reportage komen ook in een reportage over China voor die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 168 verscheen. Deze aflevering van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werd op 24 augustus 1943 in Japan uitgebracht.⁶⁹

9-D

titel: 'Anti mata² gelap' (Indonesisch: 'Anti-spionage campagne').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De opening van de campagne tegen spionnen die van 12 tot en met 18 juli 1943 op Celebes gehouden werd en tot anti-geallieerde uitingen leidde 'ook van de zijde der moslims'.⁷⁰ Deze reportage opent met opnamen van een Japanse marine-officier die een menigte Indonesiërs groet die deels geüniformeerd, deels in burger op een veld in het gelid staat. De Indonesiërs dragen vlaggen, spandoeken, banieren en borden met waarschuwingen voor spionnen als 'Dangan bitjara' (Indonesisch: 'Wees niet loslippig') en 'Djangan lalai moesoeh mengintai' (Indonesisch: 'Behoed U voor de vijand'), alsmede karikaturen van geallieerde leiders als Roosevelt en namen van organisaties, waarschijnlijk van de organisaties die aan deze manifestatie deelnemen. Er komen spandoeken met opschriften als '(Japanse karakters); Djamijah Islamchad Selebes' (Indonesisch: '(Japanse karakters); Islamitische Gemeenschap Selebes') en '(Japanse karakters); Makassar kaikjoo gakoen' (Indonesisch: '(Japanse karakters); [?])' in beeld. De deelnemers aan deze manifestatie marcheren groepsgewijs in kolonne langs deze Japanse marine-officier en paraderen dan door de

⁶⁸ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.165 (18.8.3). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.320-321.

⁶⁹ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.168 (18.8.24).

⁷⁰ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.48: 12-18 juli 1943.

straten van Makassar [?] waarbij vooral Indonesische jongeren, onder wie schoolmeisjes, in beeld komen. Vervolgens worden opnamen van enkele Japanse militairen getoond, sjerpen met op de rugzijde de tekst '(Awas mata) mata moesoeh (moeilijk leesbaar)' (Indonesisch: '(Pas op voor) vijandelijke spionnen') dragend, die door een straat in Makassar fietsen en op een muur een plakaat plakken dat door Indonesiërs, onder wie vrouwen (close-up), aandachtig gelezen wordt. Tenslotte worden opnamen van een optocht van 'propagandawagens' getoond. Voorafgegaan door twee vrachtwagens met open laadbak waarvan de eerste een Japans militair orkest vervoert en de tweede met anti-spionage posters behangen is, rijdt een kolonne auto's in optocht (abrupt einde). In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat de oorlog in duur en heftigheid toeneemt, maar dat Japan de vijand zal verpletteren en iedereen de vruchten van de overwinning zal plukken.

EINDTITELS

eindtitels: Ontbreken (abrupt einde).

10. [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS], [aflevering 50]

standaardtitel: [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS] (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS) [aflevering 50].

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0895.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluis B 4.

locatie filmkopie(ën): Van deze film zijn geen filmkopieën vervaardigd.

locatie videokopie(ën): Van deze film zijn geen videokopieën vervaardigd.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 458). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 394). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0895).

speelduur: Onbekend.

bijzonderheden: Deze film is 'in technisch zeer slechte staat' en kan momenteel niet meer vertoond worden. Als gevolg kan van deze film alleen een verkorte formele beschrijving gegeven worden.

11. DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, aflevering 56

standaardtitel: DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS), aflevering 56.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0899.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluis B 4. Reportage 11-D is uit deze film verwijderd. Het origineel van deze reportage is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.⁷¹

locatie filmkopie(ën): Alleen van reportage 11-D zijn filmkopieën vervaardigd.⁷²

locatie videokopie(ën): Alleen van reportage 11-D zijn videokopieën vervaardigd.⁷³

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 804). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 8). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0899).

speelduur: 7'55" (zonder reportage 11-D die uit deze film verwijderd is), 9'45" (inclusief reportage 11-D die uit deze film verwijderd is).

verschijningsdatum: Deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS werd vermoedelijk in november 1943 in Japan uitgebracht, want één reportage van deze aflevering, die verslag doet van een gebeurtenis die zich op 26 oktober 1943 afspeelde, bevat opnamen die ook in een reportage voorkomen die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 178 verschenen is, terwijl een andere reportage van deze aflevering ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS aflevering 180 verschenen is.⁷⁴ Deze twee afleveringen van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werden respectievelijk op 2 en 17 november 1943 in Japan uitgebracht. In deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór november 1943 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is niet compleet, want zijn eindtitels ontbreken en reportage 11-F, die beschadigd is, eindigt abrupt. Bovendien telde deze film oorspronkelijk zes reportages, maar reportage 11-D is uit deze film verwijderd en in film 3 opgenomen. Als gevolg telt deze film nu nog maar vijf reportages, maar hier zullen in de originele volgorde de zes reportages die deze film oorspronkelijk telde beschreven worden, inclusief reportage 11-D.

BEGINTITELS

begintitels: '[Vignet van het Japanse 16e leger]; 'Khabar Dai Tôa; dipersembahkan oléh; Nippon Eiga Sha'; '56'; 'Alhamdoelilah; Asia sekarang telah dikembalikan kepada bangsa Asia; Marilah kita bekerdja oentoeik Persatoean Bersama di Asia Timoer Raja ini' (Indonesisch: '[Vignet van het Japanse 16e leger]; 'Dai Tôa Nieuws; aangeboden door; Nippon Eiga Sha'; '56'; 'God zij dank; Azië is weer voor de Aziaten; Laten wij gezamenlijk werken aan de eenheid van dit Groot-Oost-Azië').

titel: KHABAR DAI TÔA (Indonesisch: DAI TÔA NIEUWS), 56.

producent: Nippon Eiga Sha (Japans: Nippon Filmmaatschappij).

11-A

titel: 'Poesat tenaga negara Nippon' (Indonesisch: 'Krachtcentrum van het rijk Nippon').

commentaar: Indonesisch.

⁷¹ Zie: film 3.

⁷² Zie: film 3.

⁷³ Zie: film 3.

⁷⁴ Zie: resp. reportage 11-A en 11-C

gesproken woord: Japans.

onderwerp: Tōjō houdt op 26 oktober 1943 tijdens de opening van de 83^e buitengewone zitting van de Diet een toespraak. Deze reportage opent met opnamen van de voorgevel van de Diet in Tokio, die gevolgd worden door opnamen van Tōjō die vanaf het spreekgestoelte in de Diet een toespraak houdt waarin hij het Japanse volk oproept zich in te zetten om de overwinning in de Groot-Oost-Azië-oorlog te behalen [geluidsopnamen]. Tussendoor worden opnamen van leden van Tōjō's kabinet, van parlementsleden in de vergaderzaal en van toehoorders, uitsluitend mannen, op de publieke tribune van de Diet getoond. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat de 85^e Diet 'in oktober' in aanwezigheid van Tōjō over de sterkte van de Japanse strijdkrachten vergaderde. Het is echter onwaarschijnlijk dat deze reportage over de 85^e zitting van de Diet handelt, want die vond in september 1944 plaats, ruim twee maanden nadat Tōjō afgetreden was. Deze reportage doet vrijwel zeker verslag van de 83^e zitting van de Diet die in oktober 1943 plaatsvond toen Tōjō nog in ambt was, want de opnamen van deze reportage komen ook in de reportage over de opening van de 83^e Diet voor die in NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 178 verscheen. Deze aflevering van NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS werd op 2 november 1943 in Japan uitgebracht.⁷⁵

TUSSENTITEL

tussentitel: 'Bangoenlah bangsa Asia' (Indonesisch: 'Ontwaak volk van Azië'). Deze tussentitel heeft betrekking op de reportages 11-B, 11-C, 11-D en 11-E.

11-B

titel: 'Di Tionggok' (Indonesisch: 'In China').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Waarschijnlijk op het Tien-an-men plein [?] in Peking wordt een internationale jongerenmanifestatie [?] gehouden. Deze reportage opent met opnamen van een deel van het Tien-an-men plein waar een poort met een opschrift in Chinese karakters opgericht is en de vlaggen van Japan en Nanking-China wapperen. Op een veld staan groepen geüniformeerde jongeren in het gelid, waaronder een eenheid van de Duitse Hitlerjugend met hakenkruisvlag, terwijl andere groepen geüniformeerde Chinese [?] jongeren voorbijmarcheren. Tussendoor worden opnamen van een Japans vliegtuig getoond dat overvliegt. Verder worden opnamen van de toespraken getoond die Wang [?] en Lin Po-shêng [?] bij deze gelegenheid vanaf een podium hielden, terwijl een groep uniform geklede Chinese meisjes met de fiets aan de hand toehoort. Tenslotte worden opnamen van Wang, Lin Po-shêng en andere Chinese autoriteiten getoond die een parade afnemen waaraan onder meer een groep uniform geklede jonge Chinese vrouwen en een eenheid van de Bund Deutsche Mädel deelneemt.

11-C

titel: 'Di Birma' (Indonesisch: 'In Birma').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Birma inspecteren Ba Maw en anderen Birmese militairen. Deze reportage opent met opnamen van Birmese militairen die op een veld in het gelid staan en door een Japanse officier die te paard langs komt rijden geïnspecteerd worden. Vervolgens worden opnamen van deze militairen getoond die met geschouderd geweer langs Ba Maw, die onder een afdak staat, langs enkele Birmese autoriteiten en langs een aantal Japanse officieren te paard marcheren.

⁷⁵ Zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr.178 (18.11.2). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyūsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shūsen Chokugo made*, p.346.

11-D

titel: 'Di Selebes' (Indonesisch: 'Op Celebes').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Op Celebes worden Indonesische heiho's door de Japanse marine tot zeelieden opgeleid. Deze reportage opent met opnamen van een poster die Indonesische jongeren oproept om heiho van de Japanse marine te worden, die gevolgd worden door opnamen van een Japanse marine-officier die op de binnenplaats van de (voormalige) Zeevaartschool in Makassar waar een groep Indonesische heiho's in het gelid staat, een verklaring voorleest. Vervolgens worden opnamen getoond van de wijze waarop Indonesische heiho's tot zeelieden worden opgeleid: zij krijgen van een Japanse instructeur aan de hand van een Boeginees scheepsmodel in de open lucht onderricht, oefenen in de open lucht met seinvlaggen en roeien onder leiding van een Japanse instructeur in een sloep op zee waarbij zij een padoeakan [?] passeren. In het commentaar bij deze reportage, die vermoedelijk in of kort voor november 1943 gemaakt is, wordt gesteld dat deze opleiding de laatste vier maanden opgezet is opdat de bewoners van Celebes zouden leren zichzelf te verdedigen tegen aanvallen uit zee. De opnamen voor deze reportage zijn vermoedelijk in oktober of november 1943 gemaakt, want de Japanse marine begon in Indonesië in oktober 1943 daadwerkelijk heiho's te rekruteren.⁷⁶

11-E

titel: 'Di Nippon' (Indonesisch: 'In Nippon').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In de baai van Osaka krijgen schooljongens van Japanse middelbare scholen op 3 november 1943 op opleidingsschepen van de Japanse marine een dag praktijkles als matroos. Deze reportage opent met opnamen van twee zeilschepen op zee, gemaakt op en vanaf één van deze schepen. Aan dek van dit schip staan de bemanning en schooljongens in het gelid. Vervolgens worden opnamen van cadetten en schooljongens getoond die het dek van dit schip schrobben, in de touwen klimmen, een sextant en een afstandsmeter bedienen, aan boord van een sloep gaan en gasmaskers op doen. Tussendoor worden opnamen van een watervliegtuig getoond dat overvliegt. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat deze ééndagstraining op Meiji Setsoe plaatsvond, dat wil zeggen op 3 november en niet op 3 oktober zoals in het commentaar bij deze reportage abusievelijk gesteld wordt. Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 180 die op 17 november 1943 in Japan werd uitgebracht.⁷⁷

11-F

titel: 'Angkatan Laoet Nippon' (Indonesisch: 'Marine van Nippon').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Manoeuvres van de Japanse marine. Deze reportage toont opnamen van een drietal Japanse oorlogsschepen, gemaakt op en vanaf één van deze schepen, die tijdens een tocht op zee met hun scheepsgeschut vuren waarbij ook de dekbemanning van dit schip in beeld komt. Tussen-

⁷⁶ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.52: oktober 1943. Zie ook de fotoreportages over marine-heiho's in: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.19 (1-10-1944), p.26; en: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.23 (1-12-1944), p.20-21.

⁷⁷ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.180 (18.11.17). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.349.

door worden opnamen van een éénmotorige Japanse torpedobommenwerper getoond die in volle vlucht een torpedo afwerpt. Tenslotte worden opnamen van het grotere vlootverband met vliegdekschepen getoond waarvan deze schepen mogelijk deel uitmaken (abrupt einde). In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat Engeland en Amerika de Indische Oceaan en de Stille Oceaan bedreigen, maar dat de Japanse marine deze zeegebieden bewaakt. 'Wij Aziaten hebben een marine en wel de Japanse marine.'

EINDTITELS

eindtitels: Ontbreken (abrupt einde).

12. [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS], [aflevering 61]

standaardtitel: [DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS] (Japans/Engels: GROOT-OOST-AZIË NIEUWS/DAI TÔA NIEUWS), [aflevering 61].

toelichting: NAA-Den Haag bezit een aflevering van een filmjournaal waarvan de titel en het afleveringsnummer niet bekend zijn. Het betreft vrijwel zeker een aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS, vermoedelijk aflevering 61.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0902.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluis B 4. Reportage 12-A en een deel van de begintitels zijn uit deze film verwijderd. Het origineel van deze reportage en van deze begintitels zijn vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.⁷⁸

locatie filmkopie(ën): Alleen van reportage 12-A en van een deel van de begintitels van deze film zijn filmkopieën vervaardigd.

locatie videokopie(ën): Alleen van reportage 12-A en van een deel van de begintitels van deze film zijn videokopieën vervaardigd.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 135). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 395). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0902).

speelduur: 7'18" (zonder reportage 12-A en het deel van de begintitels die uit deze film verwijderd zijn), 9'40" (inclusief reportage 12-A en het deel van de begintitels die uit deze film verwijderd zijn).

verschijningsdatum: Deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS werd vermoedelijk in januari 1944 in Japan uitgebracht, want één reportage van deze aflevering bevat opnamen die ook in een reportage voorkomen die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 188 verschenen is.⁷⁹ Deze aflevering van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werd op 6 januari 1944 in Japan uitgebracht. In deze aflevering van DAI TÔA NYÛSU/DAI TÔA NEWS zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort voor januari 1944 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is niet compleet, want zijn begintitels zijn niet compleet. Bovendien telde deze film oorspronkelijk vijf reportages, maar reportage 12-A, alsmede een deel van de begintitels van deze film zijn uit deze film verwijderd en in film 3 opgenomen.⁸⁰ Als gevolg telt deze film nu nog maar vier reportages, maar hier zullen de vijf reportages die deze film oorspronkelijk telde in de originele volgorde beschreven worden, inclusief reportage 12-A. Ook zal het deel van de

⁷⁸ Zie: film 3.

⁷⁹ Zie: reportage 12-A.

⁸⁰ Zie: film 3.

begintitels van deze film dat nu in film 3 opgenomen is hier beschreven worden.

BEGINTITELS

begintitels: Ontbreken. In film 3 gaat aan reportage 12-A de volgende tekst vooraf: 'Sabarlah tentang kekoerangan alat² penghidoepan!; [Japanse karakters]; Madjoelah akan mendirikan doenia jang baroe!' (Indonesisch: 'Heb geduld met het tekort aan bestaansmiddelen!; [Japanse karakters]; Laat ons voorwaarts gaan om een nieuwe wereld op te richten!') Deze tekst moet tot de begintitels behoort hebben.⁸¹

titel: Volgens de bewaard gebleven documentatie was deze film getiteld: 'Dai Tôa News, 61'.

producent: (Nippon Eiga Sha) (Japans: Nippon Filmmaatschappij).

12-A

titel: '[Japanse karakters]; Djendéral besar Terauti di Djawa' (Indonesisch: '[Japanse karakters]; Groot-generaal (dat is: veldmaarschalk) Terauchi op Java').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Terauchi bezoekt Java voor inspectie. Deze reportage opent met opnamen van Terauchi die ergens op Java gezeten in een open personenauto die aan het hoofd van een kolonne auto's rijdt, door Indonesiërs, onder wie vrouwen (close-up) en kinderen (close-up) die met Japanse vlaggetjes zwaaien van de kant van de weg toegejuicht wordt. Vervolgens worden opnamen van Terauchi getoond, laarzen met sporen en een tropenhelm dragend, die samen met zijn gevolg in het gelid staande Japanse militairen en mannelijk en vrouwelijk Japans medisch personeel dat eveneens in het gelid staat inspecteert, die gevolgd worden door opnamen van de bezoeken die Terauchi tijdens zijn verblijf op Java aan het Moeseoem Memperingati perang di Djawa (Indonesisch: Museum ter Herdenking van de Java-oorlog) in Bandoeng en de Boroboedoe aflegde. Daarbij worden zowel binnen- als buitenopnamen van het Moeseoem getoond dat op 8 november 1943 in de Villa Isola te Bandoeng geopend was. In dit museum, dat diende ter herinnering aan de Japanse verovering van Java, werden attributen uit de Pacific-oorlog tentoongesteld.⁸² Tenslotte worden opnamen van Terauchi getoond die van Harada [?] afscheid neemt en in tegen luchtaanvallen gecamoufleerde personenauto's vertrekt. Over deze gebeurtenis verscheen ook een reportage in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 188 die op 6 januari 1944 in Japan werd uitgebracht. Voor deze NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS-reportage zijn opnamen gebruikt die ook in deze reportage voorkomen, maar ook andere opnamen die niet in deze reportage voorkomen.⁸³

TUSSENTITEL

tussentitel: 'Pelindoengan bahaja oedara' (Indonesisch: 'Luchtbescherming'). Deze tussentitel heeft betrekking op de reportages 12-B, 12-C en 12-D.

12-B

titel: '[Japanse karakters]' ('Thai').

commentaar: Indonesisch.

⁸¹ Zie: film 3.

⁸² Zie de fotoreportage over dit museum in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.23 (1-12-1943), p.14-15. Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.8: 8 november 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.11: 8 november 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.43: 16 april [sic] 1943.

⁸³ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.188 (19.1.6). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.359.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Bangkok wordt door de brandweer een luchtbeschermingsoefening gehouden. Deze reportage opent met opnamen van een 'brandbom' die op een straat in een woonwijk veel rook veroorzaakt en door Thaise brandweerlieden met zand gedoofd wordt waarop deze brandweerlieden met brandspuiten 'branden' blussen. Vervolgens worden opnamen van mannen in beschermende kledij met gasmaskers getoond die met bezems en een speciale reinigingsvloeistof die met wagentjes verspreid wordt een afgezette straat schoonmaken, mogelijk van de resten van een 'brandbom'. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat dergelijke luchtbeschermingsoefeningen op dat moment bijna overal plaatsvonden.

12-C

titel: ['Japanse karakters'] ('Birma').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Rangoon wordt door de bevolking een luchtbeschermingsoefening gehouden. Deze reportage opent met opnamen van een Birmees die op een gong alarm slaat waarop de bewoners van een woonwijk hun huizen uitrennen om als oefening met lange waaiers en een emmerketting een brandend rieten huisje te blussen waarbij 'gewonden' op brancards worden weggedragen. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat in Birma bijna wekelijks een dergelijke oefening plaatsvindt. Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 164 die op 27 juli 1943 in Japan werd uitgebracht.⁸⁴

12-D

titel: ['Japanse karakters'] ('[?]').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De luchtverdediging van Japan. Deze reportage opent met nachtopnamen van een Japanse militair die buiten in de sneeuw een wachtpost bemant, die gevolgd worden door binnenopnamen van communicatieposten waar Japanse militairen aan het werk zijn, alsmede door opnamen van een éénmotorig Japans gevechtstoestel dat van een vliegveld opstijgt. Vervolgens worden dagopnamen van luchtversperringsballons in de lucht getoond, alsmede van Japanse militairen die met verrekijkers de lucht afspeuren, een afstandmeter bedienen en met luchtafweergeschut vuren. Deze reportage verscheen ook in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 88 die op 9 februari 1942 in Japan werd uitgebracht.⁸⁵

12-E

titel: 'Pesawat² moesoeh dihantan' (Indonesisch: 'Vijandelijke vliegtuigen getroffen').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De strijd van het Japanse leger in China tegen de Amerikaanse luchtmacht. Deze reportage opent met opnamen van Japanse militairen die met verrekijkers de lucht afspeuren en met luchtafweergeschut op een formatie van zeker 10 Amerikaanse bommenwerpers vuren waarop één toestel neerstort. Vervolgens worden opnamen van Japanse militairen en Chinese burgers getoond die zich bij een nog brandend en smeulend Amerikaans vliegtuigwrak bevinden. Volgens het commentaar bij deze reportage zou dit toestel nabij Kanton neergestort zijn. Tenslotte worden opnamen van een Amerikaanse piloot getoond die krijgsgevangen is gemaakt. Op de rug van zijn

⁸⁴ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.164 (18.7.27). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.316.

⁸⁵ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.88 (17.2.9).

'bomber-jack' is de vlag van Chunking-China afgebeeld, alsmede een tekst in Chinese karakters. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat de Amerikaanse luchtmacht in China uitgeschakeld is, maar de geallieerden desondanks blijven proberen het luchtoverwicht boven Azië te verwerven.

EINDTITELS

eindtitels: 'Tammat' (Indonesisch: 'Einde') (abrupt afgebroken).

13. DJAWA BAHAROE, aflevering 2

standaardtitel: DJAWA BAHAROE (Indonesisch: NIEUW JAVA), aflevering 2.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0389.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-2474.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 140-05.

herkomst: Onbekend.

speelduur: 9'43".

verschijningsdatum: Zoals in de inleiding van deze inventaris is beredeneerd, werd deze aflevering van DJAWA BAHAROE vermoedelijk in de loop van oktober 1942 in Indonesië uitgebracht. In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór oktober 1942 afspeelden.

bijzonderheden: De eindtitels van deze film ontbreken, maar verder is hij vermoedelijk compleet, want hij heeft in vergelijking met andere vermoedelijk complete afleveringen van DJAWA BAHAROE een gemiddelde speelduur.

BEGINTITELS

begintitels: 'Djawa Baharoe; Djawa Eiga Kosha'; 'No. 2' (Indonesisch: 'Nieuw Java; Djawa Eiga Kosha'; 'No. 2').

titel: DJAWA BAHAROE, No. 2.

producent: Djawa Eiga Kôsha (Japans: Java Film Corporatie).

13-A

titel: 'Hari Raya Idulfitri di seloeroeh poelau Djawa 11 oktober 2602' (Indonesisch: 'Grote Idulfitri Dag op het gehele eiland Java 11 oktober 2602').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Op Java wordt op 11 oktober 1942 Idulfitri (Arabisch) ofwel Lebaran (Indonesisch) of 'Garebeg Poeasa' (Indonesisch: 'Vastenfeest'), het einde van de islamitische vastenmaand, gevierd.⁸⁶ Deze reportage opent met opnamen van een minaret, waarschijnlijk de oproep tot gebed verbeeldend, die gevolgd worden door opnamen van een grote menigte Indonesiërs die op het

⁸⁶ Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.34: 11-12 oktober 1942, p.184-185, aldaar p.185, p.638: 'Garebeg Besar', p.641: 'Idulfitri'; en p.645: 'Lebaran', waar dit feest zowel 11-12, 12 als 12-13 oktober 1942 gedateerd wordt.

Gambir-plein in Djakarta in de open lucht een islamitische gebedsdienst houden die door enkele voorgangers geleid wordt [geluidsopnamen].⁸⁷ Deze menigte bestaat uit mannen, en schijnbaar afgezonderd nemen ook enkele vrouwen, hoofddoek dragend, aan deze gebedsdienst deel (close-up). Op de voorste rij van deze menigte bevinden zich rechts van het midden drie Arabisch geklede mannen, vermoedelijk religieuze autoriteiten onder wie een Japanner (close up), en links van het midden enkele vooraanstaande Indonesiërs, Westers gekleed, onder wie een zonnebril dragende Soekarno [?] (close-up). Na afloop van deze gebedsdienst schudden deze vooraanstaande Indonesiërs en de Japanse voorganger elkaar op Westerse wijze de hand. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat deze islamitische feestdag onder leiding van Japan voor het eerst vrij van Westerse invloeden gevierd kon worden.

13-B

titel: 'Perajaan Kereta Api di poelau Djawa 14 oktober 2602' (Indonesisch: 'Feest van de Spoorwegen op het eiland Java 14 oktober 2602').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Japanse spoorwegen wordt op Java op 14 oktober 1942 tijdens het 'feest van de spoorwegen' gevierd dat de schade is hersteld die begin maart 1942 door vernielingsacties van de Nederlanders aan de lokale spoorwegen was toegebracht.⁸⁸ Deze reportage opent met opnamen van rijdende passagierstreinen, zowel stoomtreinen als elektrische treinen waarvan er één, een stoomtrein, over een dubbele boogbrug rijdt die een rivier overspant. Deze opnamen, die het herstel van het lokale treinverkeer moeten verbeelden, zijn vermoedelijk niet op 14 oktober 1942 gemaakt, want deze treinen zijn niet versierd, terwijl trams, bussen en treinen op die feestdag versierd rondreden, zoals uit het vervolg van deze reportage blijkt. Vervolgens worden opnamen van de festiviteiten getoond die op 14 oktober 1942 in Djakarta en Bandoeng werden gehouden. Door de straten van Djakarta rijdt een elektrische tram die onder meer aan de voorzijde met twee Japanse vlaggetjes versierd is en een spelend Indonesisch blaasorkest vervoert. Aan de zijkant van deze tram hangt een bord met het opschrift 'Peringatan pembetoelan angkoetan darat di Djawa' (Indonesisch: 'Viering herstel landtransport Java'). Langs de kant van de weg kijkt de lokale bevolking naar deze tram die een versierde aanhanger trekt met een groot bord waarop een rijdende passagierstrein, een stoomtrein, afgebeeld is met op de achtergrond de rijzende zon met stralenkrans, alsmede enkele palmbomen. Onder de afbeelding van deze trein, die aan de voorzijde met onder meer de Japanse vlag versierd is, staat wederom de tekst 'Peringatan pembetoelan angkoetan darat di Djawa'. Vervolgens worden opnamen van een bus van de lijn '(Japanse karakters); Harmonie-Manggarai' getoond die versierd met twee Japanse vlaggetjes op de motorkap door de straten van Djakarta rijdt. Blijkbaar was de naam 'Harmonie' op dat tijdstip nog niet geïndonesiseerd. Tenslotte worden opnamen van Imamura getoond die met een stoomtrein die aan de voorzijde met twee Japanse vlaggetjes versierd is op het station van Bandoeng [?] arriveert. Aldaar wordt Imamura, geen stropdas dragend, op het perron door Japanse officieren begroet onder wie een marine-officier die allen een stropdas dragen. In een open personenauto staande saluerend naar Japanse officieren die langs de kant van de weg staan, begeeft Imamura zich van het station naar een grote zaal waar een gemengd publiek van Indonesisch spoorwegpersoneel, deels traditioneel gekleed, en Japanse militairen de toespraak aanhoort die hij vanaf een podium houdt dat onder meer met Japanse vlaggen versierd is. Na afloop van deze toespraak roepen zijn toehoorders driemaal

⁸⁷ Vergelijk de foto van de viering van 'Hari Raja Hadji' (Indonesisch: 'Grote Hadji Dag') op dit plein op 19 december 1942 in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.1 (1-1-1943), p.13 rechtsboven. Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.184-185, aldaar p.185, en p.638: 'Garebeg Besar'.

⁸⁸ Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.30: augustus 1942; p.34: 14 oktober 1942; en p. 131.

'banzai' waarbij zij de armen in de lucht gooien. Achter in de zaal wordt met Japanse vlaggetjes gezwaaid.

Reportage 13-C

titel: "'Kendo" Nippon di Djakarta oktober 2602' (Indonesisch: 'Nippons "Kendo" in Djakarta oktober 2602').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: (Japans).

onderwerp: Japanse officieren geven in Djakarta in oktober 1942 voor de camera een kendo-demonstratie. Deze reportage opent met opnamen van een Japanse officier die zich gehurkt zittend in een zaal in een kendo-gevechtstenue steekt, die gevolgd worden door opnamen van een aantal Japanse officieren die in vol ornaat met houten zwaarden kendo-tweegevechten houden, zowel in een zaal waar een shinto-heiligdom [?] aan de muur hangt als in de open lucht, waarschijnlijk in de tuin van deze zaal, waarbij zij kreten uitslaan [geluidsopnamen].⁸⁹ In het commentaar bij deze reportage, die Indonesiërs bekend moest maken met kendo, wordt uitgelegd dat deze Japanse vechtsport goed is voor de ontwikkeling van lichaam en geest en in Japan aan kinderen vanaf hun 5^e of 6^e jaar geleerd wordt. Daarbij wordt aan de Japanse bushido-code gerefereerd.

13-D

titel: 'Perajaan Angkatan Laoet Dai Nippon di Soerabaia 17 9 2602' (Indonesisch: Feest van de Marine van Dai Nippon in Soerabaja 17-9-2602').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Tijdens het 'feest van de marine' houden Japanse mariniers op 17 of 27 september 1942 in Soerabaja sport- en behendigheidswedstrijden. Deze reportage toont opnamen Japanse mariniers die in sportkleding in een sport- of voetbalstadion in Soerabaja sport- en behendigheidswedstrijden houden (hardlopen en hindernisloop),⁹⁰ waarbij zij door publiek dat op de (overdekte) tribunes en langs de kant van de atletiekbaan heeft plaatsgenomen worden gadegeslagen en aangemoedigd. Dit publiek bestaat voornamelijk uit leden van de Japanse marine en landmacht, maar ook uit Indonesiërs. Tijdens een hindernisloop moeten Japanse mariniers zich aankleden waarbij zij onder meer hun puttee's aandoen. Deze sportmanifestatie werd waarschijnlijk door het personeel van de Japanse marinebasis in Soerabaja georganiseerd. Het eiland Java werd door het Japanse 16^e leger bezet, maar de Japanse marine had al in de zomer van 1942 een kleine basis in de havenstad Soerabaja ingericht.⁹¹ Tijdens deze reportage worden opnamen van twee hoge Japanse marine-officieren getoond, mogelijk de commandanten van deze basis die gespannen het verloop van de wedstrijden volgen (close-up). Onduidelijk is wanneer deze sportmanifestatie precies plaatsvond. Volgens de titel van deze reportage vond deze manifestatie op 17 september 1942 plaats, maar in het commentaar bij deze reportage, waarin aan de 47^e verjaardag van de Japans-Chinese oorlog van 1894-1895 wordt gerefereerd, wordt als datum 27 september 1942 genoemd.

⁸⁹ Voor een fotoreportage over de beoefening van kendo en judo door Japanse kinderen in een sportzaal (?) in Djakarta, waarschijnlijk een andere zaal, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.4 (15-2-1943), p.20-21. Voor een fotoreportage over de beoefening van kendo door Japanse vrouwen in de openlucht op Java, zie: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.2 (15-1-1944), p.12-13. Voor een foto van en een fotoreportage over de vervaardiging van kendo-uitrustingstukken door Indonesiërs in Bandoeng, zie respectievelijk: *Taijo*, 2 (1943), nr.12 (15-12-1943), p.3; en: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.3 (1-2-1944), p.14-15.

⁹⁰ Voor een fotoreportage over een soortgelijke hindernisloop die in 1943 door studenten uit de Zuidelijke Gebieden in Tokio gehouden werd, zie: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.1 (1-1-1944), p.16.

⁹¹ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.30: augustus 1942.

titel: 'Extra'; 'Poelau Aleoeten menjerah' (Indonesisch: 'Extra'; 'Capitulatie van de Aleoeten-eilanden').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De Japanse marine voert van 3 tot en met 7 juni 1942 een aanval op de tot Alaska behorende oostelijke Aleoeten uit waarbij Japanse mariniers op 7 juni 1942 op de eilanden Attu en Kiska landen en deze bezetten. Het Amerikaanse leger had deze eilanden evenwel vooraf ontruimd, zoals ook in het commentaar van deze reportage wordt gemeld, zodat van een 'capitulatie' van de Aleoeten, zoals de titel van deze reportage wil doen geloven, geen sprake was. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat Japan de oostelijke Aleoeten, 'de brug tussen Azië en Amerika', innam om het 'hooghartige' Amerika een lesje te leren en te doen laten capituleren. Strategisch beschouwd was deze operatie evenwel niet meer dan een afleidingsmanoeuvre die in het kader van de Japanse aanval op het eiland Midway, een belangrijk Amerikaans steunpunt in de Stille Oceaan, werd uitgevoerd. Tijdens de slag om Midway, van 3 tot en met 6 juni 1942, leed de Japanse marine echter een zware nederlaag. Waarschijnlijk mede om dit echec te verhullen werd in de daaropvolgende tijd in de Japanse propaganda ruim aandacht besteed aan de geslaagde landing van Japanse troepen op Amerikaans grondgebied in de oostelijke Aleoeten die gelijktijdig had plaatsgevonden.⁹² Attu werd door de Amerikanen in mei 1943 heroverd, Kiska in augustus 1943.⁹³ Deze reportage opent met opnamen van een aantal Japanse vrachtschepen die op volle zee in kiellinie opstomen, gemaakt vanaf één van deze schepen, en toont dan opnamen van Japanse mariniers, gasmaskers op de rug, die op het dek van een schip door officieren geïnstrueerd worden. Vervolgens worden opnamen van Japanse mariniers getoond die in een snel varende landingsboot met het geweer in de aanslag liggen, alsmede opnamen van Japanse mariniers, puttee's dragend, die op een drassig eiland - 'toendra' volgens het commentaar bij deze reportage - landinwaarts trekken. Deze opnamen zijn uit de reportage over de Japanse landing op de oostelijke Aleoeten afkomstig die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 107 verscheen. Deze aflevering van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werd op 22 juni 1942 in Japan uitgebracht.⁹⁴ Deze DJAWA BAHAROE-reportage is speciaal voor vertoning in Indonesië samengesteld, want zij opent met een kaart van de Stille Oceaan waarop in Latijns schrift 'Indonesia', 'Nippon' en de 'Aleoeten' worden aangeduid, terwijl in de oorspronkelijke NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS-reportage een Japanse kaart in beeld werd gebracht. In het commentaar bij deze reportage, waarin de Japanse militairen als 'onze soldaten' worden aangeduid, wordt gesteld dat de Amerikanen voor de Japanners op de loop gingen, maar dat toch enkele Amerikanen krijgsgevangen werden gemaakt. In deze reportage worden daarvan geen beelden vertoond, wel in voornoemde NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS-reportage die langer is.

EINDTITELS

eindtitels: Ontbreken.

⁹² Zie bijvoorbeeld de fotoreportage over deze operatie in: *Dai Tôa Sensô Gahô*, 6 (1942), nr.8 (8-7-1942), p.14-15; en het artikel over recente Japanse militaire successen in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.1 (1-1-1943), p.10-11.

⁹³ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.12 (15-6-1943), p.4-5, en p.8: 1 juni 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.26: 3-7 juni 1942; p.44: 11 mei 1943, en p. 48: 15 augustus 1943.

⁹⁴ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.107 (17.6.22). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.216.

14. DJAWA BAHAROE, aflevering 4

standaardtitel: DJAWA BAHAROE (Indonesisch: NIEUW JAVA), aflevering 4.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0107.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-1136.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 125-05.

herkomst: Onbekend.

speelduur: 12'19".

verschijningsdatum: Zoals in de inleiding van deze inventaris is beredeneerd, werd deze aflevering van DJAWA BAHAROE, waarin vooral aandacht wordt besteed aan de wijze waarop op Java van 6 tot en met 8 december 1942 de eerste verjaardag van het uitbreken van de Pacific-oorlog en de stichting van 'Groot-Oost-Azië' werd gevierd, vermoedelijk in de loop van december 1942 in Indonesië uitgebracht. In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór december 1942 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: (abrupt begin) 'Djawa Baharoe; Djawa Eiga Kosha'; 'No. 4' (Indonesisch: 'Nieuw Java; Djawa Eiga Kosha'; 'No. 4').

titel: DJAWA BAHAROE, No. 4.

producent: Djawa Eiga Kôsha (Japans: Java Film Corporatie).

14-A

titel: '8.12.2602'; 'Perajaan pembangoenan Asia-Timoer-Raya' (Indonesisch: '8-12-2602'; 'Viering van de stichting van Groot-Oost-Azië'). De eerste titel van deze reportage, '8.12.2602', is identiek aan de titel van reportage 15-C.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Indonesisch en Japans.

onderwerp: Ter gelegenheid van de eerste verjaardag van het uitbreken van de Pacific-oorlog wordt op Java van 6 tot en met 8 december 1942 door Japanners en Indonesiërs de stichting van 'Groot-Oost-Azië' gevierd. In deze reportage wordt een beeldverslag van de festiviteiten gegeven die van 6 tot en met 8 december 1942 in vijf verschillende Javaanse steden plaatsvonden,⁹⁵ te beginnen met Djakarta. Op het Gambir-plein aldaar leest Okazaki, stropdas dragend, op 8 december 1942 staande op het in twee kleuren versierde omheinde hoge spreekgestoelte dat midden voor de overdekte tribune op dit plein opgesteld is in het Japans een verklaring voor die in deze film niet vertaald wordt [geluidsopnamen]. Vervolgens houdt Soekarno, Westers gekleed en stropdas dragend, staande op een ander omheind hoog spreekgestoelte dat voor deze tribune opgesteld is in het Indonesisch een redevoering waarin hij demagogisch stelt dat het Japanse leger niet acht jaar, niet acht maanden, niet acht weken, maar slechts acht dagen nodig had om Java te veroveren [geluidsopnamen].⁹⁶ Na afloop

⁹⁵ Voor een fotoreportage over de viering van de stichting van Groot-Oost-Azië op 8 december 1942 in Djakarta en Soerabaja, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.1 (1-1-1943), p.7-9. Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.37: 6-8 december 1942.

⁹⁶ Voor berichten over en foto's van deze bijeenkomst, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.1 (1-1-1943), p.4-5,

applaudiseert het publiek dat op het Gambir-plein verzameld is, bestaande uit onder meer Indonesiërs en in het gelid staande Japanse militairen en bestuursambtenaren, zowel mannen als vrouwen gekleed in tropenuniform, en roept dan driemaal 'banzai' waarbij men de armen in de lucht gooit [geluidsopnamen]. Achter hen wordt met Japanse vlaggetjes gezwaaid. Hoewel Soekarno zijn toespraak blijkbaar vanaf een ander spreekgestoelte dan Okazaki moest houden, wordt hij wel op vrijwel dezelfde wijze als deze hoge Japanse officier, schuin van onderen gefilmd, in beeld gebracht.⁹⁷ Vervolgens worden opnamen van een kolonne vrachtwagens van de Japanse landmacht getoond die op 8 december 1942 door de straten van Djakarta rijden (Rijswijkstraat, Molenvliet) met in de open laadbak Indonesische jongens die met Japanse vlaggetjes zwaaien, die gevolgd worden door opnamen van de grote optocht die die dag in Djakarta gehouden werd. Onder belangstelling van de lokale bevolking voeren Indonesiërs in Chinese stijl een grote draak met zich mee en in Japanse stijl lampionnen en kleine papieren modellen van vissen etcetera, alsmede betjachs die grote papieren modellen van een vliegtuig en een vis vervoeren.⁹⁸ In deze optocht loopt een groep Indonesische mannen achter een spandoek met opschrift '... Bangsa Barisan Arab... [slechts gedeeltelijk leesbaar]' (Indonesisch: '... Arab(ische?) Volksgroep...') aan. Vervolgens worden opnamen van Japanse worstelaars getoond die op 8 december 1942 in een overdekte ring in de open lucht sumogevechten houden waarbij zij door een publiek dat voornamelijk uit militairen van de Japanse marine en landmacht, maar ook uit Indonesiërs bestaat aangemoedigd worden [geluidsopnamen]. In de laatste partij neemt een Indonesiër het tegen een Japanner op. In het commentaar bij deze beelden wordt aan de Japanse bushido-code gerefereerd. Tenslotte worden opnamen van het oorlogsspel getoond dat militairen en tanks van de Japanse landmacht en vliegtuigen van de Japanse luchtmacht op 8 december 1942 op het Gambir-plein opvoerden waarbij Japanse verpleegsters met brancards 'gewonden' afvoeren [geluidsopnamen].⁹⁹ Over de festiviteiten die bij deze gelegenheid in Djakarta gehouden werden verscheen ook een reportage in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 138 die op 26 januari 1943 in Japan werd uitgebracht. Voor deze NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS-reportage zijn opnamen gebruikt die ook in deze reportage voorkomen, maar ook andere opnamen die niet in deze reportage voorkomen.¹⁰⁰ In het restant van deze reportage worden opnamen van de festiviteiten getoond die van 6 tot en met 8 december 1942 in vier andere Javaanse steden plaatsvonden, te weten Bandoeng, Djokjakarta, Soerakarta en Soerabaja.

tussentitel: 'Bandoeng'.

onderwerp: Net als in Djakarta voeren in Bandoeng militairen en tanks van de Japanse landmacht op een sport- of voetbalveld een oorlogsspel op [geluidsopnamen]

tussentitel: 'Djokjakarta'.

onderwerp: Uit woonhuizen in Djokjakarta hangt de Japanse vlag. Voorafgegaan door vlaggedragers die de Japanse vlag met zich meevoeren marcheren Japanse militairen en Indonesiërs, uniform gekleed in tropenuniform en traditionele kledij, die vlaggen en banieren met opschriften in het Indonesisch en in Japanse karakters met zich meevoeren langs een groot gebouw in Djokjakarta. Vanaf het bordes van dit gebouw nemen Indonesische hoogwaardigheidsbekleders onder wie de Pakoe

aldaar p.5, p.7-9, aldaar p.7, en p.13: 8 december 1942. Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.37: 8 december 1942: 'De Japanse opperbevelhebber op Java (dat is: Imamura) en de chef van de staf (dat is Okazaki) houden een toespraak. Zij richten zich in het bijzonder tot de leiders van de moslims en spreken o.a. over eenheid. De opleiding van onderwijzers en vorming van de jeugd zullen veel aandacht krijgen. De oprichting van een soort politieke partij wordt aangekondigd. Dit blijkt, tot teleurstelling van sommige volksleiders, de nieuwe beweging voor de bundeling van de volkskracht (dat is: de Poetera) te zijn.'

⁹⁷ Zie ook: reportage 17-B.

⁹⁸ Voor foto's van deze optocht, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.1 (1-1-1943), p.7-9, aldaar p.8 boven.

⁹⁹ Voor foto's van dit oorlogsspel, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.1 (1-1-1943), p.7-9, aldaar p.9.

¹⁰⁰ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.138 (18.1.26). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.267-268.

Alam Praboe Soerjodilogo en Japanse officieren van wie er één die salueert een stropdas draagt dit defilé af. Op een straat in Djokjakarta houden uniform geklede Chinezen onder publieke belangstelling in Chinese stijl een drakedans. Voorafgegaan door een geüniformeerd Indonesisch muziekkorps, het Kraton-muziekkorps, marcheren scholieren in optocht door de straten van Djokjakarta. Onder toezicht van een leraar vernielen deze scholieren, zowel jongens als meisjes, uniform gekleed, onder publieke belangstelling op 6 december 1942 met hamers de Jasperbank, het monument dat herinnerde aan J.E. Jasper, de Nederlandse gouverneur van Djokjakarta van 1 juni 1926 tot en met 2 oktober 1929,¹⁰¹ terwijl andere scholieren, uniform gekleed, in kolonne voorbijmarcheren. Bij de Jasperbank houden scholieren een Japanse vlag in de lucht, alsmede twee banieren waarvan er één een opschrift in Japanse karakters heeft en de andere de tekst 'Asia... [?]' (Indonesisch: 'Azië... [?]' die ook meegevoerd werden in de optocht die voorafgegaan werd door voornoemd muziekkorps.¹⁰² Tenslotte worden opnamen getoond van Indonesische mannen die onder publieke belangstelling een wedstrijd houden in het op traditionele wijze schieten met pijl en boog.

tussentitel: 'Soerakarta'.

onderwerp: In Soerakarta houdt de islamitische gemeenschap, bestaande uit Indonesische mannen die vrijwel uitsluitend traditioneel gekleed zijn, in een zuilengalerij een gebedsdienst die door een Westers geklede voorganger geleid wordt. Een Indonesische hoogwaardigheidsbekleder, gemengd Westers-traditioneel gekleed en stropdas dragend, legt in aanwezigheid van een Japanse officier en van een groot publiek dat uit Indonesiërs bestaat een krans bij een groot stenen monument waar uniform geklede Indonesische jongeren in het gelid staan. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat dit een gedenkteken voor de overwinning van 'Dai Nippon' (Japans: 'Groot Nippon') is. Onder belangstelling van een publiek dat uit Indonesiërs bestaat wordt op de Bengawan in wedstrijdverband een 'vlootschouw' gehouden waaraan prauwen deelnemen die in Japanse stijl papieren modellen van een vis en van een vliegtuig vervoeren.

tussentitel: 'Soerabaia'.

onderwerp: In de straten van Soerabaja wordt een optocht gehouden waaraan in kolonne fietsende Indonesische padvindders deelnemen, zowel jongens als meisjes, grotendeels geüniformeerd en stropdas dragend, die een Japans vlaggetje op hun fietsstuur hebben gestoken, alsmede marcherende geüniformeerde padvindders, zowel jongens als meisjes, die op hun schouder een Japans vlaggetje dragen.

14-B

titel: 'Tokyo iboe kota Nippon' (Indonesisch: 'Tokio hoofdstad van Nippon').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Bezienswaardigheden van Tokio. Deze 'touristische' reportage over Tokio, die uit Japan afkomstig zal zijn, moet buitenlanders waarschijnlijk imponeren met het aangezicht van deze moderne wereldstad, want in het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat Tokio 'de mooiste stad ter wereld is', terwijl Japan 'het meest volmaakte, moedigste en sterkste land ter wereld' zou zijn. Deze reportage opent met luchtopnamen van de berg Fuji en toont dan buitenopnamen van het keizerlijk paleis, van de Diet en van grote moderne gebouwen in Tokio,¹⁰³ waaronder een grote

¹⁰¹ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.225 n.5, en p.642: 'Jasperbank'.

¹⁰² In schoolopstellen beschrijven twee Indonesische middelbare scholieren in detail de festiviteiten in Djokjakarta waaraan zij op 6 en 7 december 1942 hebben deelgenomen, waaronder de vernieling van de Jasperbank op 6 december 1942 die in deze reportage verfilmd is, zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.224-226, aldaar p.225.

¹⁰³ Medio 1943 verscheen in *Djawa Baroe* een soortgelijke fotoreportage over Tokio die louter foto's van monumentale gebouwen telt en opent met een foto van het grote moderne gebouw dat in het begin van deze

ronde bioscoop met 5.000 zitplaatsen, die gevolgd worden door opnamen van het straatbeeld van en het drukke stadsverkeer in het centrum van Tokio, deels gemaakt vanuit een rijdende auto onder meer in de avond in de wijk Ginza met zijn rijke straatverlichting. In deze reportage worden ook opnamen van een groot aantal uniform geklede Japanse jongeren getoond die in lange rijen onder publieke belangstelling in sportkleding in het Meiji-stadion massaal taisho-oefeningen doen, jongens en meisjes gescheiden van elkaar.¹⁰⁴ In het commentaar bij deze beelden wordt gesteld dat taisho ertoe bijgedragen heeft dat Japan in de Pacific-oorlog zegevierde en in slechts een half jaar tijd de koloniale bezittingen van Engeland, Amerika en Nederland kon veroveren om een 'Azië voor de Aziaten' te stichten. Deze reportage, die gezien de verschijningsdatum van deze aflevering van DJAWA BAHAROE vermoedelijk uiterlijk in december 1942 gemaakt is, kan niet nauwkeurig gedateerd worden, maar hoeft niet al te oud te zijn, daar de voetgangers in Tokio, die overwegend Westers, maar ook traditioneel gekleed over straat gaan, overjassen dragen.

14-C

titel: 'Pengadjaran Bahasa Indonesia di Nippon' (Indonesisch: 'Onderwijs in de Indonesische taal in Nippon').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: In Japan volgen burgers aan de Kōnan-school en militairen aan de Takushoku Hogeschool onderwijs in de Indonesische taal. In het commentaar bij deze reportage, die uit Japan afkomstig zal zijn, wordt gesteld dat het voor 'ons', dat wil zeggen voor de Japanners, belangrijk is de Indonesische taal te beheersen om met het Indonesische volk te kunnen samenwerken. Deze reportage opent met straatopnamen van Japanse burgers, overwegend jonge mannen en vrouwen, voornamelijk Westers maar ook traditioneel gekleed, die zich na het werk lopend naar de 'Sekolah-Kōnan' (Indonesisch: 'Kōnan-school') begeven waarbij zij elkaar met 'tabe' (Indonesisch: 'gegroet') begroeten [geluidsopnamen?], die gevolgd worden door binnenopnamen gemaakt in een klaslokaal van deze school waar deze cursisten van een Japanse docent, Westers gekleed en stropdas dragend, een dictee in het Indonesisch krijgen [geluidsopnamen]. Vervolgens worden buitenopnamen van het binnenterrein van de 'Sekolah Tinggi Takushoku' (Indonesisch: 'Takushoku Hogeschool') getoond waar Japanse militairen exerceren, die gevolgd worden door binnenopnamen gemaakt in een klaslokaal van deze school waar geüniformeerde Japanse cadetten of bestuursambtenaren lees- en spreekvaardigheidsoefeningen in de 'Bahasa melajoe' (Indonesisch: 'Maleise taal') doen. De Japanse docent van deze cursisten, Westers gekleed en stropdas dragend, schrijft de tekst 'Pergerakan pemoeda "KIPEDAR" di Sekolah Tinggi "Takushoku"; Kita pemoeda di Asia Raja; Kita pedoman di Asia Raja; Kita pengharapan di Asia Raja; (KI-PE-D-AR)' (Indonesisch: Jeugdbeweging 'Kipedar' van de Hogeschool 'Takushoku'; Wij zijn de jeugd van Groot-Azië; Wij zijn de gids van Groot-Azië; Wij zijn de hoop van Groot-Azië; (Ki-pe-d-ar)) op het bord waarna de tekst 'Kita pemoeda di Asia Raja; Kita pedoman di Asia Raja; Kita pengharapan di Asia Raja' door de cursisten opgedreund wordt [geluidsopnamen] en simultaan in beeld verschijnt. In het commentaar bij deze beelden wordt gemeld dat deze cursisten naast de Indonesische taal ook militaire vaardigheden aanleerden, mogelijk omdat zij naar Indonesië uitgezonden zouden worden. Deze reportage, die gezien de verschijningsdatum van deze aflevering van DJAWA BAHAROE vermoedelijk uiterlijk in december 1942 gemaakt is, kan niet nauwkeurig gedateerd worden, maar is waarschijnlijk van een eerdere datum, want de Japanse burgers die zich naar de Kōnan-school begeven gaan zomers gekleed over straat, terwijl de ramen van de Takushoku Hogeschool wijd open staan vermoedelijk vanwege het warme weer. Vermoedelijk is deze reportage, die uit Japan afkomstig zal zijn, specifiek voor vertoning in Indonesië en eventueel ook

reportage in beeld komt, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.12 (15-6-1943), p.24-25, aldaar p.24 boven.

¹⁰⁴ Voor een fotoreportage over het Meiji-stadion met foto's van onder meer deze sportmanifestatie of van een soortgelijke sportmanifestatie die op een ander tijdstip gehouden werd, zie: *Kemadjoean Nippon*, 31-3-1942: 'Pendidikan', (ongepagineerd): 'Meiji stadium jang terbesar diseloeroeh Nippon'.

Maleisië samengesteld. Aan het begin van deze reportage wordt als achtergrondmuziek het Amerikaanse liedje 'Greensleeves' ten gehore gebracht.

EINDTITELS

eindtitels: 'Tammat' (Indonesisch: 'Einde').

15. DJAWA BAHAROE, aflevering 6

standaardtitel: DJAWA BAHAROE (Indonesisch: NIEUW JAVA), aflevering 6.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0133.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-1354.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 129-08.

herkomst: Onbekend.

speelduur: 8'33".

verschijningsdatum: Zoals in de inleiding van deze inventaris is beredeneerd, werd deze aflevering van DJAWA BAHAROE vermoedelijk in februari 1943 in Indonesië uitgebracht.

bijzonderheden: De eindtitels van deze film ontbreken, maar verder is hij vermoedelijk compleet, want hij heeft in vergelijking met andere vermoedelijk complete afleveringen van DJAWA BAHAROE een gemiddelde speelduur. Deze aflevering van DJAWA BAHAROE telt drie reportages die uit twee verschillende afleveringen van het Japanse filmjournaal NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) afkomstig zijn en van officiële gebeurtenissen verslag doen die in december 1942 in Tokio plaatsvonden. In de eerste twee reportages van deze 'thema-aflevering' staan de Japanse keizer Hirohito en diens vrouw centraal. Mogelijk zijn dit de eerste filmbeelden van de Japanse keizerlijke familie die tijdens de Japanse bezetting in Indonesië werden vertoond.

BEGINTITELS

begintitels: 'Djawa Baharoe; Djawa Eiga Kosha'; 'No. 6'; 'Extra dari Nippon News' (Indonesisch: 'Nieuw Java; Djawa Eiga Kosha'; 'No. 6'; 'Extra van Nippon News').

titel: DJAWA BAHAROE, No. 6.

producent: Djawa Eiga Kôsha (Japans: Java Film Corporatie).

15-A

titel: '[Japanse karakters]; Pandanglah gambar ini dengan kehormatan jang sebesar-besarnja'; 'J.M.M. Tenno Heika mengoendjoengi oepatjara mengangkat pemoeda sekolah opsir angkatan darat di Tokio' (Indonesisch: '[Japanse karakters]; Aanschouw deze beelden met de grootste eerbied'; 'Z.M. de Tenno Heika bezoekt de ceremoniële beëdiging van cadetten van het leger in Tokio'). De eerste titel van deze reportage, '[Japanse karakters]; Pandanglah gambar ini dengan kehormatan jang sebesar-besarnja', is identiek aan de eerste titel van de reportages 15-B en 17-A die respectievelijk over de vrouw en de verjaardag van de keizer handelen.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In aanwezigheid van Hirohito worden in Tokio op 17 december 1942 voor 56^e keer cadetten van de Sagamihara militaire academie van de Japanse landmacht tot officier benoemd. Deze

reportage opent met opnamen van Hirohito en zijn gevolg die te paard bij deze militaire academie arriveren, die gevolgd worden door opnamen van de keizer die, uniform dragend en gezeten te paard, een schimmel, een parade van gemotoriseerd militair materieel afneemt. Tijdens deze beelden klinkt op de achtergrond het kimigayo. Vervolgens worden opnamen van de binnenplaats van deze officiersschool getoond waar cadetten in aanwezigheid van de keizer, die onder een baldakijn staat, in de open lucht tot officier worden benoemd waarbij een officier boeken en/of getuigschriften aan hen uitreikt. Onder de hoge officieren die deze ceremonie bijwonen bevindt zich vermoedelijk Tōjō (geheel rechts). Deze reportage verscheen oorspronkelijk in NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 133 die op 24 december 1942 in Japan werd uitgebracht.¹⁰⁵

15-B

titel: '[Japane karakters]; Pandanglah gambar ini dengan kehormatan jang sebesar-besarnya'; 'J.M.M. Koogoo Heika berkenan menjatakan moerah hati dengan mengoendjoengi roemah sakit angkatan darat dan laoet di Tokio' (Indonesisch: '[Japane karakters]; Aanschouw deze beelden met de grootste eerbied'; 'H.M. de Koogoo Heika heeft het behaagt van haar goedertierenheid blijk te geven door een bezoek te brengen aan een ziekenhuis van het leger en van de marine in Tokio'). De eerste titel van deze reportage, '[Japane karakters]; Pandanglah gambar ini dengan kehormatan jang sebesar-besarnya', is identiek aan de eerste titel van de reportages 15-A en 17-A die over de keizer handelen.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Mevrouw Hirohito bezoekt begin december 1942 in Tokio militaire hospitalen van de Japanse marine en landmacht. Deze reportage opent met buitenopnamen van de kolonne personen-auto's en motorfietsen waarmee de keizerin, Westers gekleed, en haar gevolg bij het hospitaal arriveren waar zij door Japanse officieren ontvangen wordt. Vervolgens worden binnenopnamen van dit hospitaal getoond waar de keizerin een ziekenzaal bezoekt, waarbij patiënten zittend in bed een buiging voor haar maken, waarop zij bij een collectie aandenkens aan herstelde of overleden patiënten stilstaat. Vervolgens worden buitenopnamen van de kolonne auto's en motorfietsen getoond waarmee de keizerin en haar gevolg diezelfde dag (?) bij het Yokosuka Marine Hospitaal (?) arriveren waar zij wederom door Japanse officieren ontvangen wordt. Vervolgens worden binnenopnamen van een grote sporthal getoond waar een groot aantal revaliderende patiënten in het gelid staat en de keizerin staande op een podium de behendigheidsdemonstraties van kleine groepjes patiënten met beenprothesen aanschouwt. Deze reportage verscheen oorspronkelijk in NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 131 die op 10 december 1942 in Japan werd uitgebracht.¹⁰⁶

15-C

titel: '8.12.2602'; 'di Tokio' (Indonesisch: '8-12-2602'; 'in Tokio'). De eerste titel van deze reportage, '8.12.2602', is identiek aan de titel van reportage 14-A.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Japans.

onderwerp: In Tokio wordt op 8 december 1942 de eerste verjaardag van het uitbreken van de Pacific-oorlog herdacht. Deze reportage opent met opnamen van Japanse militairen en burgers, deels traditioneel gekleed, die in lange rijen naar het keizerlijk paleis in Tokio trekken en daar de seikeirei maken. Een groep uniform geklede burgers marcheert achter een banierdrager aan, terwijl

¹⁰⁵ Zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr.133 (17.12.24). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyūsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shūsen Chokugo made*, p.256.

¹⁰⁶ Zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr.131 (17.12.10).

een eenheid in het gelid staande militairen bij het paleis driemaal 'banzai' roept en de armen in de lucht gooien [geluidsopnamen]. Vervolgens worden opnamen van een militair muziekkorps getoond dat spelend door de straten van Tokio marcheert en daarbij door de lokale bevolking van de kant van de weg gadeslagen wordt. De straten en gebouwen van Tokio zijn met Japanse vlaggen, alsmede met plakaten, banieren en spandoeken met opschriften in Japanse karakters versierd. Vervolgens worden opnamen van de dodenherdenking getoond die rond het middaguur in Tokio en elders in Japan plaatsvond. Om de landgenoten te herdenken die in de strijd voor 'Groot-Oost-Azië' gevallen zijn, nemen alle Japanners, deels traditioneel gekleed, kort voor het middaguur enige tijd stilte in acht waarbij het stadsverkeer geheel tot stilstand komt en een ieder op straat, in openbare gelegenheden en op de werkplek, zowel in de stad als op het platteland, met gebogen hoofd roerloos blijft staan. Tenslotte worden opnamen van het Yasukuni-park in Tokio getoond waar Tōjō vanaf een groot overdekt podium dat met Japanse vlaggen en een opschrift in Japanse karakters versierd is tot een menigte militairen die banieren dragen in het Japans een redevoering houdt over de inspanningen die het Japanse volk zich voor de oorlogvoering getroost heeft [geluidsopnamen]. In het commentaar bij deze reportage wordt de inhoud van deze toespraak samengevat. Daartoe opgeroepen door een officier die naast Tōjō op dit podium staat, 'Tenno Heika...' (Japans: 'Keizer...'), roepen Tōjō's toehoorders van wie een aantal een witte hoofdband draagt na afloop van zijn speech driemaal 'banzai' en de armen in de lucht gooien [geluidsopnamen]. Rechts van Tōjō bevinden zich op dit podium twee blanke officieren, mogelijk Duitse militaire vertegenwoordigers.¹⁰⁷ Deze reportage verscheen oorspronkelijk in NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 131 die op 10 december 1942 in Japan werd uitgebracht.¹⁰⁸

EINDTITELS

eindtitels: Ontbreken.

16. DJAWA BAHAROE, aflevering 7

standaardtitel: DJAWA BAHAROE (Indonesisch: NIEUW JAVA), aflevering 7.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0853.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-3204; NFM/Kluisnummer D 3535.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 399-04.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 639). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 407). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0853).

speelduur: 11'40".

verschijningsdatum: Zoals in de inleiding van deze inventaris is beredeneerd, werd deze aflevering

¹⁰⁷ Zie ook de foto in: *Nippon jang Moelia*, 20-3-1943, (ongepagineerd): 'Merajajan/Celebration', die bij een eerdere gelegenheid op een vergelijkbaar podium in het Yasukuni-park [?] gemaakt is. Op deze foto wordt Tōjō door een Duitse marine-officier en door een blanke hoogwaardigheidsbekleeder in burger begroet die identiek lijken te zijn aan de twee blanke officieren die in deze reportage in beeld komen. Op deze foto lijkt naast de Duitse marine-officier de Japanse officier te staan die in deze reportage 'Tenno Heika ...' roept.

¹⁰⁸ Zie: NHK/201: NIPPON NYŪSU/NIPPON NEWS, nr. 131 (17.12.10). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, `Nippon Nyūsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shūsen Chokugo made', p. 252-253.

van DJAWA BAHAROE vermoedelijk in de loop van maart 1943 in Indonesië uitgebracht. In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór maart 1943 afspeelden.

bijzonderheden: De eindtitels van deze film ontbreken, maar verder is hij vermoedelijk compleet, want hij heeft in vergelijking met andere vermoedelijk complete afleveringen van DJAWA BAHAROE een gemiddelde speelduur.

BEGINTITELS

begintitels: 'Djawa Baharoe; Djawa Eiga Kosha'; 'No. 7' (Indonesisch: 'Nieuw Java; Djawa Eiga Kosha'; 'No. 7').

titel: DJAWA BAHAROE, No. 7.

producent: Djawa Eiga Kôsha (Japans: Java Film Corporatie).

16-A

titel: 'Perajaan Kigen-Setsoe di Djawa; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Viering van Kigen-Setsoe op Java; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Op Java wordt op 11 februari 1943 door Japanners en Indonesiërs Kigen Setsoe gevierd.¹⁰⁹ Deze reportage opent met opnamen van een berglandschap, die gevolgd worden door opnamen van een aantal militairen van de Japanse landmacht die op een veld in het gelid staan en bij wijze van seikeirei salueren of het zwaard presenteren. Onduidelijk is waar en wanneer deze opnamen gemaakt zijn, want dergelijke opnamen komen ook in reportage 17-A voor. In deze reportage, die over de viering van Tenno Setsoe in Indonesië op 29 april 1943 bericht, worden deze opnamen direct na opnamen van het keizerlijk paleis in Tokio getoond en lijkt het alsof deze militairen zich in Japan bevinden.¹¹⁰ Waarschijnlijk bevinden zij die volgens het commentaar bij deze reportage een eed afleggen zich echter in Indonesië - in dat geval mogelijk op Java daar het militairen van de Japanse landmacht betreft - want zij gaan luchtig gekleed en bevinden zich in een tropenlandschap. Mogelijk zijn deze opnamen tijdens de viering van Kigen Setsoe op Java op 11 februari 1943 gemaakt.¹¹¹ Het berglandschap waar deze reportage mee opent, bevindt zich vermoedelijk ook in Indonesië en niet in Japan. Vervolgens worden opnamen van de festiviteiten getoond die op 11 februari 1943 ter gelegenheid van Kigen Setsoe in twee Javaanse steden plaatsvonden, te weten Djakarta en Malang.

tussentitel: 'Djakarta'.

onderwerp: Op het Gambir-plein in Djakarta staan uniform geklede Indonesische jongeren in het gelid. Zij maken de seikeirei, wonen het hijsen van de Japanse vlag bij, waarvoor het publiek dat op de overdekte tribune op dit plein plaatsgenomen heeft is gaan staan, en luisteren naar de toespraak die een Indonesische hoogwaardigheidsbekleeder vanaf een podium voor deze tribune houdt.¹¹² Verder brengen Indonesische mannen en jongens samen met Japanse militairen en bestuursambtenaren het Gambir-plein in gereedheid door gras te snijden waarbij een Japans vliegtuig komt overvliegen.¹¹³

¹⁰⁹ Voor fotoreportages en een artikel over de viering van Kigen-Setsoe op Java op 11 februari 1943, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.4 (15-2-1943), p.3, p.12-13, en p.23: 11 februari 1943. Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.40: 11 februari 1943.

¹¹⁰ Zie: reportage 17-A.

¹¹¹ Vergelijk de foto in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.4 (15-2-1943), p.3 onder.

¹¹² Zie ook: RIOD/IC/032781, 1943, p.2: 11 februari 1943; en de foto in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.4 (15-2-1943), p.3 rechtsboven.

¹¹³ Zie ook de foto in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.4 (15-2-1943), p.12 links tweede van onder.

tussentitel: 'Malang'.

onderwerp: In Malang voeren militairen van de Japanse landmacht in de straten en in open terrein een oorlogsspel op.

16-B

titel: 'Taboenglah oelang moe; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Spar uw geld; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: De 'Sparactie tot verhoging van de gevechtskracht' die het Japanse militaire bestuur van Java begin februari 1943 startte om de lokale bevolking ertoe te brengen contant geld niet thuis te bewaren, maar naar een postspaarbank te brengen mede om aldus de inflatie te bestrijden.¹¹⁴ In het commentaar bij deze reportage wordt dan ook opgeroepen om geld, ook kleine bedragen, bij postspaarbanken in te leggen. Deze reportage opent met opnamen van een Indonesisch vrouwenkoor, traditioneel gekleed, dat onder pianobegeleiding en gedirigeerd door een Japanse officier op 14 februari 1943 op de binnenplaats van een lerarenopleiding in Djakarta een gedeelte van het 'Njanjian' of 'Lagoe menaboeng oelang' (Indonesisch: 'Spaargeld-lied') zingt [geluidsopnamen].¹¹⁵ Terwijl de pianomuziek van dit lied, het officiële 'spaarlied' dat op 8 februari 1943 door het Japanse militaire bestuur van Java geïntroduceerd was,¹¹⁶ als achtergrondmuziek klinkt, worden vervolgens opnamen van Indonesiërs getoond die met een spaarbankboekje met opschrift 'Boekoe Simpanan Pos' (Indonesisch: 'Postspaarboek') in de hand zich voor de loketten van het postkantoor verdringen,¹¹⁷ om geld in te leggen.¹¹⁸ Terwijl de pianomuziek van het 'spaarlied' nog altijd klinkt, worden vervolgens crayon-tekeningen getoond die door een sneltekenaar gemaakt worden wiens beide handen in beeld verschijnen. Deze animatiebeelden gaan vloeiend in ware filmbeelden over en tonen een man, een blanke man in de animatiebeelden, een Indonesische man in de filmbeelden, die niet bang hoeft te zijn thuis beroofd te worden en uiteindelijk een betjah kan kopen, omdat hij zijn geld niet in huis bewaart, maar naar een postspaarbank gebracht heeft. Tenslotte worden weer opnamen van voornoemd Indonesische vrouwenkoor getoond dat een gedeelte van het 'Njanjian' of 'Lagoe menaboeng oelang' (Indonesisch: 'Spaargeld-lied') zingt [geluidsopnamen]. In het commentaar bij deze reportage worden de voordelen van sparen breed uitgemeten. Ook wordt gesteld dat sparen aan de oorlogsinspanning bijdraagt. Uit publikaties in *Djawa Baroe* kan opgemaakt worden dat in de loop van 1943 in Indonesië een film werd uitgebracht waarin de opnamen van het zingende Indonesische vrouwenkoor en de animatiebeelden die in deze reportage voorkomen verwerkt waren. Deze film, mogelijk 'Njanjian' of 'Lagoe menaboeng oelang' getiteld, was vermoedelijk een clip die diende ter verbreiding van het gelijknamige propagandalied dat in deze reportage ten gehore wordt gebracht.¹¹⁹ De animatiebeelden die in deze reportage

¹¹⁴ Zie ook: RIOD/IC/032781, 1943, p.2: 8 februari 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.40: februari 1943, en p.508-511.

¹¹⁵ Voor een foto van en een bericht over deze filmopnamen, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.5 (1-3-1943), p.30: 14 februari 1943.

¹¹⁶ Zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.3: 8 februari 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.2: 8 februari 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.40: 8 februari 1943. Voor de tekst en muziek van een ander Indonesischtaalig spaarlied met de titel 'Lagoe Menaboeng Oelang', zie: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.7 (1-4-1945), p.34.

¹¹⁷ Vergelijk de twee foto's in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.12 (15-6-1943), p.16 linksboven.

¹¹⁸ Medio 1943 verscheen in *Djawa Baroe* een soortgelijke fotoreportage over sparen bij postspaarbanken, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.12 (15-6-1943), p.16-17. Zie ook de fotoreportage over het sparen bij postbanken in: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.15 (1-8-1944), p.14-15.

¹¹⁹ Zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.5 (1-3-1943), p.30: 14 februari 1943; en: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.23 (1-12-1943), p.6-7, aldaar p.6.

voorkomen, mogelijk van de hand van de Japanse tekenaar Saseo Ono, zijn vermoedelijk de vroegste animatiebeelden die tijdens de Japanse bezetting in Indonesië gemaakt zijn.¹²⁰

TUSSENTITEL

tussentitel: 'Kabar kota'; '[Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Stadsnieuws'; '[Japanse karakters]'). Deze tussentitel heeft betrekking op de reportages 16-C, 16-D, 16-E en 16-F.

16-C

titel: 'Djakarta'. Deze titel heeft mogelijk ook betrekking op reportage 16-D.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Djakarta wordt van 11 tot en met 18 februari 1943 een volksnijverheidstentoonstelling gehouden die in het kader van het streven naar zelfverzorging moest bevorderen dat op Java handwerkproducten vervaardigd zouden worden die importartikelen zouden kunnen vervangen.¹²¹ Deze reportage opent met buitenopnamen van het gebouw waar deze tentoonstelling gehouden werd. Groepen jongens lopen naar dit gebouw waaraan een groot bord met opschrift 'Pertoendjoekan barang² boeatan Djawa; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Tentoonstelling van op Java zelfgemaakte goederen; [Japanse karakters]') hangt. Vervolgens worden binnenopnamen van de tentoonstellingsruimte in dit gebouw getoond waar voornamelijk Indonesiërs, overwegend mannen en jongens, maar ook enkele Japanse militairen uitgestalde gebruiksvoorwerpen bekijken waaronder fiets- en autobanden, Japanse telramen etcetera die volgens de bijschriften en volgens het commentaar bij deze reportage vroeger moesten worden geïmporteerd maar nu in verschillende delen van Java vervaardigd worden. Tenslotte worden opnamen van door spierkracht aangedreven werktuigen getoond die vermoedelijk in het kader van het streven naar zelfverzorging op deze tentoonstelling gedemonstreerd worden. Een Indonesische man bedient een weefgetouw, terwijl onder het toezicht van enkele Japanse bestuursambtenaren een aantal uniform geklede Indonesische vrouwen op een veranda op een spinnewiel garen spinnen. Dit spinnewiel werd door dezelfde vrouwen op de pasar malam gedemonstreerd die van 25 juni tot en met 15 juli 1943 in Djakarta gehouden werd en zou uit Japan afkomstig kunnen zijn.¹²²

16-D

titel: Ontbreekt.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Djakarta wordt in maart 1943 het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen verwijderd.¹²³ Deze reportage toont hoe het standbeeld van Coen onder toejuichingen van de lokale jeugd door Indonesische mannen met een hefconstructie voorzichtig van zijn pedestaal getild wordt.¹²⁴ In het

¹²⁰ Zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.23 (1-12-1943), p.6-7, aldaar p.6. Zie ook de karikaturen van Saseo Ono in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.3-8; en zie de karikaturen van Saseo Ono (?): *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.19 (10-1-1944), p.27-32, vooral p.28 nr.3, en p.33.

¹²¹ Voor een fotoreportage over en een foto van deze tentoonstelling, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.5 (1-3-1943), p.26; en: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.18 foto nr.2. Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.3: 11 februari 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.40: 11-18 februari 1943.

¹²² Zie: reportage 19-B.

¹²³ Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.41: 8-11 maart 1943, en p.556-558, aldaar p.558.

¹²⁴ Op dezelfde wijze en met dezelfde voorzichtigheid werd in de herfst van 1942 in Singapore het standbeeld van Raffles verwijderd, zie de fotoreportage in: *Dai Tōa Sensō Gahō*, 6 (1942), nr.11 (8-10-1942), p.15.

commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat dit beeld een symbool van het Nederlandse imperialisme en van de knechting van het Indonesische volk was.

16-E

titel: 'Djokjakarta'.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Djokjakarta verleent Japans medisch personeel medische hulp aan de lokale bevolking. Deze reportage toont opnamen van Japans medisch personeel, mannelijke artsen en vrouwelijke verpleegsters, die in een kampong van Djokjakarta medische hulp aan Indonesische mannen, vrouwen en kinderen verlenen die aan ziekten als framboesia etcetera lijden.

16-F

titel: Ontbreekt.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Soerabaja werken vanaf 11 februari 1943 voor het eerst vrouwen als busconductrice.¹²⁵ Deze reportage toont opnamen van een stadsbus met opschrift '(Japanse karakters); Tobu Rikuyukyoku (Japans: '(Japanse karakters); [?] Landtransportdienst')' die een rit door de straten van Soerabaja maakt. Daarbij worden opnamen getoond die vanaf een auto die naast deze bus rijdt gemaakt zijn, alsmede opnamen die in en vanuit deze bus gemaakt zijn, onder meer van het straatbeeld van Soerabaja. Op deze bus werkt een Indonesische vrouw als conductrice. In deze bus zitten Indonesiërs, zowel traditioneel als Westers gekleed, en Japanse militairen naast elkaar zonder met elkaar te spreken. Tenslotte worden opnamen van het uitstappen van de passagiers getoond waarbij de conductrice de vervoersbewijzen van de Indonesische passagiers in ontvangst neemt, terwijl zij met een diepe buiging van de meereizende Japanse militairen afscheid neemt die blijkbaar gratis reizen, want zij geven geen vervoersbewijs af.

16-G

titel: 'Pertempoeran laoet dekat poelau Rennel; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Zeeslag bij het eiland Rennel; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Bommenwerpers en oorlogsschepen van de Japanse marine voeren op 29 en 30 januari 1943 gevechtsacties bij het eiland Rennell in de Solomon-eilanden uit. Deze reportage opent met opnamen van een formatie van zeker 20 tweemotorige Betty-bommenwerpers van de Japanse marine die boven zee vliegen. Deze opnamen zijn tijdens deze vlucht in en vanuit één van deze toestellen gemaakt. Vervolgens worden opnamen van een Japans konvooi getoond die vanaf een Japans oorlogsschip gemaakt zijn. Dit oorlogsschip werpt dieptebommen in zee en vuurt op vijandelijke vliegtuigen die luchtaanvallen op dit konvooi uitvoeren waarbij één toestel brandend in zee stort. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat op 29 januari 1943 bij het aanbreken van de dag een zeeslag bij het eiland Rennell heeft plaatsgevonden, terwijl op de vroege morgen van 30 januari 1943 geallieerde schepen die poogden te ontkomen door Japanse vliegtuigen werden aangevallen, zodat een Japans konvooi de vrije doortocht had.¹²⁶ De opnamen van deze reportage zijn afkomstig uit de reportage over de zeeslag bij Rennell die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 139 verschenen was. Deze aflevering van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werd op 3 februari 1943 in Japan uitgebracht.¹²⁷ In deze reportage worden eerst opnamen van een Japanse officier getoond die mededelingen over de afloop van de slag bij Rennell doet waarop de opnamen van gevechtsacties getoond worden die deze reportage ook bevat. Deze opnamen hoeven evenwel niet tijdens de slag bij Rennell op 29 en 30 januari 1943 gemaakt te zijn.

EINDTITELS

eindtitels: Ontbreken.

¹²⁵ Zie ook: RIOD/IC/032781, 1943, p.2: 11 februari 1943; en: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.3: 11 februari 1943.

¹²⁶ Over deze slag verschenen ook berichten in *Djawa Baroe* van 15 februari 1943, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.4 (15-2-1943), p.4-5, en p.23: 1 februari 1943.

¹²⁷ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.139 (18.2.3). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.269.

17. BERITA FILM DI DJAWA, aflevering 2

standaardtitel: BERITA FILM DI DJAWA (Indonesisch: FILMJOURNAAL VAN JAVA), aflevering 2.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0105.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-1135.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 125-04.

herkomst: Onbekend.

speelduur: 12'59".

verschijningsdatum: Deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA, die in het teken staat van de viering van Tenno Setsoe op Java op 29 april 1943, werd op 13 mei 1943 in Indonesië uitgebracht.¹²⁸ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich waarschijnlijk kort vóór 13 mei 1943 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: '(Het logo van Nippon Eigasja)'; 'Berita Film di Djawa; diboeat oleh; Nippon Eigasja Djawa'; 'Berita Film di Djawa; [Japanse karakters]'; 'Disinipoen medan perang!; [Japanse karakters]'; 'No. 2' (Indonesisch: '(Het logo van Nippon Eigasja)'; 'Filmjournaal van Java; geproduceerd door; Nippon Eigasja Djawa'; 'Filmjournaal van Java; [Japanse karakters]'; 'Hier is het oorlogsterrein!; [Japanse karakters]'; 'No. 2').

titel: BERITA FILM DI DJAWA, No. 2.

producent: Nippon Eigasja Djawa (Japans: Nippon Filmmaatschappij Java).

17-A

titel: '[Japanse karakters]; Pandanglah gambar ini dengan kehormatan jang sebesar-besarnja'; 'Tentjo-Setsoe tahoen 2603; [Japanse karakters]' (Indonesisch: '[Japanse karakters]; Aanschouw deze beelden met de grootste eerbied'; 'Tentjo-Setsoe in het jaar 2603; [Japanse karakters]'). De eerste titel van deze reportage, '[Japanse karakters]; Pandanglah gambar ini dengan kehormatan jang sebesar-besarnja', is identiek aan de eerste titel van de reportages 15-A en 15-B die respectievelijk over de keizer en zijn vrouw handelen.

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Indonesië wordt op 29 april 1943 door Japanse militairen en Indonesiërs Tenno Setsoe gevierd. Deze reportage opent met buitenopnamen van het keizerlijk paleis in Tokio die uit Japan betrokken zullen zijn en niet nader gedateerd kunnen worden. Vervolgens worden opnamen van een aantal militairen van de Japanse landmacht getoond die op een veld in het gelid staan en bij wijze van seikeirei salueren of het zwaard presenteren. Deze opnamen komen ook in reportage 16-A voor die verslag doet van de viering van Kigen Setsoe op Java op 11 februari 1943 en zijn vermoedelijk rond die tijd in Indonesië gemaakt.¹²⁹ Tenslotte worden opnamen van een groep uniform geklede jonge Indonesische mannen getoond die ergens in Indonesië op een veld in de open lucht de seikeirei maken, mogelijk ter gelegenheid van Tenno Setsoe. Het is evenwel denkbaar dat deze opnamen net als de opnamen van de in het gelid staande Japanse militairen die salueren of het

¹²⁸ Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.86-87.

¹²⁹ Zie: reportage 16-A.

zwaard presenteren op een eerder tijdstip gemaakt zijn. Mogelijk moet deze reportage een dodenherdenking verbeelden, want tijdens deze reportage klinkt de 'last post'.

17-B

titel: 'Serangan jang djitoe terhadap Amerika dan Inggris; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'De rechtvaardige aanval op Amerika en Engeland; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Indonesisch en Japans.

onderwerp: Op Java wordt ten tijde van de viering van Tenno Setsoe op 29 april 1943 tegen Engeland en Amerika geageerd. Deze reportage opent met een terugblik op het uitbreken van de Pacific-oorlog in december 1941. Opnamen van de aanvallen die vliegtuigen van de Japanse marine op 8 december 1941 op Amerikaanse oorlogsschepen uitvoerden die in Pearl Harbor voor anker lagen worden gevolgd door opnamen van de opmars van de Japanse landmacht over het Maleisisch schiereiland vanaf 8 december 1941 die afgesloten worden met opnamen van de capitulatie van de Britse basis Singapore op 15 februari 1942. De opnamen van de Japanse aanval op Pearl Harbor, waarbij trucopnamen die met behulp van een schaalmodel van de haven gemaakt zijn gecombineerd worden met authentieke opnamen van de aanvalsvlucht die een éénmotorige Japanse torpedobommenwerper boven zee maakt, zijn uit de Japanse speelfilm HAWAI-MAREI OKI KAISEN (Japans: DE ZEEORLOG VAN HAWAII TOT MALEISIË) afkomstig. Deze realistische speelfilm, die in december 1942 in Japan werd uitgebracht en onder meer over de Japanse aanval op Pearl Harbor handelde, 'marked the greatest use of special effects and miniature work ever seen in a Japanese film up to that time. So effective were these studio shots that after the war Occupation authorities mistook some of them for the real thing.'¹³⁰ De Sendenbu (Japans: Propagandadienst) van het militaire bestuur van Java heeft deze film uit Japan betrokken,¹³¹ vermoedelijk vóór 13 mei 1943, de verschijningsdatum van deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA. Tussen juli en november 1943 werd deze film met behulp van mobiele bioscopen op maar liefst 220 plaatsen op Java vertoond.¹³² De opnamen van de opmars van de Japanse landmacht over het Maleisisch schiereiland en van de capitulatie van Singapore stammen uit de Japanse documentaire MAREI SENKI (Japans: MALEISIË DAGBOEK) die eveneens tijdens de Japanse bezetting in Indonesië vertoond werd.¹³³

Na deze historische terugblik worden actuele opnamen van 'Yamamoto Senden-Butjo; [Japanse karakters]' (Japans: 'Yamamoto Hoofd Propagandadienst; [Japanse karakters]') getoond die, stropdas dragend, ergens op Java in de open lucht voor de camera in het Japans een toespraak houdt [geluidsopnamen] die in het Indonesisch ondertiteld wordt. In deze toespraak roept Yamamoto zijn 'Indonesische broeders' op eensgezind de oorlog tegen Engeland en Amerika te steunen opdat de eindoverwinning behaald zal worden, want anders zouden deze machten de Aziatische volkeren blijven bedreigen. 'Zolang zij niet verslagen zijn, worden wij bedreigd.' Vervolgens houdt 'Ir Soekarno; [Japanse karakters]', gekleed in een eenvoudig tropenhemd, eveneens in de open lucht voor de camera in het Indonesisch een anti-geallieerde toespraak [geluidsopnamen] die in het Japans ondertiteld wordt. In zijn toespraak stelt Soekarno, die meer nog dan Yamamoto schuin van onderen gefilmd wordt,¹³⁴ dat de Indonesiërs zich tegen Engeland en Amerika moeten keren, omdat deze

¹³⁰ Zie: J.L. Anderson e.a., *The Japanese film*, p.131.

¹³¹ Zie: RIOD/IC/016886-016891, aldaar 016888. Een samenvatting van dit document is in Nederlandse vertaling gepubliceerd in: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.194-195, aldaar p.195.

¹³² Zie: A. Kurasawa, 'Propaganda media on Java under the Japanese, 1942-1945', p.95; en: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.72.

¹³³ NAA-Den Haag bezit een exemplaar van deze film dat uit Indonesië afkomstig is (archieffnummer 03-0892-01 t/m -07). Deze film zal in het tweede deel van deze inventaris beschreven worden.

¹³⁴ Zie ook: reportage 14-A.

machten hen anders zouden onderwerpen. Zowel Yamamoto als Soekarno sluiten hun toespraak af met de anti-geallieerde slagzin 'Amerika kita seterika, Inggris kita linggis!' (Indonesisch: 'Amerika wordt platgestreken, Engeland wordt gebroken') die Soekarno in de toespraak gelanceerd had die hij op 29 april 1943 tijdens de viering van Tenno Setsoe in Djakarta gehouden had. Sindsdien werd deze slagzin veel gebruikt in de anti-geallieerde propaganda die op Java gevoerd werd.¹³⁵ Deze reportage wordt afgesloten met opnamen van de optocht die ter gelegenheid van Tenno Setsoe op 29 april 1943 in Djakarta gehouden werd. Voorafgegaan door een vlaggedrager, een Japanse officier en een Indonesisch muziekkorps trekken uniform geklede Indonesiërs onder wie jongens en meisjes die door volwassenen begeleid worden, onder belangstelling van de lokale bevolking in een feestelijke optocht groepsgewijs door de straten van Djakarata waarbij zij Japanse vlaggetjes en spandoeken met opschriften als 'Amerika dan Inggris penjiksa manoesia' (Indonesisch: 'Amerika en Engeland martelen mensen') met zich meevoeren.¹³⁶

17-C

titel: 'Pendjaga ketentreman (Djakarta); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Bewaken van de orde (Djakarta); [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Ter gelegenheid van Tenno Setsoe wordt op Java op 29 april 1943 de Keibôdan officieel opgericht en worden in alle dessa's op Java afdelingen van de Keibôdan gevormd.¹³⁷ Deze reportage, die op twee verschillende locaties in Djakarta gemaakt is, opent met opnamen van een veld of plein. Op deze locatie staan een groot aantal Keibôdan-leden tegenover een aantal Indonesische politiefunctionarissen en tegenover een aantal Japanse officieren, een armband met opschrift in Japanse karakters dragend, die enkele rijen dik in het gelid staan. Deze Keibôdan-leden maken een buiging voor Yamamoto [?], geen armband dragend, die tijdens dit eerbetoon staande op een podium achter een lessenaar salueert. Dan gaan de Keibôdan-leden in de houding staan waarop een andere Japanse officier, wel een armband met opschrift in Japanse karakters dragend, vanaf dezelfde plaats een verklaring voorleest, terwijl naast hem op dit podium een Indonesische politiefunctionaris staat. Vervolgens worden opnamen getoond die op een ander veld of plein gemaakt zijn. Op deze locatie staan een aantal oudere Keibôdan-leden achter borden met opschriften (niet leesbaar) in het gelid. Een Indonesiër, stropdas en een armband met rode bol dragend, leest staande in de open lucht een verklaring voor deze Keibôdan-leden voor waarop een Japanse officier, stropdas dragend, staande op een overdekt podium een toespraak tot deze Keibôdan-leden houdt die na afloop hiervan driemaal 'banzai' roepen waarbij zij de armen in de lucht gooien. Volgens het commentaar bij deze reportage zweren de Keibôdan-leden bij deze gelegenheden trouw.

17-D

titel: 'Pemboekaan Sekolah Tabib Tinggi (Djakarta); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Opening van de Hogere School voor Artsen (Djakarta); [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

¹³⁵ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.43: 29 april 1943. Voor propagandistische tekeningen die Javaanse kinderen in deze tijd maakten waarin deze leuze centraal staat, zie: *Fujin Asia*, (2?) (1943?), nr.10 (1-11-1943), p.23; en: *Fujin Asia*, (2?) (1943?), nr.11 (1-12-1943), p.(10?)

¹³⁶ Voor een foto van deze optocht waarop dit spandoek zichtbaar is, zie: *Hikari*, ? (1943?), nr.7 (15-7-1943), (ongepagineerd) boven. Volgens het bijschrift bij deze foto hield deze optocht verband met de officiële oprichting van de Seinendan diezelfde dag, zie: reportage 17-G. Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.43: 29 april 1943.

¹³⁷ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.4: 29 april 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.4: 21 april 1943, en p.5: 29 april 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.43: 29 april 1943, en p.46: juni 1943.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Djakarta wordt op 29 april 1943 ter gelegenheid van Tenno Setsoe de medische hogeschool heropend.¹³⁸ Deze reportage opent met opnamen van de aankomst per personenauto van Harada, stropdas dragend, en Okazaki [?] bij de medische hogeschool waar zij door Japanse officieren begroet worden. Vervolgens worden opnamen van de binnenplaats van deze school getoond waar uniform geklede studenten en studentes die gescheiden van elkaar in het gelid staand de seikeirei maken, waarop een Indonesiër een in het Japans gestelde verklaring voorleest.¹³⁹

17-E

titel: 'Djembatan Tangerang telah-selesai (Tangerang); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'De brug bij Tangerang is gereed gekomen (Tangerang); [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De brug over de Tjisadane bij Tangerang wordt op 21 april 1943 feestelijk heropend.¹⁴⁰ Deze reportage opent met opnamen van Okazaki die aan een zijde van deze brug een lint doorknipt en dan met zijn gevolg van officieren van wie enkelen een stropdas dragen over deze brug loopt. Vervolgens worden opnamen van Indonesiërs getoond die deze brug in gebruik nemen. Tenslotte worden opnamen van de versierde buffelkop getoond die op traditionele Javaanse wijze bij deze brug begraven wordt. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat deze brug begin maart 1942 door het Nederlandse leger geheel vernield was.

17-F

titel: 'Lapangan Olah-Raga di Magelang; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Sportveld in Magelang; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Magelang wordt op 20 april 1943 een sportstadion feestelijk in gebruik genomen. Deze reportage opent met opnamen van een groot aantal uniform geklede Indonesische jongens en meisjes die met Japanse vlaggetjes odori beoefenen. Vervolgens worden opnamen van Indonesische atleten getoond die verschillende atletiekonderdelen beoefenen, volgens het commentaar bij deze reportage om aldus de kracht van de Indonesische jeugd te demonstreren. Tijdens deze wedstrijden kijken Japanse militairen en Indonesiërs vanaf de overdekte tribune van dit stadion toe dat volgens het commentaar bij deze reportage dankzij de inspanningen van 2.000 jongeren tot stand is gekomen.

17-G

titel: 'Pemoeda Indonesia di zaman baroe; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Indonesische jongeren in de nieuwe tijd; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Japans.

onderwerp: Ter gelegenheid van Tenno Setsoe wordt op 29 april 1943 in Djakarta de Seinendan officieel opgericht.¹⁴¹ Deze reportage opent met opnamen van het Gambir-plein in Djakarta waar de

¹³⁸ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.4: 13 en 29 april 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.3: 7 maart 1943, p.4: 13 april 1943; en p.5: 29 april 1943; en de foto in: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.19 foto nr.4.

¹³⁹ Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.229.

¹⁴⁰ Zie ook: RIOD/IC/032781, 1943, p.4: 21 april 1943.

¹⁴¹ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.4: 29 april 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.4: 21 en 25 april 1943; en p.5: 29 april 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*,

Japanse vlag gehesen wordt. Tijdens het hijsen van de vlag staan op dit plein afdelingen van de Seinendan, gekleed in overhemd en korte broek, in carré in het gelid, terwijl Okazaki en zijn adjudant [?] op het versierde verhoogde spreekgestoelte dat voor de overdekte tribune op dit plein opgericht is in de houding staan. Verder speelt een in wit uniform gekleed Indonesisch muziekkorps dat voor deze tribune opgesteld staat muziek, terwijl het publiek dat deze tribune bevolkt, bestaande uit Indonesiërs, is gaan staan. Vervolgens worden opnamen van Okazaki getoond, stropdas dragend, die staande op een laag podium voor de overdekte tribune een vlag aan een Seinendan-lid overhandigt, terwijl achter hem Japanse militairen en Seinendan-leden een rij gevormd hebben. Deze Seinendan-vlag draagt een afbeelding van een gevleugelde vijfpuntige ster. Vervolgens worden opnamen van de rij Japanse militairen en Seinendan-leden getoond die nu ieder een wapperende vlag dragen, terwijl voor hen een Japanse militair in het Japans een verklaring voorleest [geluidsopnamen]. Achter deze rij vlaggedragers bevinden zich Seinendan-afdelingen die houten geweren en patjols hebben en een Japanse vlag met opschrift in Japanse karakters. Tenslotte worden opnamen van de parade getoond die deze Seinendan-afdelingen groepsgewijs met geschouderd houten geweer of geschouderde patjol langs de tribune op het Gambir-plein maken waarbij zij muzikaal begeleid worden door het in wit uniform geklede muziekkorps dat voor deze tribune staat opgesteld. Okazaki, die staande op het versierde verhoogde spreekgestoelte saluëert, neemt deze parade af, terwijl het publiek op de tribunes applaudiseert.¹⁴²

EINDTITELS

eindtitels: 'Awas mata-mata moesoeh!; [Japanse karakters]'; 'Tammat' (Indonesisch: 'Pas op voor vijandelijke spionnen!; [Japanse karakters]'; 'Einde').

18. BERITA FILM DI DJAWA, aflevering 5

standaardtitel: BERITA FILM DI DJAWA (Indonesisch: FILMJOURNAAL VAN JAVA), aflevering 5.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archieffnummer 03-0282.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-1355.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 130-01.

herkomst: Onbekend.

speelduur: 9'33".

verschijningsdatum: Deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA, die onder meer verslag doet van een gebeurtenis die op 17 juni 1943 plaatsvond,¹⁴³ werd in de loop van juni 1943 in Indonesië uitgebracht.¹⁴⁴ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort voor juni 1943 afspeelden.

bijzonderheden: Een gedeelte van reportage 18-B lijkt te ontbreken, maar verder is deze film vermoedelijk compleet.

p.43: 29 april 1943.

¹⁴² Voor een foto van deze parade, zie: *Hikari*, ? (1943?), nr.7 (15-7-1943), (ongepagineerd) midden. Zie ook de foto in: *Taijo*, 2 (1943), nr.12 (15-12-1943), p.4-5, aldaar p.5 nr.4.

¹⁴³ Zie: reportage 18-A.

¹⁴⁴ Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.87.

BEGINTITELS

begintitels: '[Het logo van Nippon Eigasja]'; 'Berita Film di Djawa; diboeat oleh; Nippon Eigasja Djawa'; 'Berita Film di Djawa; [Japanse karakters]'; 'Disinipoen medan perang!; [Japanse karakters]'; 'No. 5' (Indonesisch: '[Het logo van Nippon Eigasja]'; 'Filmjournaal van Java; geproduceerd door; Nippon Eigasja Djawa'; 'Filmjournaal van Java; [Japanse karakters]'; 'Hier is het oorlogsterrein!; [Japanse karakters]'; 'No. 5').

titel: BERITA FILM DI DJAWA, No. 5.

producent: Nippon Eigasja Djawa (Japans: Nippon Filmmaatschappij Java).

18-A

titel: 'Poelau Djawa menghadapi zaman bahagia; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Het eiland Java gaat een gelukkige tijd tegemoet; [Japanse karakters]').

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Indonesisch en Japans.

onderwerp: Het militaire bestuur van Java stelt op 17 juni 1943 Indonesische volksleiders officieel op de hoogte van de Tōjō-verklaring. Medio juni 1943 stelde Tōjō in de Japanse Diet de Indonesiërs naar mate van bekwaamheid medezeggenschap in het landsbestuur in het vooruitzicht. Daarop ontbood Harada op 17 juni 1943 de vier leiders van de Poetera, Soekarno, Hatta, Dewantara en Mansoer, samen met 19 andere Indonesische volksleiders op zijn hoofdkwartier in Djakarta om hen de betekenis van deze zogenaamde Tōjō-verklaring voor Indonesië uiteen te zetten.¹⁴⁵ Deze reportage opent met opnamen van de grote omlijste Japanse vlag die in de ontvangsthuis van het hoofdkwartier van het Japanse militaire bestuur van Java aan het Gambir-plein in Djakarta aan de muur hangt. Voor de Japanse bezetting was dit gebouw de residentie van de Nederlandse gouverneur-generaal en hing op deze plaats een portret van koningin Wilhelmina. Enkele Japanse officieren onder wie Harada, stropdas dragend, zitten aan tafels voor deze vlag, terwijl één van hen staande achter een tafel in het Japans een verklaring, vermoedelijk van de Japanse keizer, voorleest die in het Indonesisch ondertiteld wordt en waarin aan de Tōjō-verklaring van 15 juni 1943 gerefereerd wordt [geluidsopnamen]. Deze verklaring wordt door de Indonesische volksleiders die zich in de zaal bevinden aangehoord van wie alleen Soekarno, Westers gekleed en stropdas dragend, staat, terwijl de anderen zitten. Vervolgens worden opnamen van Soekarno getoond die staande in de zaal in het Indonesisch plechtig een verklaring voorleest [geluidsopnamen] die in het Japans ondertiteld wordt en waarin hij Harada verzoekt zijn erkentelijkheid voor voornoemde verklaring te willen overbrengen en belooft trouw met de Japanners te zullen samenwerken opdat de oorlog snel tot een goed einde kan worden gebracht. Met een lichte buiging naar Harada c.s. beëindigt Soekarno zijn voordracht die door de Japanse officieren van achter voornoemde tafels aangehoord wordt. Van hen staat alleen Harada, terwijl de anderen zitten.¹⁴⁶ Tussendoor worden opnamen van de veelal Westers geklede personen getoond die in de zaal aanwezig zijn onder wie zich een aantal Indonesische journalisten bevinden, alsmede mevrouw Soekarno, Hatta, Djajadiningrat en Soepomo (close-ups). Deze reportage wordt afgesloten met opnamen van de toast die Harada c.s. en Soekarno c.s. staande met een glas in de hand uitbrengen waarop zij dit glas ledigen.

18-B

titel: 'Menoeroenkan kapal-perang kita (Soerabaja); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Tewaterlaten van ons oorlogsschip (Soerabaja); [Japanse karakters]').

¹⁴⁵ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.5: 17 juni 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.5: 17 juni 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.46: 17 juni 1943.

¹⁴⁶ Deze ceremonie vertoont grote overeenkomsten met de ceremonies die in de reportages 21-A, 26-D en 31-C verfilmd zijn.

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In de haven van Soerabaja wordt een aldaar gebouwd oorlogsschip feestelijk tewatergelaten. Deze reportage opent met opnamen van dit metalen schip waaraan door Indonesische arbeiders de laatste hand gelegd wordt, terwijl het al op Japanse wijze versierd is met onder meer de Japanse vlag, de Japanse marinevlag en een tweekleurige bol die aan de boeg van het schip bevestigd is en met confetti en witte duiven gevuld is. Vervolgens worden opnamen van enkele Japanse marine-officieren getoond die op een overdekt podium staan vanwaar één van hen een verklaring voorleest. Een gedeelte van deze passage is vermoedelijk verloren gegaan: de opnamen van de Japanse marine-officier die een verklaring voorleest worden abrupt afgebroken en daarmee ook het Japanse commentaar bij deze passage. Vervolgens worden opnamen van het van stapel lopen van dit schip getoond die vanuit twee verschillende cameraopstellingen simultaan gemaakt zijn. Terwijl dit schip van stapel loopt opent zich de tweekleurige bol die in Japanse stijl aan de boeg van dit schip bevestigd is waardoor de confetti vrijkomt en de witte duiven kunnen wegvliegen. Tijdens het van stapel lopen van dit schip juichen Indonesische mannen die op een tribune plaatsgenomen hebben, mogelijk de arbeiders die dit schip gebouwd hebben. Een Indonesische politiefunctionaris die voor deze tribune staat juicht met hen mee. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat dit schip begin maart 1942 toen het in aanbouw was door de hulp van de Indonesische bevolking onbeschadigd in handen van de Japanners was gevallen. Over deze gebeurtenis verscheen ook een reportage in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 168 die op 24 augustus 1943 in Japan werd uitgebracht. Voor deze NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS-reportage zijn opnamen gebruikt die ook in deze reportage voorkomen, maar ook andere opnamen.¹⁴⁷

18-C

titel: Ontbreekt.

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Djakarta wordt in het gebouw van het Poesat Keboedajaan/Keimin Bunka Shidôsho (Indonesisch/Japans: Cultureel Centrum) werk van Indonesische kunstschilders tentoongesteld. Deze reportage opent met buitenopnamen van het gebouw van het Poesat Keboedajaan/Keimin Bunka Shidôsho waar de Japanse vlag uithangt. Vervolgens worden binnenopnamen van de tentoonstellingsruimte van dit gebouw getoond waar Indonesiërs en Japanse militairen schilderijen bezichtigen. Tenslotte worden opnamen van tiental tentoongestelde schilderijen getoond. Het zijn realistische voorstellingen van de Indonesische plattelandsbevolking en portretten van vrouwen, onder wie enkele traditioneel geklede Indonesische vrouwen, maar ook een blanke vrouw die een sigaret rookt. Deze tentoonstelling moet na 18 april 1943 gehouden zijn, want het Poesat Keboedajaan/Keimin Bunka Shidôsho, dat op 1 april 1943 werd opgericht, opende op die dag zijn deuren. Volgens het commentaar bij deze reportage was deze tentoonstelling met werken van 'bekende' Indonesische kunstenaars 'zojuist' geopend. Mogelijk is het de expositie van kunst over 'Nieuw Java' die op 29 april 1943 in dit centrum van start ging.¹⁴⁸

18-D

¹⁴⁷ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.168 (18.8.24). Voor een fotoreportage over deze tewaterlating, zie: *Dai Tôa Sensô Gahô*, 7 (1943), nr.8 (8-8-1943), p.14.

¹⁴⁸ Zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.8 (15-4-1943), p.8-10; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.4: 1 en 29 april 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.4: 1 april 1943; en p. 5: 29 april 1943; I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.43: 2 april 1943, en p.231; A. Kurasawa, 'Propaganda media on Java under the Japanese, 1942-1945', p.61; en: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.37.

titel: 'Perikanan setjara serdadoe serdadoe Nippon (Medan perang selatan); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Levenswijze van Nipponse soldaten (Zuidelijk front); [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Ergens in de Zuidelijke Gebieden vangen Japanse militairen vis. Deze reportage toont opnamen van een aantal vrijwel ontklede Japanse militairen die in een baai een handgranaat laten ontploffen en dan vissen aan land brengen die door deze explosie gedood of verdoofd zijn. Daarbij worden zij door enkele inheemse jongens geholpen. Waarschijnlijk zijn dit militairen van de Japanse marine, want zeker twee van hen dragen een hoofddoekje waarop een anker, het symbool van de Japanse marine, is afgebeeld, maar onduidelijk is waar deze gebeurtenis plaatsvond. Indien deze reportage in Indonesië is opgenomen, zal deze gebeurtenis zich mogelijk op Celebes of Borneo, door de Japanse marine bestuurd gebied, afgespeeld hebben. Deze reportage verscheen oorspronkelijk in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 149 die op 13 april 1943 in Japan werd uitgebracht.¹⁴⁹

18-E

titel: 'Disini kita bisa dapet kapas (Besoeeki); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Hier kunnen wij katoen verkrijgen (Besoeeki); [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Besoeeki verbouwen, oogsten en verwerken Indonesiërs katoen. Deze reportage opent met opnamen van de verbouw van katoen: een Indonesische man bespuit katoenplanten met gif, terwijl een Indonesische vrouw de aldus gedode insecten van deze planten wegneemt. Vervolgens worden opnamen van de katoenoogst getoond: katoenbollen worden door overwegend Indonesische vrouwen en kinderen geplukt, terwijl Indonesische mannen de geoogste katoen wegdragen. Volgens het commentaar bij deze beelden is in Besoeeki een verbeterde teeltmethode toegepast die de opbrengst verhoogd heeft. Tenslotte worden opnamen van de verwerking van katoen getoond: Indonesische vrouwen spinnen katoen in een spinnerij. Een Japanse officier en zijn gevolg komen inspecteren. Volgens het commentaar bij deze beelden werd katoen vroeger niet tot textiel verwerkt, omdat de Nederlanders daarin niet geïnteresseerd waren, maar nu wordt met Japanse hulp goede kwaliteit voortgebracht. De Indonesische plattelandsbevolking gaat in deze reportage traditioneel gekleed.

¹⁴⁹ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.149 (18.4.13). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.289.

titel: 'Saikoosikikan djendral Harada memeriksa (Soerabaja); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Saikoosikikan generaal Harada inspecteert (Soerabaja); [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Harada bezoekt op 5 juni 1943 Soerabaja. Deze reportage opent met opnamen van Harada, stropdas dragend, die in een open personenauto het vliegveld van Soerabaja verlaat. Vervolgens worden opnamen van Harada en zijn gevolg van officieren getoond die in een sportstadion aan het Tambah Sari [?] in Soerabaja in het gelid staande eenheden van de Keibôdan, de Seinendan (vlag met gevleugelde vijfpuntige ster) en de brandweer (Stahlhelm-dragend) inspecteren. Staande saluerend neemt Harada vervolgens vanaf de overdekte tribune van dit stadion een parade van deze eenheden af die, voorafgegaan door een eenheid Japanse militairen met geschouderd geweer, onder muzikale begeleiding van een Indonesisch muziekkorps groepsgewijs aan hem voorbij marcheren. Met deze reportage werd vermoedelijk ruchtbaarheid gegeven aan het feit dat Harada Imamura als 'Saikoosikikan' (Japans: 'Opperbevelhebber') van het militaire bestuur van Java was opgevolgd. Imamura had Java al op 11 november 1942 verlaten, maar pas op 25 mei 1943 werd officieel bekendgemaakt dat Harada zijn opvolger was.¹⁵⁰ Aan deze benoeming werd in *Djawa Baroe* op 15 juni 1943 met onder meer een portretfoto van Harada bekendheid gegeven.¹⁵¹ Mogelijk is besloten om met deze reportage simultaan in BERITA FILM DI DJAWA aandacht aan de persoon van de nieuwe opperbevelhebber te besteden.

EINDTITELS

eindtitels: 'Awas mata-mata moesoeh!; [Japanse karakters]'; 'Tammat'; '[Het logo van Nippon Eigasja]' (Indonesisch: 'Pas op voor vijandelijke spionnen!; [Japanse karakters]'; 'Einde'; '[Het logo van Nippon Eigasja]').

19. BERITA FILM DI DJAWA, aflevering 6

standaardtitel: BERITA FILM DI DJAWA (Indonesisch: FILMJOURNAAL VAN JAVA), aflevering 6.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archieffnummer 03-0103.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-1357.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 130-03.

herkomst: Onbekend.

speelduur: 9'54".

verschijningsdatum: Deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA werd op 9 juli 1943 in Indonesië uitgebracht.¹⁵² In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich waarschijnlijk kort vóór 9 juli 1943 afspeelden.

¹⁵⁰ Zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.12 (15-6-1943), p.8: 25 mei 1943; en p.11; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.5: 25 mei 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.5: 25 mei 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.36: 11 november 1942.

¹⁵¹ Zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.12 (15-6-1943), p.11; en: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.18 foto nr.5.

¹⁵² Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.87.

bijzonderheden: Deze film is vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: '[Het logo van Nippon Eigasja]'; 'Berita Film di Djawa; diboeat oleh; Nippon Eigasja Djawa'; 'Berita Film di Djawa; [Japanse karakters]'; 'Disinipoen medan perang!; [Japanse karakters]'; 'No. 6' (Indonesisch: '[Het logo van Nippon Eigasja]'; 'Filmjournaal van Java; geproduceerd door; Nippon Eigasja Djawa'; 'Filmjournaal van Java; [Japanse karakters]'; 'Hier is het oorlogsterrein!; [Japanse karakters]'; 'No. 6').

titel: BERITA FILM DI DJAWA, No. 6.

producent: Nippon Eigasja Djawa (Japans: Nippon Filmmaatschappij Java).

19-A

titel: 'Menghormati Gunseikan jang baroe (Djakarta); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Eerbetoen voor de nieuwe Gunseikan (Djakarta); [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Japans.

onderwerp: Op 29 juni 1943 komt Kokubu, de opvolger van Okazaki als 'Gunseikan' (Japans: 'Hoofd Militair Bestuur'), in Djakarta aan.¹⁵³ Deze reportage bestaat uit twee delen. Het eerste deel van deze reportage opent met opnamen van het vliegtuig waarmee Kokubu op het vliegveld van Djakarta geland is. Op dit vliegveld inspecteert Kokubu saluerend Japanse officieren en in wit tropenuniform geklede Japanse bestuursambtenaren die in een rij opgesteld staan. Het tweede gedeelte van deze reportage opent met buitenopnamen van de ingang van een gebouw waar een opschrift in Japanse karakters hangt, die gevolgd worden door binnenopnamen gemaakt in een vergaderzaal in dit gebouw, waar 'Kokubu Gunseikan Kakka' (Japans: 'Kokubu Nieuwe Gunseikan' aan het hoofd van een grote tafel staat. Direct naast Kokubu zitten twee Japanse officieren onder wie aan zijn rechterzijde Yamamoto [?], terwijl aan de lange zijden van deze tafel een tiental Indonesische bestuursambtenaren, Westers gekleed en veelal stropdas dragend, zitten. Staande leest Kokubu in het Japans een verklaring voor [geluidsopnamen] die in het Indonesisch ondertiteld wordt (moeilijk leesbaar).¹⁵⁴

19-B

titel: 'Pasar malam di Djakarta' (Indonesisch: 'Avondmarkt in Djakarta').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Djakarta wordt van 25 juni tot en met 15 juli 1943 een pasar malam gehouden. Deze jaarmarkt, die aan de voormalige Prinsenlaan gehouden werd en een half miljoen bezoekers getrokken zou hebben, stond in het teken van de productieverhoging en werd aan de Japanse anti-geallieerde propaganda dienstbaar gemaakt.¹⁵⁵ Deze reportage opent met buitenopnamen van de verlichte toegangspoort tot deze markt naar waar de bezoekers in de avond toestromen.¹⁵⁶ Vervolgens worden avondopnamen van het elektrisch verlichte marktterrein getoond waarbij de beziens-

¹⁵³ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.14 (15-7-1943), p.10: 29 juni 1943; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.5: 29 juni 1943; en: RIOD/IC/032781, 1943, p.6: 29 juni 1943.

¹⁵⁴ Deze bijeenkomst vertoont overeenkomsten met de bijeenkomst die in reportage 26-A verfilmd is.

¹⁵⁵ Over deze pasar malam, zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.5: 25 juni 1943 en 15 juli 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.6: 25 juni 1943 en 15 juli 1943; en: I.J. Brugmans, *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.47: 25 juni 1943.

¹⁵⁶ Voor een foto van deze verlichte toegangspoort, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr. 24 (15-12-1943), p.18 foto nr.6.

waardigheden van een zestal paviljoens in beeld gebracht worden, te beginnen van een paviljoen met opschrift 'Indoestri Nippon' (Indonesisch: 'Nipponse industrie'). In dit paviljoen worden huisnijverheidsprodukten tentoongesteld, waaronder autobanden, onder meer tegen de achtergrond van een propagandatekening van een Japanse militair die vermoedelijk Roosevelt, Churchill en Chiang-kai Chek op de vlucht jaagt. Ook worden in dit paviljoen door jonge Indonesische vrouwen, deels uniform gekleed, spinnewielen gedemonstreerd die met spierkracht aangedreven worden. Deze spinnewielen zouden dus van Japanse makelij kunnen zijn. Het grote spinnewiel dat in dit paviljoen opgesteld staat, werd ook op de volksnijverheidstentoonstelling gedemonstreerd die van 11 tot en met 18 februari 1943 in Djakarta gehouden werd.¹⁵⁷ Deze tentoonstelling moest waarschijnlijk net als deze pasar malam bevorderen dat in het kader van het streven naar zelfverzorging op Java handwerkprodukten vervaardigd zouden worden die importartikelen zouden kunnen vervangen. In een ander paviljoen dat aan de zee en de visserij gewijd is, worden stukken koraal, een aquarium met vissen en een maquette tentoongesteld. In een paviljoen met opschrift 'Poetera' (Indonesisch: 'Jeugd') staat meer dan levensgrote afbeeldingen van een Japanse militair met geweer en een Indonesische heiho met een stuk gereedschap. In een paviljoen met opschrift 'Wanita' (Indonesisch: 'Vrouw') worden handwerkprodukten tentoongesteld die in Japanse stijl vervaardigd zijn. In een paviljoen met opschrift 'Pertanian' (Indonesisch: 'Landbouw') wordt een ronddraaiende schijfvormige maquette tentoongesteld, getiteld 'Aliran Baroe' (Indonesisch: 'Nieuwe Stroom'), waarmee nieuwe landbouwmethoden gedemonstreerd worden waaronder het planten van rijst in Japanse stijl volgens een schaakbordpatroon waarvan de lijnen met werktuigen op een akker getrokken zijn. In een paviljoen met opschrift 'Kesehatan' (Indonesisch: 'Gezondheid') demonstreren Japanse artsen en verpleegsters hoe zij Indonesische patiënten onderzoeken en behandelen. Tenslotte worden weer opnamen van het marktterrein getoond waar ter vermaak een draaimolen staat. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat deze pasar malam voor de tweede keer gehouden werd, vermoedelijk wordt bedoeld voor de tweede keer tijdens de Japanse bezetting, want van 3 tot en met 14 september 1942 werd in Djakarta eveneens een pasar malam gehouden.¹⁵⁸

19-C

titel: 'Sekarang kita memboeat teroesan besar Kediri Sju; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Nu maken wij een groot kanaal; Kediri Sju; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Onder Japanse leiding kanaliseren Indonesische arbeiders in bergachtig gebied in de Sju (Japans: 'Gewest') Kediri de bedding van de Brantas. Deze reportage opent met opnamen van een Japanse bestuursambtenaar die vanaf een hoge rots Indonesische arbeiders toespreekt. Vervolgens worden opnamen van rotsen getoond die met springstof opgeblazen worden. Tenslotte worden opnamen van een groot aantal Indonesische arbeiders getoond die stenen bikken en wegdragen. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat de Brantas gekanaliseerd wordt, omdat deze rivier bij overstromingen veel schade aanrichtte. Ook wordt gesteld dat de Nederlanders in het verleden niets gedaan hebben om deze overlast te verhelpen.

19-D

titel: 'Wanita Indonesia mempeladjari adat-istiadat Nippon; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'De Indonesische vrouw bekwaamt zich in Nipponse gebruiken; [Japanse karakters]').

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: (Japans?)

onderwerp: Indonesische vrouwen leren Japanse gebruiken. Deze reportage opent met opnamen van

¹⁵⁷ Zie: reportage 16-C.

¹⁵⁸ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.32: 3-14 september 1942.

vijf jonge Indonesische vrouwen die in kimono over straat gaan.¹⁵⁹ Vervolgens worden opnamen van een vaas met chrysanten getoond die waarschijnlijk de Japanse bloemschikkunst moeten verbeelden. Tenslotte worden opnamen van een zestal jonge Indonesische vrouwen getoond, een wit hemd en een witte hoofdband dragend, die op een veld in Djakarta voor de camera met een soort lange houten hellebaarden naginata beoefenen waarbij zij kreten uitslaan [geluidsopnamen]. Over deze naginata-oefening verscheen op 15 juni 1943 een fotoreportage in *Djawa Baroe* waaruit blijkt dat deze vrouwen, tien in totaal, onderwijzeressen waren die tijdens een twee weken durende cursus door een Japanse instructeur in deze Japanse vechtsport voor vrouwen onderricht werden met de bedoeling dat zij hun leerlingen deze sport zouden gaan bijbrengen. Deze laatste opnamen zijn dus waarschijnlijk kort vóór 15 juni 1943 gemaakt.¹⁶⁰

19-E

titel: 'Poelau Djawa dipertahankan oleh pendoedoeknja' (Indonesisch: 'Het eiland Java wordt door zijn bewoners verdedigd').

commentaar: Indonesisch. Het Indonesische commentaar bij deze reportage wordt vrijwel direct afgebroken zodat tijdens het vervolg van deze reportage alleen nog maar achtergrondmuziek klinkt.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Indonesische heiho's oefenen op Java met vrachtwagens kolonne-rijden en bedienen luchtdoelgeschut. Deze reportage opent met opnamen van Indonesische heiho's, puttee's dragend, die in het gelid staan. Vervolgens worden opnamen van heiho's die een oefening houden getoond: zij klimmen in de open laadbak van vrachtwagens van de Japanse landmacht, drie heiho's per wagen waarvan één een vlag heeft, waarop deze vrachtwagens één voor één wegrijden en in kolonne door een stad rijden. In de laadbak van één van deze wagens bevindt zich ook een Japanse instructeur. Tenslotte worden opnamen van een andere oefening van heiho's getoond: een hoornblazer blaast op zijn instrument waarop Indonesische heiho's, die in een kazernesgebouw verbleven, zich aankleden, naar buiten rennen, enkele stukken luchtdoelgeschut en een afstandsmeter bemannen en in de lucht vuren.¹⁶¹

EINDTITELS

eindtitels: 'Awat mata-mata moesoeh!; [Japanse karakters]'; 'Tammat' (Indonesisch: 'Pas op voor vijandelijke spionnen!; [Japanse karakters]'; 'Einde').

20. BERITA FILM DI DJAWA, aflevering 7

standaardtitel: BERITA FILM DI DJAWA (Indonesisch: FILMJOURNAAL VAN JAVA), aflevering 7.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archieffnummer 03-0394.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

¹⁵⁹ Voor foto's van Indonesische vrouwen die een kimono dragen onder wie mevrouw Soekarno, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.16 (15-8-1943), titelpagina; en: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.1 (1-1-1944), titelpagina.

¹⁶⁰ Deze fotoreportage, getiteld 'Wanita Indonesia mempeladjari naginata', is vrijwel zeker gelijktijdig met deze filmreportage gemaakt, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.12 (15-6-1943), p.18-19. Voor foto's van Indonesische vrouwen die naginata beoefenen, zie ook: *Taijo*, 3 (1944), nr.7 (15-7-1944), p.31-33, aldaar p. 32 nr.7; en: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.22 (15-11-1944), titelpagina.

¹⁶¹ Voor een fotoreportage over en een foto van heiho's die op Java luchtdoelgeschut bedienen, zie: *Taiyo*, 2 (1943), nr.3 (15-3-1943), p.32; en: *Taijo*, 2 (1943), nr.12 (15-12-1943), p.4-5, aldaar p.4 nr.1.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-1140.
locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 126-04.
herkomst: Onbekend.
speelduur: 10'44".

verschijningsdatum: Waarschijnlijk naar aanleiding van het bezoek dat Tōjō van 7 tot 10 juli 1943 aan Java bracht, werd op 12 juli 1943 deze extra-aflevering van BERITA FILM DI DJAWA in Indonesië uitgebracht,¹⁶² slechts drie dagen nadat aflevering 6 van dit filmjournaal verschenen was.¹⁶³ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich waarschijnlijk kort voor 12 juli 1943 afspeelden. Net als BERITA FILM DI DJAWA aflevering 14 moet deze extra aflevering in slechts enkele dagen geproduceerd zijn,¹⁶⁴ want in deze aflevering wordt onder meer verslag gedaan van een gebeurtenis die zich op 7 juli 1943 afspeelde.¹⁶⁵

bijzonderheden: De eindtitels van deze film ontbreken, maar verder is hij vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: '[Het logo van Nippon Eigasja]'; 'Berita Film di Djawa; diboeat oleh; Nippon Eigasja Djawa'; 'Berita Film di Djawa; [Japanse karakters]'; 'Sekoetoe haroes roentoeh!; [Japanse karakters]'; 'Extra No. 7; [Japanse karakters]' (Indonesisch: '[Het logo van Nippon Eigasja]'; 'Filmjournaal van Java; geproduceerd door; Nippon Eigasja Djawa'; 'Filmjournaal van Java; [Japanse karakters]'; 'De geallieerden moeten ten val gebracht worden!; [Japanse karakters]'; 'Extra No. 7; (Japanse karakters)').

titel: BERITA FILM DI DJAWA, Extra No. 7.

producent: Nippon Eigasja Djawa (Japans: Nippon Filmmaatschappij Java).

20-A

titel: 'Kedatangan perdana menteri Tojo di Djawa; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Aankomst van minister-president Tōjō op Java; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De eerste dag van het bezoek dat Tōjō van 7 tot 10 juli 1943 aan Java bracht. Dit bezoek was een onderdeel van de rondreis die Tōjō begin juli 1943 door Zuid-Oost-Azië maakte naar aanleiding van de toezeggingen die hij medio juni 1943 in de zogenaamde 'Tōjō-verklaring' gedaan had. Daarbij had hij de Indonesiërs naar mate van bekwaamheid medezeggenschap in het landsbestuur in het vooruitzicht gesteld. Deze reportage, die chronologisch verslag doet van de eerste dag van Tōjō's bezoek aan Java die hij geheel in Djakarta doorbracht,¹⁶⁶ opent met opnamen van de aankomst van Tōjō op het vliegveld van Djakarta op 7 juli 1943 om 11.50 uur 's morgens. Aldaar wachten Harada, stropdas dragend, Kokubu en andere Japanse officieren zijn komst af. Als Tōjō, witte handschoenen dragend, rond het middaguur uit zijn vliegtuig stapt - een Amerikaanse C-47 met

¹⁶² Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.87.

¹⁶³ Zie: film 19.

¹⁶⁴ Zie: film 21.

¹⁶⁵ Zie: reportage 20-A.

¹⁶⁶ Voor een fotoreportage over en foto's van de eerste dag van het bezoek dat Tōjō van 7 tot 10 juli 1943 aan Java bracht, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.14 (15-7-1943), titelpagina, en p.15; *Taiyo*, 2 (1943), (nr.8?) (15-8-1943?), p.11-13, aldaar p.11; en: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.19 foto nr.9. Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.5: 5 (moet zijn: 7) juli 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.6: 7 juli 1943; RIOD/IC/013984-014015, aldaar 013994-013999; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.48: 7-10 juli 1943, en p.571-573.

Japans kenteken - wordt hij door Harada verwelkomd.¹⁶⁷ Vervolgens inspecteert Tōjō Japanse officieren die op het vliegveldterrein in een rij opgesteld staan waarop hij aan Indonesische leiders voorgesteld wordt die eveneens ter begroeting op het vliegveld aanwezig zijn. Tōjō schudt op Westerse wijze de hand van Soekarno en Hatta die daarbij een lichte buiging maken.¹⁶⁸ Vervolgens worden opnamen van de autorit getoond die Tōjō door Djakarta maakte toen hij zich van het vliegveld naar het hoofdkwartier van het militaire bestuur van Java begaf, die gevolgd worden door opnamen van zijn aankomst bij dit hoofdkwartier dat aan het Gambir-plein gelegen was. Tijdens deze rit door de straten van Djakarta wordt Tōjō, zittend saluerend in een open personenauto die aan het hoofd van een kolonne personenauto's rijdt, door de lokale bevolking die langs de kant van de weg met Japanse vlaggetjes staat te zwaaien toegejuicht. Naar verluidt waren 40.000 personen aanwezig om Tōjō te verwelkomen, vooral scholieren en leden van organisaties als de Seinendan, de Keibōdan etcetera.¹⁶⁹

tussentitel: 'Samboetan Selamat datang pada tamoe agoeng; (Japanse karakters)' (Indonesisch: 'Ontvangst ter verwelcoming van de hoge gast; (Japanse karakters)').

onderwerp: In de middag van de 7 juli 1943 houdt Tōjō in het hoofdkwartier van het militaire bestuur van Java een toespraak tot leden van dit militaire bestuur en ontvangt hij de vier Zelfbestuurders.¹⁷⁰ Staande achter een tafel die voor de grote omlijste Japanse vlag in de ontvangsthal van dit hoofdkwartier staat, houdt Tōjō een toespraak tot leden van het militaire bestuur van Java die deze redevoering staande aanhoren. Vervolgens ontvangt Tōjō in deze hal de vier Zelfbestuurders die hem met een buiging begroeten waarop hij, wederom staande achter deze tafel, een verklaring voorleest die de vier Zelfbestuurders staande aanhoren.

tussentitel: 'Barisan heiho' (Indonesisch: 'Heiho korps').

onderwerp: Tijdens een rondrit door Djakarta inspecteert Tōjō later in de middag van de 7 juli 1943 een eenheid Indonesische heiho's.¹⁷¹ Deze heiho's staan in het gelid als Tōjō per personenauto arriveert. Met zijn gevolg van Japanse officieren, onder wie Harada en Kokubu, inspecteert Tōjō deze heiho's waarop hij vanaf een podium waarop een tafel staat staande een redevoering houdt. Vervolgens kijkt hij van nabij toe hoe deze heiho's luchtdoelgeschut bedienen.¹⁷²

20-B

titel: 'Barisan pekerdja' (Indonesisch: 'Arbeiderskorps').

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Een gemotoriseerd propagandeteam van het Poesat Keboedajaan/Keimin Bunka

¹⁶⁷ Voor een foto van de begroeting van Tōjō door Harada, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.14 (15-7-1943), titelpagina.

¹⁶⁸ Voor een opsomming van de personen die zich bij aankomst in Djakarta in het gevolg van Tōjō bevonden, alsmede van de personen die op het vliegveld ter begroeting van Tōjō aanwezig waren, zie: RIOD/IC/013984-014015, aldaar 013994; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.572-573.

¹⁶⁹ Zie ook: RIOD/IC/013984-014015, aldaar 013994-013995; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.573.

¹⁷⁰ Zie ook: RIOD/IC/013984-014015, aldaar 013995; en I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.573.

¹⁷¹ Voor een foto van deze inspectie, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.14 (15-7-1943), p.15 rechtsboven. Zie ook: RIOD/IC/013984-014015, aldaar 013995-013996; en I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.573.

¹⁷² NAA-Den Haag bezit twee andere films die eveneens beelden van de eerste dag van het bezoek van Tōjō aan Java bevatten, deels dezelfde beelden, maar deels ook andere beelden van de rest van het programma dat Tōjō die dag afwerkte. Deze films zullen in het tweede deel van deze inventaris beschreven worden (archieffnummers 03-0514 en 03-0553).

Shidôsho (Indonesisch/Japans: Cultureel Centrum) houdt op het platteland van Java een anti-geallieerde propagandabijeenkomst.¹⁷³ Deze reportage opent met opnamen van een grote menigte eenvoudig geklede Indonesiërs, mannen, vrouwen en veel kinderen, die op het platteland van Java naar een Indonesische zanger en zangeres luisteren die onder muzikale begeleiding van een trompettist, een klarinettist, een gitarist en een harmonicaspeler het Indonesische propagandalied Bekerdja (Indonesisch: 'Werk') ten gehore brengen [geluidsopnamen]. In dit lied worden de Indonesische arbeiders, boeren en vissers opgeroepen om vlijtig en blijmoedig te werken opdat de geallieerden vernietigd zouden kunnen worden. Het Bekerdja-lied werd door Nobuo Iida geschreven, door Inoe Kertopati gecomponeerd en door het Poesat Keboedajaan/Keimin Bunka Shidôsho dat op 1 april 1943 opgericht was gepopulariseerd.¹⁷⁴ Na afloop van dit lied applaudiseren de plattelanders. Vervolgens worden opnamen van een Indonesiër getoond die fanatiek een propagandaredevoering houdt waarin hij oproept in eendracht hard te werken om het Japanse leger te steunen dat een buitengewoon zware strijd voert om de duivelse vijanden Engeland en Amerika te verslaan [geluidsopnamen]. Deze muziekgroep en deze propagandist gebruiken de open laadbak van een vrachtwagen als podium. Aan deze vrachtwagen hangt een spandoek met opschrift '(Japanse karakters); Bekerdja! Bekerdja! Oentoeq membinasakan Amerika/Inggeris!' (Indonesisch: (Japanse karakters); 'Werk! Werk! Voor de vernietiging van Amerika/Engeland!') Mogelijk vond deze manifestatie in het kader van de anti-geallieerde 'Vernietig Amerika en Engeland'-campagne plaats die van 1 tot 20 juli 1943 op geheel Java gehouden werd en 'tot excessen jegens Europeanen' leidde.¹⁷⁵ Vermoedelijk is deze reportage van oorsprong geen echte filmjournaal-reportage, want de titel 'Barisan pekerdja' wijkt qua opmaak sterk af van de overige reportagetitels van deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA, alsmede van de reportage-titels van dit filmjournaal in het algemeen. Bovendien is deze reportage, zowel titel als beelden, volledig identiek aan het begin van de film Barisan Pekaraja/Kinrô Butai (Indonesisch/Japans: Arbeiderskorps) die voor de romusha-mobilisatie gemaakt is. Van deze film, die na 3 november 1943 geproduceerd is en in februari 1944 uitgebracht zou zijn, bezit NAA-Den Haag twee exemplaren, één beschadigd en één compleet.¹⁷⁶ Van het beschadigde exemplaar dat het van deze film bezit ontbreken opmerkelijk genoeg de titel 'Barisan pekerdja' en de beelden die in deze reportage getoond worden, maar verder is deze film identiek aan het complete exemplaar dat NAA-Den Haag van deze film bezit. Het is dus niet ondenkbaar dat deze reportage later in deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA gemonteerd is.

20-C

titel: 'Pendidikan anak² laoet Shonan; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'De opleiding van zeeverkenneren in Shonan; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Aan de zeevaartschool in Singapore worden jongens uit Groot-Oost-Azië tot zeelieden opgeleid. Deze reportage opent met opnamen van enkele geüniformeerde leerling-zeelieden die op

¹⁷³ Voor een fotoreportage over een soortgelijke propagandabijeenkomst die door een gemotoriseerd propagandateam van het Poesat Keboedajaan/Keimin Bunka Shidôsho op het platteland van Java gehouden werd, mogelijk hetzelfde team dat in deze reportage verfilmd is, zie: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.1 (1-1-1944), p.22-23.

¹⁷⁴ NAA-Den Haag bezit een 'clip' van dit lied die in het tweede deel van deze inventaris beschreven zal worden (archieffnummer 03-0972). Voor de tekst en muziek van dit lied, zie: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.1 (1-1-1944), p.34.

¹⁷⁵ Zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.5: 1 juli 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.6: 1 juli 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.47: 1 juli 1943, citaat aldaar.

¹⁷⁶ Deze twee films zullen in het tweede deel van deze inventaris beschreven worden (respectievelijk archieffnummers 03-372 en 03-521).

het dek van een schip met een sextant hun positie bepalen. Vervolgens worden opnamen van geüniformeerde leerling-zeelieden getoond die schuin op het dek van een schip in het gelid staan en een groet brengen, mogelijk de seikeirei waarvoor de juiste richting eerst met behulp van een sextant bepaald was. Tenslotte worden opnamen van leerling-zeelieden getoond die aan boord van een schip door geüniformeerde Japanse instructeurs onderricht worden. De preciese nationaliteit van deze leerling-zeelieden is onbekend. Mogelijk bevinden zich onder hen Maleisiërs en Javanen.¹⁷⁷ In deze reportage, die vermoedelijk uit Japan afkomstig is, wordt de jeugd opgeroepen om de zeeën van Groot-Oost-Azië te gaan bevaren.

20-D

titel: 'Mari kita membersihkan soemoer; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Komaan, laat ons de putten schoonmaken; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Ter bestrijding van ziekten wordt op het Javaanse platteland een campagne gevoerd om de hygiënische omstandigheden rondom waterputten te verbeteren en de bevolking aan te leren drinkwater voor consumptie te koken.¹⁷⁸ Deze reportage opent met opnamen van het onhygiënische gebruik van putwater in een dessa: putwater wordt door een Indonesische jongen direct gedronken, terwijl overtollig putwater en putwater dat gebruikt is om het lichaam te wassen rondom een waterput blijft liggen. Vervolgens worden opnamen van drie Indonesische onderzoekers in laboratoriumjassen getoond die een monster uit een waterput nemen dat in een laboratorium door laboranten onderzocht wordt, die gevolgd worden door opnamen van waarschijnlijk dezelfde onderzoekers in laboratoriumjassen die in een dessa in de open lucht voorlichting over de 'Hal kebersihan soemoer' (Indonesisch: 'Hygiënische toestand van putten') geven waarbij zij van een bord waarop microscoop-opnamen van dysenterie-, typhus- en cholera-microben afgebeeld zijn gebruik maken, terwijl de lokale bevolking gehurkt zittend luistert. Volgens het commentaar bij deze beelden was uit recent onderzoek gebleken dat putwater veel ziektekiemen bevat. Vervolgens worden opnamen van Indonesiërs getoond die in een dessa de omgeving van een waterput schoonspoelen, met bakstenen een vloer rondom deze put aanleggen en een geul voor de afvoer van overtollig water schoonmaken, zodat een waarschuwbord met het handgeschreven opschrift 'Awas² air ini tidak baik diminoem' (Indonesisch: 'Kijk uit, dit water is niet drinkbaar') dat op deze put bevestigd was verwijderd kan worden. Tenslotte worden weer opnamen van de Indonesische jongen getoond die aan het begin van deze reportage in beeld kwam. Hij wordt er door zijn traditioneel geklede moeder van weerhouden om putwater direct te drinken. Zij kookt dit water eerst in een ketel op een houtvuurtje. In het commentaar bij deze reportage, die het karakter van een voorlichtingsfilm voor de bevolking heeft en anders dan de andere reportages van BERITA FILM DI DJAWA geen Japans commentaar heeft, wordt uitgelegd dat ter voorkoming van ziekten putwater voor consumptie eerst zeker een half uur lang gekookt moet worden. Ook wordt aanbevolen om het water in putten zeker eens per week te verversen en te voorkomen dat gebruikt water naar een put kan stromen.

EINDTITELS

eindtitels: Ontbreken (abrupt einde).

¹⁷⁷ Voor fotoreportages over respectievelijk jonge Maleisiërs en Javanen die aan deze school studeren en net als in deze reportage aan boord van een schip getraind worden, zie: *Hikari*, ? (1943?), nr.7 (15-7-1943), (ongepagineerd) onder; en: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.20 (15-10-1943), p.20-21.

¹⁷⁸ Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.47: 1 juli 1943: 'Schoonmaakcampagnes en andere verschijnselen van voortschrijdende reglementering vallen op.'

21. BERITA FILM DI DJAWA, aflevering 14

standaardtitel: BERITA FILM DI DJAWA (Indonesisch: FILMJOURNAAL VAN JAVA), aflevering 14.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0890.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-1, B 3-4-1 en B 5-8-5; NFM/Kluisnummers C 229, D 359 en E 186.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 506-01.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 321). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 406). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0890).

speelduur: 10'37".

verschijningsdatum: Deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA werd op 21 oktober 1943 in Indonesië uitgebracht.¹⁷⁹ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich waarschijnlijk kort vóór 21 oktober 1943 afspeelden. Net als BERITA FILM DI DJAWA aflevering 7 moet deze aflevering in slechts enkele dagen geproduceerd zijn,¹⁸⁰ want in deze aflevering wordt onder meer verslag gedaan van een gebeurtenis die zich op 16 oktober 1943 afspeelde.¹⁸¹

bijzonderheden: Deze film is vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: '[Het logo van Nippon Eigasja]; [Japanse karakters]'; 'Berita Film di Djawa; diboeat oleh; Nippon Eigasja Djawa'; 'Sekoetoe haroes roentoeh!; [Japanse karakters]'; 'No. 14' (Indonesisch: '[Het logo van Nippon Eigasja]; [Japanse karakters]'; 'Filmjournaal van Java; geproduceerd door; Nippon Eigasja Djawa'; 'De geallieerden moeten ten val gebracht worden!; [Japanse karakters]'; 'No. 14').

titel: BERITA FILM DI DJAWA, No. 14.

producent: Nippon Eigasja Djawa (Japans: Nippon Filmmaatschappij Java).

21-A

titel: 'Pemboekaan sidang Tyuuoo Sangi In jang pertama di Djakarta; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Openingszitting van de Tyuuoo Sangi In in Djakarta; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: De opening van de eerste zitting van de Tyuuoo Sangi In (Japans: 'Centrale Adviesraad') van Java die van 16 tot en met 20 oktober 1943 in Djakarta gehouden werd.¹⁸² Deze reportage

¹⁷⁹ Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.88.

¹⁸⁰ Zie: film 20.

¹⁸¹ Zie: reportage 21-A.

¹⁸² Voor fotoreportages over en foto's van de eerste Centrale Adviesraad, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.21 (1-11-1943), titelpagina, p.3, en p.11-15; *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.18 foto nr.10; en: *Taijo*, 2 (1943), nr.12 (15-12-1943), p.6-7, aldaar nr.4. Over de eerste Centrale Adviesraad, zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.7: 5, 16, 17, 18, 19 en 21 oktober 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.10: 5, 16, 17, 18, 19, 20 en 21 oktober 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.51: 5 september 1943; p.52: oktober 1943 en 4 oktober 1943, p.53: 17-20 oktober 1943, p.573-574 en p.578.

bestaat uit twee delen. In het eerste gedeelte van deze reportage wordt een beeldverslag van de ontvangst van de leden van de eerste Centrale Adviesraad door Harada gegeven. Deze ontvangst vond in de ochtend van 15 oktober 1943 in het hoofdkwartier van het militaire bestuur van Java in Djakarta plaats. In het tweede gedeelte van deze reportage wordt een beeldverslag van de openingszitting van de eerste Centrale Adviesraad gegeven die op 16 oktober 1943 in het voormalige Volksraadgebouw in Djakarta gehouden werd.¹⁸³ Deze reportage opent met buitenopnamen van het hoofdkwartier van het militaire bestuur van Java waar leden van de Centrale Adviesraad op 15 oktober 1943 per personenauto komen voorrijden, uitstappen en de trappen van dit gebouw beklimmen. In beeld komen achtereenvolgens: Boedhyarto, Westers gekleed, die een buiging naar de Japanse wacht maakt, Soerjonegoro [?], traditioneel gekleed, Oetojo, traditioneel gekleed, en ten slotte Sofwan [?] en Hatta [?], beide Westers gekleed, van wie laatstgenoemde de camera groet.¹⁸⁴ Vervolgens worden binnenopnamen van de ontvangsthallen van dit gebouw getoond waar Harada en andere Japanse officieren achter tafels tegenover de leden van de Centrale Adviesraad staan. Op bevel buigen de leden van de Centrale Adviesraad voor Harada c.s. waarop Oetojo naar voren komt, samen met de andere leden van de Centrale Adviesraad wederom een buiging voor Harada c.s. maakt en dan in het Indonesisch een verklaring voorleest waarin hij als oudste namens de 43 leden van de Centrale Adviesraad zijn dank uitspreekt voor het feit dat Harada op 4 oktober 1943 zeven Indonesiërs tot Sanyo (Japans: 'Adviseur') benoemd heeft. Verder verklaart hij dat de leden van de Centrale Adviesraad de volgende dag de zware taak op zich zullen nemen om te overleggen op welke wijze Java het beste met het Japanse leger kan samenwerken om de eindoverwinning in de Groot-Oost-Azië-oorlog te behalen [geluidsopnamen]. Harada hoort deze verklaring staande aan, terwijl de andere Japanse officieren zitten. Na afloop van zijn toespraak maken Oetojo en de andere leden van de Centrale Adviesraad wederom een buiging voor Harada c.s.¹⁸⁵ Het tweede gedeelte van deze reportage opent met opnamen van een poort in Djakarta met opschrift: '(Japanse karakters); Pemboeka Tjuuo Sangi-In oentoeq pertama kali' (Indonesisch: '(Japanse karakters); Opening van de eerste Tjuuo Sangi-In'), die gevolgd worden door buitenopnamen van het voormalige Volksraadgebouw in Djakarta waar achtereenvolgens Harada en Kokubu per personenauto komen voorrijden, uitstappen en door Japanse officieren begroet worden. Vervolgens worden binnenopnamen van de vergaderzaal van dit gebouw getoond waar alle aanwezigen staande met gebogen hoofd een moment stilte in acht nemen,¹⁸⁶ waarna Harada staande op een podium in het Japans een verklaring voorleest die door alle aanwezigen staande wordt aangehoord.¹⁸⁷ Vervolgens zweert Oetojo staande in de zaal namens de leden van de Centrale Adviesraad dat zij al hun krachten aan de vervulling van hun taak zullen wijden opdat met inachtneming van het streven van het Japanse leger in broederlijk overleg de deelname van Indonesiërs aan het landsbestuur en de eindoverwinning in deze 'heilige oorlog' door een herrijzend Java snel bereikt kunnen worden en een Groot-Oost-Aziatisch Welvaartssfeer gevormd kan worden [geluidsopnamen].¹⁸⁸ Deze toespraak horen Harada en Kokubu staande op voornoemd podium aan, terwijl de andere Japanse officieren die aanwezig zijn zitten. Tijdens de toespraak van Oetojo worden close-ups van achtereenvolgens onbekend, Hatta, onbekend, Yamamoto, stropdas dragend, en Aris [?] getoond. Tijdens deze

¹⁸³ Deze twee ceremonies vertonen grote overeenkomsten met de ceremonies die in de reportages 18-A, 26-D en 31-C verfilmd zijn.

¹⁸⁴ Voor de 43 leden van de eerste Centrale Adviesraad, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.17 (1-10-1943), p.6-7; en: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.21 (1-11-1943), p.4-5.

¹⁸⁵ Voor een foto van deze ontvangst, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.21 (1-11-1943), p.3 boven.

¹⁸⁶ Voor een foto van deze vergaderzaal waarop een filmcamera zichtbaar is, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr. 21 (1-11-1943), p.12-13 onder.

¹⁸⁷ Voor een foto van deze toespraak van Harada, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.21 (1-11-1943), p.11.

¹⁸⁸ Voor een Nederlandse vertaling van de eed van trouw die de leden van de eerste Centrale Adviesraad op 16 oktober 1943 aflegden, zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.578.

onscherpe binnenopnamen komen niet alleen een fotograaf, maar ook een filmcamera op statief en felle opnamenlampen in beeld.

TUSSENTITEL

tussentitel: 'Kerdjalah oentoeik menambah kekoetaan dalam peperangan dimasa ini; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Werk, opdat de inspanningen voor de huidige oorlog vergroot kunnen worden; [Japanse karakters]'). Deze tussentitel heeft betrekking op de reportages 21-B, 21-C en 21-D.

21-B

titel: 'Malang'.

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De graanoogst in Malang. Deze reportage opent met opnamen van Indonesische mannen en vrouwen die met de ani-ani korenhalmen snijden. Vervolgens worden opnamen van Indonesische mannen getoond die het geogste koren wegdragen en dan met vlegels dorsen. Tenslotte worden opnamen van Indonesische vrouwen getoond die met een zeef het kaf van het koren scheiden. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat een aantal boeren uit Malang recentelijk tarwe verbouwd hebben met zaaigoed dat uit Japan afkomstig was.

21-D

titel: 'Bandoeng'.

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Het bottelen van saké in Bandoeng. Deze reportage toont opnamen van een grote hal, een bottelarij, waar uniform geklede jonge Indonesische vrouwen en mannen relatief grote flessen schoonmaken en deze dan met saké vullen die in grote houten vaten bewaard wordt. Vervolgens voorzien zij deze flessen van een dop en een label met opschrift in Japanse karakters. Tenslotte worden deze flessen in grote houten kratten verpakt die dichtgespijkerd worden. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat sinds kort in Indonesië saké gedestilleerd wordt, omdat de Javaanse bevolking door de aanwezigheid van Japanse militairen de smaak van saké heeft leren waarderen en de Japanse militairen hen geleerd hebben hoe deze rijstdrank te vervaardigen.¹⁸⁹ Vermoedelijk was het Japanse leger op Java evenwel de belangrijkste afnemer van deze saké-stokerij. Verder wordt in het commentaar bij deze reportage gesteld, mogelijk ter afsluiting van de reportages 21-B, 21-C en 21-D, dat de Indonesische boeren en aanverwante arbeiders blijmoedig werken, omdat zij ervan doordrongen zijn dat het belangrijk is om met Japan samen te werken waarop een oproep gedaan wordt om zo hard mogelijk te werken totdat de eindoverwinning bereikt is.

21-E

titel: 'Lamarlah oentoeik mendjadi anggauta Tentara Pembela Tanah Air; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Solliciteer om recruit van het Verdedigingsleger van het Vaderland te worden; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Djakarta worden op 8 oktober 1943 kandidaten voor de officiersopleiding van de PETA gekeurd. Deze reportage is in een gebouw gemaakt waar jonge Indonesische mannen zich gedeeltelijk ontkleden en onder leiding van Japanse militairen lichaamsoefeningen doen, vervolgens

¹⁸⁹ Voor een fotoreportage over de productie en bereiding van typisch Japanse eetwaren op Java, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.8 (15-4-1943), p.20-21.

door Japanse militairen en een Japanse arts hun lengte, gewicht, borstomvang en de scherpte van de ogen laten meten en tenslotte vragen beantwoorden die door een Japanse militair gesteld worden die achter een buro zit, dit alles in aanwezigheid van Harada. Deze reportage sluit af met opnamen van jonge Indonesische mannen die buiten in de zon zitten, mogelijk wachtend op hun beurt om gekeurd te worden. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat deze aspiranten, die tussen de 21 en 25 jaar oud zijn, zich geroepen voelen 'het vaderland met eigen krachten te verdedigen'. Verder wordt een oproep gedaan om zich bij de PETA aan te melden: 'Wij moeten ons volledig inzetten voor de verdediging van het vaderland'.¹⁹⁰

21-F

titel: 'Hari Kesehatan Rakjat andjoeran "Poetera"'; [Japanse karakters] (Indonesisch: 'Dag der Volksgezondheidsdag op instigatie van de "Poetera"; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Op Java wordt van 8 tot en met 10 oktober 1943 op bevel van de Japanse autoriteiten ter bestrijding van ziekten als malaria door de lokale bevolking een grote schoonmaakcampagne gehouden. Sindsdien werd iedere maand van de achtste tot de tiende een dergelijke schoonmaakactie gehouden.¹⁹¹ Deze reportage is op twee lokaties in Djakarta gemaakt: het eerste gedeelte in een soort modelkampung waar de bewoners goed gekleed en geschoeid over straat gaan, het tweede gedeelte in een armoedige kampung waar de bewoners blootvoets en schamel gekleed rondlopen. Deze reportage opent met opnamen van goed geklede en geschoeide scholieren, jongens en meisjes, die begeleid door leraren met geschouderde patjols, bezems en vegers in kolonne op straat macheren. Vervolgens worden opnamen van deze scholieren getoond die volgens het commentaar bij deze beelden voor schooltijd helpen met het schoonmaken van de grote wegen, die gevolgd worden door opnamen van goed geklede en geschoeide Indonesische vrouwen, deels traditioneel en deels Westers gekleed, die in de open lucht matrassen met mattekloppers kloppen, kleren buiten hangen en ramen lappen, die weer gevolgd worden door opnamen van de vrouwelijke leden van een tonari gumi die gezamenlijk een straat schoonvegen. Tenslotte worden opnamen van de bewoners van een armoedige kampung getoond die eveneens een schoonmaakactie houden waarbij zij de hierboven beschreven handelingen verrichten. In het commentaar bij deze reportage wordt opgeroepen om het eigen erf en de eigen woning en kampung schoon te maken, vooral de goten en afvoerkanalen. Ook wordt gesteld dat in een stad die schoongemaakt is gevreesde ziekten als malaria geen enkele kans hebben.

EINDTITELS

eindtitels: 'Pendjagaan tanah air; [Japanse karakters]'; '[Het logo van Nippon Eigasja]; Tammat' (Indonesisch: 'Bewaking van het vaderland; [Japanse karakters]'; '[Het logo van Nippon Eigasja]; Einde').

22. BERITA FILM DI DJAWA, aflevering 15

¹⁹⁰ Voor een fotoreportage over deze keuring die anders dan deze filmreportage niet in, maar op de binnenplaats van dit gebouw gemaakt is, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.20 (15-10-1943), p.14-15. Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.7: 7 oktober 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.10: 7 en 8 oktober 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.53: 8 oktober 1943, en p.520-521, aldaar p.521.

¹⁹¹ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.7: 8 oktober 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.10: 8 oktober 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.53: 8-10 oktober 1943.

standaardtitel: BERITA FILM DI DJAWA (Indonesisch: FILMJOURNAAL VAN JAVA), aflevering 15.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0539.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-1370.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 132-05.

herkomst: Onbekend.

speelduur: 9'36".

verschijningsdatum: Deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA, waarin onder meer verslag gedaan wordt van een gebeurtenis die op 25 oktober 1943 plaatsvond,¹⁹² zou op 18 november 1943 in Indonesië uitgebracht zijn.¹⁹³ Over deze datum bestaat evenwel onzekerheid.¹⁹⁴ Indien deze aflevering daadwerkelijk op 18 november 1943 verschenen is, zijn in deze aflevering gebeurtenissen verfilmd die zich waarschijnlijk kort vóór die datum afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: '[Japanse karakters]'; '[Het logo van Nippon Eigasja]; [Japanse karakters]'; 'Berita Film di Djawa; diboeat oleh; Nippon Eigasja Djawa'; 'Sekoetoe haroes roentoeh!; [Japanse karakters]'; 'No. 15' (Indonesisch: '[Japanse karakters]'; '[Het logo van Nippon Eigasja]; [Japanse karakters]'; 'Filmjournaal van Java; geproduceerd door; Nippon Eigasja Djawa'; 'De geallieerden moeten ten val gebracht worden!; [Japanse karakters]'; 'No. 15').

titel: BERITA FILM DI DJAWA, No. 15.

producent: Nippon Eigasja Djawa (Japans: Nippon Filmmaatschappij Java).

22-A

titel: 'Penerimaan tjalon opsir tentara Pembela Tanah Air; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Ontvangst van aspirant officieren van het verdedigingsleger van het grondgebied; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Harada inspecteert cadetten van de officiersopleiding van de PETA die op 19 oktober 1943 van start ging.¹⁹⁵ Deze reportage opent met opnamen van een veld waar een groot aantal geüniformeerde PETA-cadetten die door Japanse officieren gecommandeerd worden in het gelid staan. Vervolgens worden opnamen van Harada en Kokubu [?] getoond die staande op een podium salueren, die gevolgd worden door opnamen van Harada en zijn gevolg van Japanse officieren die deze PETA-cadetten inspecteren. Deze reportage wordt afgesloten met opnamen van een PETA-cadet die in de open lucht voor de camera in het Indonesisch een korte toespraak houdt (moeilijk verstaanbaar) waarin hij waarschijnlijk stelt dat de zonen van de natie zich onder het wakend oog van allah verzamelen omdat de tijd gekomen is om zelf voor de landsverdediging zorg te dragen [geluidsopnamen]. Deze reportage verscheen in een aflevering van BERITA FILM DI DJAWA die op 18

¹⁹² Zie: reportage 22-F.

¹⁹³ Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.88.

¹⁹⁴ Zie ook: reportage 22-A.

¹⁹⁵ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.7: 19 oktober 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.10: 19 oktober 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.520-521.

november 1943 uitgebracht zou zijn, maar volgens één bron inspecteerde Harada op 20 november 1943 de officiersopleiding van de PETA.¹⁹⁶ Daar het niet zeker is dat deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA daadwerkelijk op 18 november 1943 is verschenen, is het mogelijk dat deze opnamen op 20 november 1943 gemaakt zijn.

TUSSENTITEL

tussentitel: 'Perhatian oemoem; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Algemene attentie; [Japanse karakters]'). Deze tussentitel heeft betrekking op de reportages 22-B, 22-C en 22-D.

22-B

titel: 'Makasar'.

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De pasar malam in Makassar. Deze reportage opent met buitenopnamen van de toegangspoort tot de pasar malam in Makassar waarboven een spandoek met opschrift: '(Japanse karakters); Pasar Malam Oemoem Makassar 2603' (Indonesisch: '(Japanse karakters); Avondmarkt voor iedereen Makassar 2603') hangt. Vervolgens worden buitenopnamen van het terrein, de gebouwen en de bezoekers van deze markt getoond. Tenslotte worden opnamen van traditioneel geklede Indonesische danseressen getoond die in de open lucht voor een publiek dat overwegend uit Indonesische mannen en jongens bestaat twee traditionele dansen opvoeren.

22-C

titel: 'Soerabaja'.

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Een para-militaire oefening van de Seinendan in Soerabaja. Deze reportage toont opnamen van een eenheid van de Seinendan die op een veld in Soerabaja door Japanse officieren militair getraind wordt waarbij onder meer bajonet-steken geoefend wordt. Deze Seinendan-leden zijn met geweren bewapend en hebben zich met takken gecamoufleerd. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat deze mannen elke dag met veel inzet oefenen om het vaderland te kunnen verdedigen.

22-D

titel: 'Poelau Timor' (Indonesisch: 'Het eiland Timor').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Het dagelijks leven op het eiland Timor. Deze reportage toont diverse buitenopnamen te weten: mensen die de motor van een vliegtuig repareren, Indonesiërs die uit klei bouwstenen voor een schuilkelder tegen luchtaanvallen lijken te maken en Indonesische boeren die het land bewerken en varkens hoeden. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat Timor in de frontlijn zal liggen als de strijd weer zal oplaaien. Daarom is de bevolking van deze voorpost druk bezig met het graven van schuilkelders tegen luchtaanvallen. Om in tijden van nood in haar eigen levensonderhoud te kunnen voorzien, verbouwt de lokale bevolking om dezelfde reden samen met het Japanse leger gewassen en houdt de veestapel op peil.

22-E

titel: 'Rapat oemoem; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Algemene vergadering; [Japanse karakters]').

¹⁹⁶ Zie: RIOD/IC/032781, 1943, p.11: 20 november 1943.

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Op een manifestatie in Djakarta houden leden van de Centrale Adviesraad van Java, die de voorafgaande dagen zijn eerste zitting had beleefd, op 23 oktober 1943 toespraken over hun taken en verantwoordelijkheden. Deze reportage opent met opnamen van het Gambir-plein in Djakarta waar de Japanse vlag in top hangt en Indonesiërs op de overdekte tribune die op dit plein staat plaats hebben genomen. Vervolgens worden opnamen van Yamin [?], onbekend en onbekend getoond die vanaf het verhoogde spreekgestoelte dat voor deze tribune opgesteld is toespraken houden. Na afloop van deze toespraken applaudiseert het Indonesische publiek dat zich deels zittend, deels staand ook op het Gambir-plein zelf bevindt. Tenslotte worden opnamen van Soekarno getoond, Westers gekleed en stropdas dragend, die het voornoemde verhoogde spreekgestoelte beklimt, naar het publiek saluëert en in de avondschemering een toespraak in het Indonesisch houdt [geluidsopnamen]. Tussendoor worden opnamen van zijn toehoorders getoond onder wie zich vrouwen bevinden die een hoofddoek dragen (close-ups). In zijn toespraak houdt Soekarno zijn publiek voor dat de oorlog niet alleen tegen Japan gevoerd wordt, maar ook Indonesië en alle andere Aziatische volkeren raakt. Verder roept hij de Indonesiërs op de oorlogsinspanning te steunen en brengt hij de rede in herinnering die hij op 8 maart 1943 op dezelfde plaats gehouden had.

22-F

titel: 'Pelantikan Djawa Rengo Tai Ikoe Kai; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Installatie van de Djawa Rengo Tai Ikoe Kai; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De grote sportmanifestatie die de Djawa (Rengo) Tai Ikoe Kai (Japans: Java (Jeugd) Sportvereniging) van 25 tot en met 27 oktober 1943 in Djakarta hield.¹⁹⁷ De Djawa (Rengo) Tai Ikoe Kai, waarvan zowel Japanners als Indonesiërs lid konden worden, was op 19 of 20 augustus 1943 opgericht.¹⁹⁸ Deze reportage opent met opnamen van de openingsceremonie van deze sportmanifestatie die op 25 oktober 1943 op het Gambir-plein in Djakarta gehouden werd. Onder muzikale begeleiding van een Japans muziekkorps paraderen deelnemers aan deze sportmanifestatie, achtereenvolgens sportploegen, een eenheid van de Seinendan en groepen scholieren, langs de overdekte tribune op dit plein. Vanaf deze tribune nemen drie Japanse officieren staande deze parade af. Een groep schoolmeisjes marcheert achter een bord met opschrift 'Sekolah Poeteri Is(timewa) (slechts gedeeltelijk leesbaar)' (Indonesisch: '(Bijzondere) Meisjesschool'). De deelnemers aan deze sportmanifestatie stellen zich groepsgewijs op het Gambir-plein op waarop de Japanse vlag gehesen wordt en een Indonesische sportman een verklaring voorleest. Vervolgens worden opnamen van Indonesische schoolmeisjes getoond die onder publieke belangstelling odori beoefenen. Tenslotte worden opnamen van de sportwedstrijden getoond die Indonesische sportlieden tijdens deze driedaagse sportmanifestatie op het Gambir-plein in Djakarta hielden: atleten en atletes werken diverse atletiekonderdelen af, mannen van Djakarta-Si (Japans: 'Gemeente Djakarta') en Djakarta-Sjoe (Japans: 'Gewest Djakarta') spelen onder grote publieke belangstelling de voetbalfinale, eerstgenoemde won,¹⁹⁹ en vrouwelijke studenten van de Sekolah Menengah Tinggi (Indonesisch:

¹⁹⁷ Voor fotoreportages over deze sportmanifestatie, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.21 (1-11-1943), p.18-19; en: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.22 (15-11-1943), p.20-21. Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.7: 25 oktober 1943; en: RIOD/IC/032781, 1943, p.11: 25 oktober 1943.

¹⁹⁸ Zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.6: 19 augustus 1943; en: RIOD/IC/032781, 1943, p.8: 20 augustus 1943. Voor de Djawa (Rengo) Tai Ikoe Kai zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.20 (15-10-1943), p.18-19; *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.19 (1-10-1944), p.6-7; en: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.20 (15-10-1944), p.32-33.

¹⁹⁹ Voor een foto van deze finale, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.22 (15-11-1943), p.20-21 onder.

Hogere Middelbare School) en de Sekolah Tabib Tinggi (Indonesisch: Medische Hogeschool) spelen onder publieke belangstelling de dameskorfbalfinale, eerstgenoemde won.²⁰⁰ In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat deze manifestatie ertoe bijdroeg dat krachten gemobiliseerd werden die in samenwerking met het Japanse leger ter verdediging van het vaderland aangewend zouden kunnen worden.

EINDTITELS

eindtitels: 'Pendjagaan tanah air; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Bewaking van het vaderland; (Japanse karakters)') (abrupt einde).

²⁰⁰ Voor een foto van deze finale, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.22 (15-11-1943), p.21 rechtsboven.

23. BERITA FILM DI DJAWA, aflevering 18

standaardtitel: BERITA FILM DI DJAWA (Indonesisch: FILMJOURNAAL VAN JAVA), aflevering 18.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0851.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-3211; NFM/Kluisnummer D 3546.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 399-05.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 709?) Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 409). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0851).

speelduur: 8'16".

verschijningsdatum: Deze aflevering van BERITA FILM DI DJAWA, waarin onder meer verslag gedaan wordt van gebeurtenissen die van 30 november tot en met 8 december 1943 plaatsvonden,²⁰¹ zou op 8 december 1943 in Indonesië uitgebracht zijn.²⁰² Over deze datum bestaat evenwel onzekerheid. Indien deze aflevering daadwerkelijk op 8 december 1943 verschenen is, zijn in deze aflevering gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk kort vóór die datum afspeelden.

bijzonderheden: Een deel van reportage 23-A zou kunnen ontbreken, maar verder is deze film vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: 'Berita Film di Djawa; diboeat oleh; Nippon Eigasja Djawa'; 'Sekoetoe haroes roentoeh!; [Japane karakters]'; 'No. 18' (Indonesisch: 'Filmjournaal van Java; geproduceerd door; Nippon Eigasja Djawa'; 'De geallieerden moeten ten val gebracht worden!; [Japane karakters]'; 'No. 18').

titel: BERITA FILM DI DJAWA, No. 18.

producent: Nippon Eigasja Djawa (Japans: Nippon Filmmaatschappij Java).

23-A

titel: 'Peperangan oedara jang hebat sekali; [Japane karakters]' (Indonesisch: 'De geweldige luchtoorlog; [Japane karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Een luchtmachtbasis van de Japanse marine op de Solomon-eilanden of op oostelijk Nieuw-Guinea. Deze reportage toont opnamen van een vliegveld van de Japanse marine waar éénmotorige Japanse gevechtvliegtuigen warmdraaien, van een onverharde startbaan opstijgen, rondcirkelen en in formatie wegvliegen. Mogelijk ontbreekt een deel van deze reportage, want zij wordt abrupt afgebroken. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat deze vliegtuigen een aanval op een 'armada' gaan uitvoeren waarmee gesuggereerd wordt dat het kamikaze-vluchten betreft. Deze opnamen zijn afkomstig uit de reportage over de luchtoorlog om de Solomon-eilanden en oostelijk Nieuw-Guinea die in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 175 verschenen was. Deze aflevering van NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS werd op 12 oktober 1943 in Japan uitgebracht.²⁰³ In deze reportage werd gesteld dat deze jachtvliegtuigen geallieerde bommenwerpers gingen onderscheppen die in september 1943 bij herhaling Bougainville

²⁰¹ Zie: reportage 23-F.

²⁰² Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.88.

²⁰³ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.175 (18.10.12).

aanvielen.

TUSSENTITEL

tussentitel: 'Peristiwa didaerah selatan; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Gebeurtenissen in het Zuidelijk Gebied; [Japanse karakters]'). Deze tussentitel heeft betrekking op de reportages 23-B, 23-C en 23-D.

23-B

titel: 'Djawa' (Indonesisch: 'Java').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Aan een zeevaartschool, vermoedelijk in Djakarta worden Indonesiërs tot zeelieden opgeleid.²⁰⁴ Deze reportage opent met binnenopnamen van een klaslokaal waar geüniformeerde jonge Indonesische mannen van een Japanse instructeur onderwijs krijgen. Vervolgens worden opnamen van deze leerling-zeelieden getoond die in de open lucht touw vlechten en 'droogroeien'. Tenslotte worden opnamen van deze leerling-zeelieden getoond die op zee in twee boten roeien. Volgens het commentaar bij deze reportage is de naam van deze school 'Jumidoso' [?] of 'Yumidoso' [?] en betreft het een militaire opleiding.

23-C

titel: 'Shonanto' (Japans: 'Licht van het zuiden-eiland').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Aan een duikschool in Singapore worden Indonesiërs tot diepzeeduiker opgeleid.²⁰⁵ Deze reportage opent met opnamen van jonge Indonesische mannen die in de open lucht aan de hand van een schoolbord in het gebruik van een duikerklok onderricht worden. Vervolgens worden opnamen van een leerling-duiker getoond die op zee vanaf een schip in een duikerklok onder water afdaalt en na verloop van tijd weer boven komt drijven, terwijl andere leerling-duikers aan boord van dit schip de luchtpompen van deze duikerklok bedienen. In het commentaar bij deze reportage, die vermoedelijk uit Japan afkomstig is, wordt gemeld dat zich onder deze leerling-duikers Indonesiërs bevinden.

23-D

titel: 'Soelawesi'.

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Een karbouwengevecht op Celebes. Deze reportage toont opnamen van een gevecht tussen twee karbouwen, stieren, dat in een veld op het platteland van Celebes onder belangstelling van de lokale bevolking gehouden wordt.

23-E

titel: 'Pelantikan resmi para Syuutyookan baroe bangsa Indonesia; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Officiële inauguratie van de nieuwe Syuutyookan van het Indonesische volk; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Ter vervulling van de Tôjô-verklaring, waarin in het vooruitzicht werd gesteld dat

²⁰⁴ Voor een fotoreportage over deze of een soortgelijke zeevaartschool, zie: *Taiyo*, 2 (1943), nr.9 (15-9-1943), p.8-9.

²⁰⁵ Voor een fotoreportage over deze duikschool (?), zie: *Sakura*, ? (1944?), nr.?, p.20-21.

Indonesiërs bij het landsbestuur betrokken zouden worden, zijn Soetardjo en Soerjo op 10 november 1943 tot Syuutyookan (Japans: 'Gouverneur') van respectievelijk Djakarta en Bodjonegoro benoemd.²⁰⁶ Deze reportage opent met opnamen van 'Toeän Soetardjo Djakarta Syuutyookan' (Indonesisch: 'De heer Soetardjo Syuutyookan van Djakarta'), stropdas dragend, die in de camera in het Indonesisch zijn dank uitspreekt voor zijn benoeming tot Syuutyookan van Djakarta. Vervolgens worden opnamen van een rijstveld getoond waar boeren met de ani-ani rijst oogsten onder leiding van 'Toeän Soerjo Bodjonegoro Syuutyookan' (Indonesisch: 'De heer Soerjo Syuutyookan van Bodjonegoro') die een tropenhemd en een Japans uniform draagt. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat Soetardjo en Soerjo belangrijke posities zijn toebedeeld.

23-F

titel: 'Tanggal 8 Boelan 12; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Dag 8 Maand 12; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Van 30 november 1943 tot en met 8 december 1943 wordt op Java de tweede verjaardag van het uitbreken van de Pacific-oorlog en van de stichting van Groot-Oost-Azië gevierd.²⁰⁷ Deze reportage geeft een beeldverslag van de voorbereidingen voor deze viering en opent met een reeks losse buitenopnamen van het openbare leven in Indonesië: Indonesiërs vegen een straat schoon; scholieren lopen op het trottoir; middelbare scholieren fietsen op straat; jonge Indonesische vrouwen fietsen op straat; Indonesiërs fietsen op straat, zowel op fietsen als in betjaks; Indonesische vrouwen wassen kleding in een kanaal en door de straten van Djakarta rijdt een elektrische tram die een aanhanger trekt waarop passagiers staan. Vervolgens worden losse binnenopnamen getoond: in een kantoor is een Indonesische typiste aan het werk en in een klaslokaal krijgen jonge Indonesische mannen en vrouwen een dictee. Vervolgens worden weer losse buitenopnamen getoond: een groep middelbare scholieren oefent bajonetvechten met houten geweren en exerceert; een eenheid van de PETA marcheert op straat voorbij een toko en in een winkelstraat in een Chinese wijk bevinden zich Chinezen, blanken en Indiërs onder wie Sikhs op straat. Tenslotte worden buitenopnamen getoond van een groot bord met gestileerde afbeeldingen van gebouwen, een brug en een fabriek en het opschrift 'Pembangoenan negeri; mari serta!' (Indonesisch 'Het ontwaken der natie; doe mee!'), alsmede van geallieerde krijgsgevangenen die in uniform met hak en schop het land bewerken.²⁰⁸ In het commentaar bij deze laatste beelden wordt gesteld dat de Amerikanen, Britten en Nederlanders vroeger Indonesië uitbuiten, maar nu gedwongen tewerkgesteld worden. Volgens hetzelfde commentaar heeft 'Groot Nippon' daarentegen voorspoed over Indonesië gebracht. De Indonesiërs worden dan ook opgeroepen om samen te werken met het Japans leger tegen Engeland en Amerika.

EINDTITELS

eindtitels: 'Pembelaan tanah air; [Japanse karakters]'; 'Tammat' (Indonesisch: 'Verdediging van het vaderland; [Japanse karakters]'; 'Einde').

²⁰⁶ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.8: 10 november 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.11: 9 november 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.55: 10 november 1943, en p.574-575.

²⁰⁷ Zie ook: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.8: 30 november 1943 en 8 december 1943; RIOD/IC/032781, 1943, p.12: 23, 28 en 30 november 1943; en p.13: 8 december 1943; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.55: december 1943 en 1-8 december 1943. Voor een fotoreportage over en een foto van de eigenlijke viering van 8 december 1943, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.19 foto 12, p.20-21 en p.26.

²⁰⁸ Voor een fotoreportage over de inzet van geallieerde krijgsgevangenen als werkkrachten op Java, zie: *Djawa Baroe*, 1 (1943), nr.24 (15-12-1943), p.22-23.

24. NAMPÔ-HÔDÔ, aflevering 7

standaardtitel: NAMPÔ-HÔDÔ (Japans: ZUIDELIJKE GEBIEDEN FILMJOURNAAL), aflevering 7.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-1103.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-30.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-26 en B 5-7-4.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 719-02.

herkomst: Deze film is vermoedelijk afkomstig uit het RIOD. Het RIOD heeft deze film vermoedelijk aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 8762). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-1103).

speelduur: 10'11".

verschijningsdatum: Deze aflevering van NAMPÔ-HÔDÔ werd op 18 maart 1944 in Indonesië uitgebracht.²⁰⁹ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich waarschijnlijk kort vóór 18 maart 1944 afspeelden.

bijzonderheden: De eindtitels van deze film worden abrupt afgebroken, maar verder is hij vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 7' (Indonesisch: 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 7').

titel: NAMPÔ-HÔDÔ, No. 7.

producent: Nippon Eigasha Djakarta (Japans: Nippon Filmmaatschappij Djakarta).

24

titel: 'Tentara Nippon jang tegoeh di daerah selatan; [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Het Japanse leger is sterk in de Zuidelijke Gebieden; [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De Japanse land- en luchtmacht op Celebes oefenen en zijn paraat. Deze reportage opent met opnamen van de training van de Japanse mariniers, puttee's dragend, die in Makassar gelegerd zijn: zij verlaten in een lange kolonne een kazerne en rennen in loopspas met ontbloot bovenlichaam over de hoofdstraat van Makassar; onder het toeziend oog van een officier die op een podium staat doen zij op een binnenplaats met ontbloot bovenlichaam in carré taisho-oefeningen; op een veld oefenen zij in uniform met het geweer waarbij zij onder meer bajonet-aanvallen uitvoeren op bundels stro; op een veld houden zij in kendo-uitrusting in twee lange rijen met houten geweren kendo-gevechten; op een veld houden zij in twee lange rijen met ontbloot bovenlijf 'paardje'-duels en onder een afdak in de open lucht houden zij in sumo-kledij duels sumo-worstelen. Vervolgens worden opnamen van de bedrijvigheid op de luchtmachtbasis van Makassar getoond waar Japanse monteurs aan een tiental éénmotorige Japanse Zero-jachtvliegtuigen sleutelen die in een rij opgesteld staan waarbij één van hen een kokosnoot leegdrinkt (close-up). Voor een barak spelen ongeveer twaalf Japanse piloten in gevechtstenu met aapjes die aan een touw vastgebonden zijn. Ook spelen zij op de galerij van deze barak Japans schaak. Voor deze barak krijgen deze piloten van een officier vlieg-instructie waarop zij in het gelid staand salueren en naar

²⁰⁹ Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.89.

hun toestellen gaan waarvan er zeker vier of acht opstijgen en wegvliegen. Vervolgens worden opnamen van de Japanse luchtverdediging getoond: op een houten uitkijkpost waar een grote verrekijker opgesteld staat wordt de wacht gewisseld en in een communicatiecentrum heerst bedrijvigheid. Als een Japanse militair op zijn hoorn alarm blaast rennen Japanse mariniers, deels stropdas dragend, uit hun barakken. Zij stellen zich in het gelid staand voor hun barakken op en bemannen rond hun kamp een verrekijker, een afstandsmeter en stukken luchtdoelgeschut. Tenslotte worden opnamen van Japanse mariniers getoond die tijdens een veldoefening een prikkeldraadversperring innemen, die gevolgd dan wel afgewisseld worden door opnamen van het oorlogsspel dat Japanse mariniers en militairen van de Japanse landmacht onder belangstelling van de lokale bevolking op een veld of plein in een stad opvoeren waarbij éénmotorige Japanse gevechtstestellen met vast onderstel overvliegen. Waarschijnlijk moest deze reportage de Indonesiërs de indruk geven dat op de verdediging van de Indonesische archipel naar het noorden, waar de Amerikanen in het offensief waren, vertrouwd kon worden.

EINDTITELS

eindtitels: 'Dengan darah mengalir kita bela tanah air' (Indonesisch: 'Met ons bloed verdedigen wij ons vaderland') (abrupt einde).

25. NAMPÔ-HÔDÔ, aflevering 20

standaardtitel: NAMPÔ-HÔDÔ (Japans: ZUIDELIJKE GEBIEDEN FILMJOURNAAL), aflevering 20.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0882.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-1, B 3-4-1 en B 5-8-4; NFM/Kluisnummer C 299, C 331 en D 911.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 504-01.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 390). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 5). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0882).

speelduur: 9'15".

verschijningsdatum: Uit een Japans document dat zich in het filmblik van dit exemplaar van NAMPÔ-HÔDÔ aflevering 20 bevond kan opgemaakt worden dat deze aflevering op 11 september 1944 in Indonesië werd uitgebracht.²¹⁰ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich waarschijnlijk kort vóór 11 september 1944 afspeelden.

bijzonderheden: De eindtitels van deze film worden abrupt afgebroken, maar verder is hij vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: '[Vignet van het Japanse 16^e leger]'; 'Kita madjoe, moesoeh merana! Kita menjerboe, moesoeh binasa!'; 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 20'; 'Berdjoeang mati-matian;

²¹⁰ Zie: Ordners 'Japanse propagandafilms', NAA-Amsterdam. Deze datum is aannemelijk, want volgens een andere bron werd NAMPÔ-HÔDÔ aflevering 20 in de loop van september 1944 in Indonesië uitgebracht, zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.90.

[Japanse karakters]' (Indonesisch: '[Vignet van het Japanse 16^e leger]'; 'Voorwaarts, breng de vijand tot staan! Val aan, vernietig de vijand!'; 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 20'; 'Ten strijde tot de laatste ademtocht; [Japanse karakters]').

titel: NAMPÔ-HÔDÔ, No. 20.

producent: Nippon Eigasha Djakarta (Japans: Nippon Filmmaatschappij Djakarta).

25-A

titel: Ontbreekt.

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: De Indonesische bestuursambtenaar Iskandardinata houdt voor de camera in het Indonesisch een lange anti-geallieerde toespraak [geluidsopnamen]. Omdat de oorlog volgens Iskandardinata spoedig weer zal oplaaien, roept hij in deze toespraak het Indonesische volk op om samen met 'Dai Nippon' (Japans: 'Groot Japan') en de andere volkeren van Groot-Oost-Azië op leven en dood voor de verdediging van het vaderland te strijden tegen de vijanden Engeland en Amerika die het Indonesische volk en de andere Aziatische volkeren willen verkrachten en onderwerpen. 'Laat ons met al onze energie ten strijde trekken! Het bestaan van ons land hangt daarvan af!'

25-B

titel: Ontbreekt.

commentaar: Ontbreekt

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Als voorbeeld voor de bevolking doen Soekarno en ongeveer 500 andere hoogwaardigheidsbekleders begin september 1944 ergens op Java een week lang vrijwillig dienst als romusha. Deze demonstratieve vrijwilligersactie, waaraan hoge Indonesische ambtenaren en volksleiders onder wie leden van de Centrale Adviesraad, maar ook Japanners, Chinezen, Arabieren en Euroaziaten uit heel Java deelnamen, kreeg zeer veel publiciteit en diende de romusha-mobilisatie.²¹¹ Deze reportage opent met opnamen van de optocht die deze 500 vrijwilligers op 3 september 1944 door de straten van Djakarta hielden toen zij op weg waren naar het station Tanah Abang vanwaar zij met de trein naar hun werkplek elders op Java reisden waar zij 'echte' romusha's zouden gaan assisteren. Voorafgegaan door een Ambonees fluitorkest met tamboers dat het Berkerdja-lied (Indonesisch: 'Werk') speelt [geluidsopnamen] en een spandoek met tekst 'Barisan Pekerdja Soeka-Rela' (Indonesisch: 'Vrijwilligers Arbeiderskorps') lopen Soekarno (close-ups) en de andere vrijwilligers in kolonne door de straten van Djakarta, terwijl de lokale bevolking, onder wie vrouwen (close-up), met deze stoet meeloopt of langs de kant van de weg toekijkt of applaudiseert. Deze vrijwilligers gaan eenvoudig gekleed, hemd en korte broek, en dragen een draagtas of rugzak en een strooien hoed met een nummer. Naast Soekarno, hoed met nummer 970, loopt in deze kolonne Shimizu [?], hoed met nummer 1, terwijl Malik [?], hoed met nummer 39, het publiek uitnodigt mee te lopen. Vervolgens worden opnamen van een romusha-barakkenkamp getoond dat in bosrijk gebied of in een plantage gelegen is. Als het ochtendreveille klinkt [geluidsopnamen] komen de aldaar verblijvende romusha's in looppas uit hun rieten barakken, gaan in het gelid gaan en marcheren op commando in kolonne door bosrijk gebied naar hun werkplek waarbij zij het Berkerdja-lied zingen [geluidsopnamen]. Vervolgens worden opnamen van Soekarno getoond, schuin van onderen gefilmd, die in de open lucht een toespraak tot deze romusha's houdt [geluidsopnamen] van wie tussendoor opnamen getoond worden. In deze toespraak waarschuwt Soekarno zijn mede-vrijwilligers dat hen

²¹¹ Voor een fotoreportage en voor de Nederlandse vertaling van twee krantekartikelen over deze vrijwilligersactie, zie respectievelijk: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.19 (1-10-1944), p.16-17; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.506-508.

zwaar werk wacht waaraan zij niet gewend zijn, maar hij roept hen op, refererend aan de inspanningen van de Japanse en Indonesische soldaten aan het front, zo hard mogelijk te werken opdat de vijanden Engeland en Amerika verpletterd zouden kunnen worden, waarbij hij bijgevallen wordt door zijn toehoorders, onder wie zich echte romusha's bevinden, die met een gebalde vuist zwaaien: 'Wij moeten een eenheid vormen en offers brengen voor het vaderland ... elke zweetdruppel hier is een druppel gif voor de vijand... elke steen die wij hier verzetten betekent een kogel afgevuurd op de vijand...' Vervolgens worden opnamen van deze romusha's getoond die de steenrijke bodem van een deels droogliggende rivierbedding met werktuigen losmaken en met mandjes naar gereedstaande vrachtwagens dragen waarbij zij wederom het Berkerdja-lied zingen [geluidsopnamen]. Soekarno, hoed met nummer 970, hanteert daarbij een houweel. De vrachtwagens rijden met stenen beladen weg. Vervolgens worden opnamen van de rijstmaaltijd getoond die deze romusha's zittend op de grond met de hand tot zich nemen. Onder hen bevindt zich Soekarno die een zonnebril draagt (close-up). Tenslotte worden opnamen van stoomwalsen getoond die een terrein egaliseren waarbij op de achtergrond het geluid van vermoedelijk vliegtuigen klinkt.

EINDTITELS

eindtitels: 'Asia bersatoe' (Indonesisch: 'Azië één') (abrupt einde).

26. NAMPÔ-HÔDÔ, extra

standaardtitel: NAMPÔ-HÔDÔ (Japans: ZUIDELIJKE GEBIEDEN FILMJOURNAAL), extra.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0537.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-1369.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 132-04.

herkomst: Onbekend.

speelduur: 8'56".

verschijningsdatum: In een toespraak die de Japanse minister-president Koiso op 7 september 1944 tijdens de 85^e zitting van de Diet in Tokio hield, stelde hij Indonesië onafhankelijkheid in het vooruitzicht zonder daarbij evenwel een tijdstip te noemen. Naar aanleiding van deze zogenaamde Koiso-verklaring werd in Indonesië in de loop van september 1944 deze ongenummerde extra-aflevering van NAMPÔ-HÔDÔ uitgebracht,²¹² die verslag doet van de wijze waarop deze toezegging tussen 7 en 15 september 1944 op Java ontvangen en gevierd werd.²¹³

bijzonderheden: Deze film is vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: '[Vignet van het Japanse 16^e leger]'; 'Nampo Hodo; Extra'; 'Perkenan kemerdekaan kepada Indonesia; [Japanse karakters]' (Indonesisch: '[Vignet van het Japanse 16^e leger]'; 'Nampo Hodo; Extra'; 'Goedkeuring van vrijheid voor Indonesië; [Japanse karakters]'). De laatste begintitel

²¹²Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p. 90.

²¹³Zie: I. J. Brugmans e.a., 'Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting', p. 69: september 1944 en 7 september 1944, p. 70: 9 september 1944, en p. 580. Zie ook: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr. 19 (1-10-1944), p. 3-5 en p. 11; en: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr. 20 (15-10-1944), p. 26.

wordt op een wapperende Indonesische vlag geprojecteerd. Als gevolg van de Koiso-verklaring stond het Japanse militaire bestuur van Java op 8 september 1944 het gebruik van deze vlag onder voorwaarden weer toe.²¹⁴

titel: NAMPO HODO, Extra.

producent: Nippon Eigasha Djakarta (Japans: Nippon Filmmaatschappij Djakarta).

26-A

titel: Ontbreekt.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Indonesisch en Japans.

onderwerp: Op of anders direct na 7 september 1944 doet Yamamoto in Djakarta achtereenvolgens Indonesische journalisten en Soekarno mededelingen over de Koiso-verklaring. Terwijl op de achtergrond het Indonesia Raya klinkt,²¹⁵ opent deze reportage met buitenopnamen van het gebouw van de voormalige Rechtshogeschool in Djakarta waar een Indonesische politieagent op wacht staat en een personenauto komt voorrijden. Vervolgens worden binnenopnamen van een vergaderruimte in dit gebouw getoond waar Yamamoto tijdens een persconferentie staande aan het hoofd van een tafel een verklaring voorleest. Rechts van hem zit een Japanse officier, terwijl een aantal Indonesische journalisten (close-ups) aan de lange zijden van deze tafel zitten en tegen de muur staan.²¹⁶ Vervolgens worden opnamen van een zitje met vier fauteuils getoond waarin Yamamoto (close-up), Soekarno (close-up), gekleed in wit tropenkostuum, en twee andere Japanse officieren hebben plaatsgenomen, terwijl vermoedelijk een tolk op een stoel is bijgeschoven. Volgens het commentaar bij deze reportage maakte Yamamoto bij deze gelegenheden respectievelijk Indonesische journalisten en Soekarno met de inhoud van de Koiso-verklaring bekend. Tijdens deze reportage klinkt naast het Indonesische commentaar op de achtergrond een stem in het Japans die tot in het begin van de reportage 26-B doorgaat.

26-B

titel: Ontbreekt.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Indonesisch en Japans.

onderwerp: Op of anders direct na 7 september wordt de Koiso-verklaring in Djakarta aan de bevolking bekend gemaakt. Deze reportage opent met opnamen van Indonesiërs die op straat naar een zogenaamde zingende toren, een openbare radio-luidspreker, luisteren, naar aangenomen moet worden naar de verkondiging van de Koiso-verklaring over de radio, en dan verheugd applaudiseren, juichen en 'banzai' roepen waarbij zij de armen in de lucht gooien [geluidsopnamen]. Vooral kinderen tonen hun vreugde. Vervolgens worden opnamen van een Indonesisch propagandateam getoond dat in de open laadbak van twee vrachtwagens van de Japanse landmacht door de straten van Djakarta trekt en met luidsprekers de bevolking op straat toespreekt (close-ups), naar aangenomen moet worden om over de Koiso-verklaring mededelingen te doen [geluidsopnamen], met pamfletten strooit en met Japanse en Indonesische vlaggen zwaait. Aan de zijde van één van deze twee vrachtwagens, die aan het hoofd van een kolonne personenauto's rijden, zijn Indonesische vlaggen en een affiche bevestigd waarop een Indonesische man, Westers gekleed met stropdas, met vrouw en kind afgebeeld is alsmede de tekst 'Bangsa Indonesia diperkenankan merdeka...' (Indonesisch:

²¹⁴ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.69-70: 8 september 1944, en p.580-581.

²¹⁵ Als gevolg van de Koiso-verklaring stond het Japanse militaire bestuur van Java op 8 september 1944 weer toe dat dit nationalistische lied ten gehore gebracht zou worden, zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.69-70: 8 september 1944, en p.580-581.

²¹⁶ Deze bijeenkomst vertoont overeenkomsten met de bijeenkomst die in reportage 19-A verfilmd is.

'Vrijheid voor het Indonesische volk goedgekeurd...' Op de motorkap van de andere vrachtwagen zijn Indonesische vlaggetjes gestoken. De Indonesische bevolking staat stil langs de kant van de weg, of loopt met deze vrachtwagens mee, of juicht en zwaait met Japanse en Indonesische vlaggen die waarschijnlijk door dit propagandateam uitgedeeld zijn als door een fotograaf foto's genomen worden. Wederom zijn vooral kinderen enthousiast. Aan het begin van deze reportage klinkt op de achtergrond een stem in het Japans die ook aan het eind van reportage 26-A klonk waarop naast het Indonesische commentaar bij deze reportage het Indonesia Raya klinkt.²¹⁷ Over deze gebeurtenis verscheen ook een reportage in NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS (Japans/Engels: NIPPON NIEUWS) aflevering 226 die op 28 september 1944 in Japan werd uitgebracht. Voor deze NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS-reportage zijn opnamen gebruikt die ook in deze reportage voorkomen, maar ook andere opnamen die niet in deze reportage voorkomen.²¹⁸

26-C

titel: Ontbreekt.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Djakarta worden in de voormalige Willemskerk gesneuvelde Japanners herdacht. Deze reportage opent met buitenopnamen van de voormalige Willemskerk die op 15 oktober 1943 tot dodentempel voor gesneuvelde Japanners gewijd was en nu met de Japanse vlag getooid is.²¹⁹ Voor dit kerkgebouw, waarop een opschrift in Japanse karakters is aangebracht, staan eenheden van de PETA in het gelid die bij wijze van eerbetoon hun vaandels strekken, terwijl officieren het zwaard presenteren. Indonesiërs maken een diepe buiging, de seikeirei [?], in de richting van dit kerkgebouw. Vervolgens worden binnenopnamen van een Japans heiligdom in deze kerk getoond dat bestaat uit een rokend wierookvat, twee brandende kaarsen, twee vazen met chrysanten en een muur van doosjes die mogelijk de stoffelijke resten van gesneuvelde Japanners bevatten. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat het Indonesische volk de oorlogsinspanningen van Japan tot het einde steunt.

26-D

titel: Ontbreekt.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Indonesisch en Japans.

onderwerp: Op of anders kort na 7 september 1944 getuigen Soekarno en andere Indonesische volksleiders in Djakarta tegenover het militaire bestuur van Java van hun dank voor de Koiso-verklaring.²²⁰ Deze reportage opent met buitenopnamen van het hoofdkwartier van het militaire bestuur van Java waar Japanse officieren en Indonesische volksleiders per personenauto arriveren onder wie Hatta, Westers gekleed en stropdas dragend, en Soekarno, die voor deze gelegenheid een soort jacquet draagt. Vervolgens worden binnenopnamen van de ontvangsthuis van dit gebouw getoond waar Harada, staande achter een tafel die op een podium staat voor de grote omliggende Japanse vlag die in deze zaal hangt, in het Japans een verklaring voorleest die in het Indonesisch ondertiteld wordt [geluidsopnamen]. Harada verklaart dat Koiso op 7 september 1944 'Oost-Indië'

²¹⁷ Als gevolg van de Koiso-verklaring stond het Japanse militaire bestuur van Java op 8 september 1944 weer toe dat dit nationalistische lied ten gehore gebracht zou worden, zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.69-70: 8 september 1944, en p.580-581.

²¹⁸ Zie: NHK/201: NIPPON NYÛSU/NIPPON NEWS, nr.226 (19.9.28). Voor stills van deze reportage, zie: Mainichi Shinbunsha, *Nippon Nyûsu Eigashi: Kaisen Zenya kara Shûsen Chokugo made*, p.440.

²¹⁹ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.53: 15 oktober 1943.

²²⁰ Deze ceremonie vertoont grote overeenkomsten met de ceremonies die in de reportages 18-A, 21-A en 31-C verfilmd zijn.

voor de toekomst onafhankelijkheid in het vooruitzicht gesteld heeft waarvoor hij de oneindige wijsheid van de keizer prijst. Ook zegt hij dank aan de soldaten van het 16^e leger op Java en stelt hij de vreugde van de Javaanse bevolking over deze toezegging te delen. Deze verklaring wordt door de Indonesische volksleiders die zich in de zaal bevinden onder wie Soekarno (close-up) staande aangehoord. Aan de zijkant van deze zaal staan enkele Japanse officieren alsmede enkele Indonesische journalisten. Vervolgens worden opnamen van Soekarno getoond die uit de zaal naar voren komt, een buiging voor Harada maakt en dan staande de volgende verklaring in het Indonesisch aflegt [geluidsopnamen]: 'Excellentie, mijnheer Saiko Sikikan (Japans: 'Opperbevelhebber'), met ontroering heb ik de bekendmaking van het keizerrijk Dai Nippon (Japans: Groot Nippon) vernomen dat het gehele Indonesische volk in de toekomst onafhankelijkheid zal worden verleend. Mijn hart en ziel lopen over van eerbiedige dankbaarheid jegens Zijne Koninklijke Hoogheid Tenno Heika (Japans: 'Keizer') die zo welwillend goedgekeurd heeft dat de idealen die ik tientallen jaren koesterde worden verwezenlijkt. Met eerbied verzoek ik U, Excellentie, namens het gehele Indonesische volk, dat Uwe Excellentie onze nederige dank aan Zijne Koninklijke Hoogheid Tenno Heika overbrengt. Excellentie, met uitzondering van de bepaling "in de toekomst" wordt in de bekendmaking het tijdstip van de onafhankelijkheid niet gespecificeerd, maar ik laat het bepalen van dit tijdstip aan Zijne Koninklijke Hoogheid over die de grootste wijsheid bezit en het beste weet wat goed is. Ik besef slechts dat vroeg of laat dit tijdstip aanbreekt en dat het van mijn grote of kleine inspanningen afhangt waarmee ik de vaardigheid voor die onafhankelijkheid verwerf en van de grote of kleine inspanningen van mij om te helpen de eindoverwinning in de Groot-Oost-Azië-oorlog snel te verwezenlijken.'

Deze toespraak wordt door Harada staande aangehoord. Tenslotte worden opnamen van Soekarno getoond die wederom uit de zaal naar voren en staande driemaal 'banzai' voor de 'Tenno Heika' roept waarbij hij zijn armen in de lucht gooit hetgeen door de andere aanwezigen nagevolgd wordt waarop Harada eveneens driemaal 'banzai' voor de 'Tenno Heika' roept hetgeen eveneens door de andere aanwezigen onder wie Soekarno (close-up) nagevolgd wordt [geluidsopnamen].²²¹

EINDTITELS

eindtitels: 'Asia bersatoe'; '[Vignet van Nippon Eigasha]; Nampo Hodo; Tammat' (Indonesisch: 'Azië één'; '[Vignet van Nippon Eigasha]; Nampo Hodo; Einde').

27. NAMPÔ-HÔDÔ, aflevering 26

standaardtitel: NAMPÔ-HÔDÔ (Japans: ZUIDELIJKE GEBIEDEN FILMJOURNAAL), aflevering 26.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0894.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-4.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-3 en B 5-8-7.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 517-01.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 351). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 6). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0894).

speelduur: 9'09".

verschijningsdatum: Deze aflevering van NAMPÔ-HÔDÔ werd in de loop van december 1944 in

²²¹ Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, foto nr.13-A.

Indonesië uitgebracht.²²² In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór december 1944 afspeelden.

bijzonderheden: Deze film is vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 26' (Indonesisch: 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 26').

titel: NAMPÔ-HÔDÔ, No. 26.

producent: Nippon Eigasha Djakarta (Japans: Nippon Filmmaatschappij Djakarta).

27-A

titel: 'Djalan jang-di toedjoe oleh kita bangsa Indonesia; [Japanse karakters]'; 'Sidang Chuuoo Sangi-In jang ke-VI (Djawa); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'De weg waarnaar wij, het volk van Indonesië, streven; [Japanse karakters]'; 'Zitting van de zesde Chuuoo Sangi-In (Java); [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Tijdens een zitting van de zesde 'Chuuoo Sangi-In' (Japans: 'Centrale Adviesraad') van Java verkondigt Soekarno op 17 november 1944 in Djakarta de 'Pantja dharma' (Indonesisch: 'Vijf plichten') van het Indonesische volk.²²³ Deze reportage opent met binnenopnamen van de vergaderzaal van de voormalige Volksraad in Djakarta waar de leden van de zesde Centrale Adviesraad van Java, die van 11 tot en met 17 november 1944 vergaderde, in de banken zitten (close-ups) en Indonesiërs onder wie vrouwen (close-up) op de publieke tribune hebben plaatsgenomen, terwijl Yamamoto en rechts van hem een andere Japanse officier op de voorzitterstoel zitten (close-up). Vervolgens worden opnamen van Soekarno getoond (close-up), Westers gekleed met stropdas en leesbril dragend, die staande achter het spreekgestoelte naast de voorzittersstoel in deze zaal plechtig de 'Pantja dharma' voorleest [geluidsopnamen], de vijf doelen waar het Indonesische volk voor moest ijveren, zijnde verbondenheid met Japan tot in de dood en de onvoorwaardelijke bereidheid offers te brengen in de huidige oorlog; de stichting van de onafhankelijke staat Indonesië die Japan welgezind is en trouw lid is van de gemeenschap van Groot-Oost-Aziatische volkeren; het verheffen van de eigen cultuur, het presenteren van de Aziatische cultuur en het opnemen van de wereldbeschaving; hechte broederschap met de andere Groot-Oost-Aziatische volkeren onder leiding van god en het streven naar de eeuwige wereldvrede en de broederschap der mensen op basis van het Hakko-ichiu (Japans: 'De wereld één') principe. Als Soekarno zijn voordracht beëindigd heeft, applaudiseren de afgevaardigden in de zaal en het publiek op de publieke tribune. In het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat de 'Pantja dharma' in het kader van de vorming van een gemeenschappelijke welvaartssfeer in Groot-Oost-Azië door vernietiging van de gezamenlijke vijand, Engeland en Amerika, unaniem door de zesde Centrale Adviesraad was aangenomen en leidraad voor het denken en handelen van het Indonesische volk werd.

27-B

titel: Ontbreekt.

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

²²² Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.90. Deze datum is aannemelijk, want in *Djawa Baroe* van 15 januari 1945 verscheen een reportage over NAMPÔ-HÔDÔ aflevering 27, zie: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.2 (15-1-1945), p.26.

²²³ Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.73: 11-17 november 1944, en p.591-592.

onderwerp: Ter gelegenheid van de viering van de eerste verjaardag van de Groot-Oost-Azië-conferentie, die van 5 tot en met 8 november 1943 in Tokio gehouden was,²²⁴ alsmede ter gelegenheid van de maandelijks herdenking van het uitbreken van de Pacific-oorlog op 8 december 1941 verbranden Indonesiërs op 8 november 1944 tijdens een anti-geallieerde manifestatie in Djakarta grote poppen met karikaturen van Roosevelt, Churchill en Van der Plas. Deze poppen waren die middag in een 'Verdelg de vijand'-optocht, die door de Barisan Pelopor (Indonesisch: 'Voortrekkers') georganiseerd was, door een menigte Indonesiërs door de straten van Djakarta gevoerd. Deze reportage opent met opnamen van Soekarno, zonnebril en tropenkostuum dragend, die in de middag van 8 november 1944 op het Gambir-plein ter herdenking van het uitbreken van de Pacific-oorlog een toespraak tot de deelnemers aan deze 'Verdelg de vijand'-optocht houdt. Na deze toespraak vertrok deze optocht van het Gambir-plein voor een omgang door Djakarta die weer eindigde op het Gambir-plein. Vervolgens worden opnamen van de demonstratieve verbranding van de grote poppen met karikaturen van Roosevelt, Churchill en Van der Plas getoond die in de avond midden op het Gambir-plein plaatsvond. Jonge Indonesiërs gooien borden met spotprenten van deze drie geallieerde leiders op deze brandende poppen waarnaast de Japanse en de Indonesische vlag wapperen.²²⁵

27-C

titel: 'Perlombaan bahasa Nippon (Djawa); [Japanse karakters]' (Indonesisch: 'Wedstrijden in de Nipponse taal (Java); [Japanse karakters]').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Japans.

onderwerp: Javaanse scholieren houden op 27 oktober 1944 in Djakarta voor de derde keer wedstrijden in de beheersing van de Japanse taal. Deze reportage opent met buitenopnamen van een gebouw met opschrift in Japanse karakters, die gevolgd worden door binnenopnamen van dit gebouw waar in een grote zaal een gemengd publiek van Japanners en Indonesiërs onder wie schoolmeisjes met corsage (close-up) naar vijf in de houding staande scholieren met corsage luisteren, drie meisjes en twee jongens, luisteren die op het podium in deze zaal voor een grote Japanse vlag een Japans lied zingen [geluidsopnamen]. Na afloop applaudiseert het publiek in de zaal waar vooraan Japanners zitten met het Rode Kruis op de schouder van hun kamerjas, mogelijk herstellende militairen. Vervolgens worden opnamen van een in de houding staande schooljongen getoond die op hetzelfde podium in deze zaal voor dezelfde grote Japanse vlag en achter een tafel waarop een vaas met bloemen staat uit het hoofd in het Japans een lange anti-geallieerde voordracht opzegt waarin tegen Amerika, Engeland en Holland geageerd wordt [geluidsopnamen] die in het Indonesisch ondertiteld wordt (moeilijk leesbaar). Volgens het commentaar bij deze reportage namen scholieren uit geheel Java aan deze wedstrijden deel en was deze jongen, afkomstig uit Depokse, winnaar van de eerste prijs. Voor deze wedstrijd moest uit het hoofd in het Japans een toespraak gehouden worden waarin dankbaarheid betuigd voor de Koiso-verklaring van 7 september 1944 werd waarmee Indonesië onafhankelijkheid in het vooruitzicht gesteld was.²²⁶

27-D

²²⁴ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.53: 5-8 november 1943.

²²⁵ Voor een fotoreportage en de Nederlandse vertaling van een krantartikel over deze manifestatie, zie respectievelijk: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.22 (15-11-1944), p.20-21; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.598-599. Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.72-73: 'Merkwaardig is dat men er de figuur van dr. H.J. van Mook niet bij betreft', en foto nr. 14-A en 14-B.

²²⁶ Voor een fotoreportage over deze bijeenkomst, eveneens 'Perloembaan Bahasa Nippon' getiteld, zie: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.22 (15-11-1944), p.14-15. Zie ook: *Djawa Baroe*, 2 (1944), nr.23 (1-12-1944), p.27-28.

titel: 'Para heiho jang gagah-perwira; (Japanse karakters)' (Indonesisch: 'Heiho's die sterk en dapper zijn').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Indonesische heiho's op Celebes en Borneo bouwen respectievelijk hutten en oefenen. Deze reportage bestaat uit twee delen. Het eerste deel van deze reportage opent met opnamen met rennende geüniformeerde Indonesische heiho's die met een schop in de hand ergens op 'Selebes' (Indonesisch: 'Celebes') voor een barak in het gelid gaan staan. Opmerkelijk genoeg dragen deze heiho's een vijfpuntige ster op hun petten (close up), het symbool van de Japanse landmacht, terwijl Celebes net als Borneo door de Japanse marine werd bestuurd die een anker als symbool voerde. Vervolgens worden opnamen van Indonesische heiho's getoond die met ontbloot bovenlijf voor een in aanbouw zijnde bamboehut in het gelid staan, geïnstrueerd worden, uiteen gaan en werktuigen oppakken en uit bamboepalen, planken en takken met bladeren in een bosrijk gebied hutten bouwen. Tenslotte worden opnamen van Indonesische heiho's getoond die in een baai zwemmen en vanaf een bootje met een net vis vangen. Het tweede deel van deze reportage opent met opnamen van een kolonne vrachtwagens van de Japanse leger waarvan de voorste een grote Japanse oorlogsvlag meevoert die ergens op 'Borneo-selatan' (Indonesisch: 'Zuid-Borneo') een kazerne uitrijden. In de open laadbak van deze vrachtwagens zitten met geweren bewapende Indonesische heiho's die uit deze wagens springen als deze kolonne op een weg stopt en het terrein ingaan. Vervolgens worden opnamen van met geweren gewapende Indonesische heiho's getoond die op een veld voor publiek een oorlogsspel opvoeren waarbij zij schieten (close-ups), tijgeren en een stormaanval uitvoeren. Deze heiho's dragen een anker als symbool op hun pet. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat heiho's, als representanten van het Indonesische volk, altijd bereid zijn om met volledige inzet het vaderland verdedigen.

EINDTITELS

eindtitels: 'Asia bersatoe'; '[Vignet van Nippon Eigasha]; Nampo Hodo; Tammat' (Indonesisch: 'Azië één'; '[Vignet van Nippon Eigasha]; Nampo Hodo; Einde').

28. NAMPÔ-HÔDÔ, aflevering 37

standaardtitel: NAMPÔ-HÔDÔ (Japans: ZUIDELIJKE GEBIEDEN FILMJOURNAAL), aflevering 37.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0891.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-4.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-3 en B 5-8-6; NFM/Kluisnummers C 325, C 329 en D 913.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 509-05; NFM/Videonummer 492-04.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 177). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer B 412). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0891).

speelduur: 9'35".

verschijningsdatum: Deze aflevering van NAMPÔ-HÔDÔ werd vermoedelijk in de loop van mei 1945 in Indonesië uitgebracht.²²⁷ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich

²²⁷ Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.90. Deze datum is aannemelijk, want in *Djawa Baroe* van 1 juni 1945 verschenen stills van twee reportages van deze aflevering van

vermoedelijk in of kort vóór mei 1945 afspeelden.

bijzonderheden: De eindtitels van deze film worden abrupt afgebroken, maar verder is hij vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: '[Vignet van het Japanse 16^e leger]'; 'Hiduplah Indonesia!'; 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 37' (Indonesisch: '[Vignet van het Japanse 16^e leger]'; 'Leve Indonesië!'; 'Nampô-Hôdô'; 'Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 37').

titel: NAMPÔ-HÔDÔ, No. 37.

producent: Nippon Eigasha Djakarta (Japans: Nippon Filmmaatschappij Djakarta).

28-A

titel: 'Hidup baru'; 'Tanamilah tanah² kosong' (Indonesisch: 'Nieuw leven'; 'Laat ons braakliggende gronden bewerken').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In het kader van het streven naar zelfverzorging worden in Soerakarta door alle lagen van de bevolking overal op braakliggende gronden volkstuintjes aangelegd. Deze reportage bestaat uit twee delen. Het eerste deel, dat in de kraton van Soerakarta is opgenomen, opent met opnamen van de kraton-poort waarop de initialen 'P B X' van de in 1939 overleden Soesoehoenan Pakoe Boewono X prijken, die gevolgd worden door opnamen die binnen de kraton-muren gemaakt zijn. Daar lopen enkele traditioneel geklede kratonbewoners, mannen met kris, rond, staat een schildwacht in KNIL-uniform op wacht, voeren vier traditioneel geklede danseressen op de grote voorgalerij een traditionele dans op, terwijl op een binnenterrein een paar dozijn met geweer bewapende Indonesische militairen (close-up), mogelijk van het kraton-leger, onder het toezien van een commandant in wit tropenuniform (close-up) exerceren. Vervolgens worden opnamen van een tiental traditioneel geklede kraton-vrouwen getoond (close-up) die zittend op een galerij met spierkracht aangedreven spinnewielen bedienen, die gevolgd worden door opnamen van traditioneel geklede kraton-bewoners, enkele vrouwen en een man met kris (close-up), die op een binnenplaats met patjols de grond van een volkstuintje bewerken, zaadjes planten en met gieters bewateren. Volgens het commentaar bij deze reportage geven deze adellieden, die net gekleed gaan, het goede voorbeeld voor de bevolking. Het tweede gedeelte van deze reportage, dat over de inspanningen van gewone Indonesiërs voor de voedselvoorziening bericht, opent met opnamen van leden van een tonari gumi, een paar dozijn net geklede mannen en vrouwen, die vermoedelijk ergens op Java met patjols de grond langs de kant van een spoorlijn bewerken waar bij een bord met tekst: 'No. 103 (Japanse karakters) tonari gumi kyôdô nôen aza nr. 5' (Japans: '[?])' gewassen groeien. Vervolgens worden opnamen van Indonesische vrouwen getoond die langs de kant van de weg in volkstuintjes volgens een door de Japanners geïntroduceerde teeltmethode oebi-stekjes planten.²²⁸ In het commentaar bij deze reportage wordt de bevolking opgeroepen de oorlogsinspanning te dienen door in de eigen voedselbehoefte te voorzien.

28-B

titel: 'Kapas' (Indonesisch: 'Katoen').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

NAMPÔ-HÔDÔ, zie: reportage 28-D en 28-E.

²²⁸ NAA-Den Haag bezit een instructiefilm over deze plantmethode die in het tweede deel van deze inventaris beschreven zal worden (archieffnummer 03-0973).

onderwerp: In het kader van het streven naar zelfverzorging verbouwt de Indonesische bevolking overal op braakliggende gronden kleinschalig katoen. Deze reportage opent met opnamen van een traditioneel geklede Indonesische vrouw die in water geweepte katoenzaadjes met as inwrijft (close-up), die gevolgd worden door opnamen van een paar dozijn traditioneel geklede Indonesische vrouwen en meisjes, leden van een tonari gumi [?], die vermoedelijk ergens op Java langs de kant van de weg bij een bord met opschrift (moeilijk leesbaar) met de hand per keer drie tot vijf katoenzaadjes op 50 centimeter afstand planten (close-up), zoals het commentaar bij deze reportage leert, en de grond bewerken. Vervolgens worden opnamen van een Euroaziatische [?] familie getoond, een man in tropenkostuum met vrouw en kinderen, die in de voortuin van hun woonhuis de grond bewerkt onder meer met patjols.²²⁹ Deze reportage wordt afgesloten met opnamen van volgroeide bloeiende katoenstruiken die langs de kant van de weg staan. Volgens het commentaar bij deze reportage kunnen katoenstruiken al na drie of vier maanden geogst worden.

28-C

titel: 'Moedjair, teman kita' (Indonesisch: 'Moedjair, onze vriend').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In het kader van het streven naar zelfverzorging kweekt de Indonesische bevolking overal kleinschalig de moedjair-vis. De moedjair of moedjahir was een karperachtig visje dat door de Japanse militaire bestuur van Java gekweekt werd en voor kleinschalige visteeltprojecten aan de Indonesische bevolking werd uitgedeeld. In het commentaar bij deze reportage worden tonari gumi's en gewone burgers opgeroepen om de moedjair in vijvers uit te zetten en wordt uitgelegd dat deze vis zich snel vermenigvuldigt, ook in troebel water gedijdt, in slechts drie maanden volgroeid is, goed smaakt en zich bovendien met larven van de malariamug voedt zodat ook de malariabestrijding met de teelt van deze vis gediend wordt.²³⁰ Deze reportage, die vermoedelijk in of kort voor mei 1945 gemaakt werd, opent met animatiebeelden van een lachende vis die door mensen en dieren onder wie een Westers geklede Euroaziatische vrouw blij begroet wordt, die gevolgd worden door filmbeelden van een moedjair met jongen die in een aquarium zwemt (close-up). Vervolgens worden opnamen van het uitdelen van moedjair-kweekvisjes getoond: ergens op het platteland deelt een team uit een grote teil die op de open laadbak van een vrachtwagen staat moedjair-visjes aan massaal in de rij staande eenvoudig geklede dessa-bewoners uit die deze visjes in een emmer of schaal in ontvangst nemen (close-up). Vervolgens worden opnamen van de kweek van moedjairs getoond: een Indonesische familie, man met vrouw en twee kinderen, net gekleed, gooien de aldus verkregen kweekvisjes in een vijvertje dat in de achtertuin van hun woonhuis gegraven is. In dit vijvertje groeien de lustig rondzwemmende moedjairs snel (close-ups). Vervolgens worden opnamen van de vangst van moedjairs getoond: in een vijvertje dat in de achtertuin van een ander woonhuis gegraven is vangt een Indonesische man met een mandje volgroeide moedjairs die zijn zoontje in de hoogte houdt (close-up), terwijl in een grote vijver Indonesische mannen en jongens, leden van een tonari gumi [?], eveneens met mandjes volgroeide moedjairs vangen. Tenslotte worden opnamen van de bereiding en het eten van moedjairs getoond: in een keuken staat een pan op het vuur, terwijl aan een rijk gedekte eettafel vijf personen die vermoedelijk de bevolking van Groot-Oost-Azië moeten symboliseren, te weten een Euroaziatische vrouw, een traditioneel geklede Javaanse man en vrouw,

²²⁹ In hetzelfde tijdbestek als deze reportage vermoedelijk gemaakt werd verschenen in *Djawa Baroe* twee reportages waarin Euroaziaten eveneens demonstratief als volwaardige leden van de bevolking van Groot-Oost-Azië voorgesteld werden, zie: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.9 (1-5-1945), p.22-25; en: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.14 (15-7-1945), p.18-19.

²³⁰ Voor een fotoreportage over de kweek van deze vis op Java, zie: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.6 (15-3-1945), p.18-19. Zie ook: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.9 (1-5-1945), p.14-15, aldaar foto nr.4.

een Arabisch geklede man en een Chinees, met Westers bestek moedjairs eten.²³¹

28-D

titel: 'Pembelaan desa' (Indonesisch: 'Verdediging van de dessa').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Op het platteland van Pati houdt een militia die een dessa tegen de geallieerden moet verdedigen een paraatheidsoefening. Deze reportage, die waarschijnlijk in of kort voor mei 1945 gemaakt werd,²³² opent met opnamen van enkele Indonesiërs (close-up) die gealarmeerd door een tong-tong van een heuvelrug naar hun dessa rennen, die gevolgd worden door opnamen van enkele tientallen Indonesische mannen, overwegend slechts gekleed in een korte broek, die gewapend met een bamboespeer naar een veld in een dessa rennen, daar in het gelid gaan staan en dan in looppas hun dessa verlaten om in hoog grasland naar de vijand op zoek te gaan (close-ups).²³³ Volgens het commentaar bij deze reportage zijn alle mannen, jong en oud, lid van deze dessa-milities die voor de strijd tegen de Amerikanen, Britten en Nederlanders gevormd zijn.

28-E

titel: 'Untuk memelihara semangat berdjuang' (Indonesisch: 'Handhaving van de strijdgeest').

commentaar: Indonesisch.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Op het platteland van Pati op Java oefenen nationalistische Indonesische mannen in het messengevecht.²³⁴ Deze reportage toont opnamen van een vijftiental Indonesische mannen met ontbloot bovenlijf, leden van een dessa-militie, die op een grasveld in bosrijk gebied een kring gevormd hebben. In deze kring houden twee jonge Indonesische mannen met ontbloot bovenlijf een (schijn)-messengevecht (close-ups) waarbij zij wilde kreten uitslaan [geluidsopnamen]. Tijdens deze reportage verschijnt de tekst 'Indonesia!'; 'Akan merdeka'; 'Atau mati' (Indonesisch: 'Indonesië!'; 'Of vrij'; 'Of dood') in beeld. In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat deze mannen bereid zijn voor Indonesië te sterven.

EINDTITELS

eindtitels: 'Asia bersatoe' (Indonesisch: 'Azië één') (abrupt einde).

29. NAMPÔ-HÔDÔ, aflevering 38

²³¹ In hetzelfde tijdbestek als deze reportage vermoedelijk gemaakt werd verschenen in *Djawa Baroe* twee reportages waarin Euroaziaten eveneens demonstratief als volwaardige leden van de bevolking van Groot-Oost-Azië voorgesteld werden, zie: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.9 (1-5-1945), p.22-25; en: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.14 (15-7-1945), p.18-19.

²³² Van deze reportage en van reportage 28-E zijn ieder twee stills gepubliceerd in een artikel over de 'Pemoeda-pemoeda di Pati Syuu' (Indonesisch: 'Jeugd van de Pati Syuu') dat in *Djawa Baroe* van 1 juni 1945 verscheen, zie: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.11 (1-6-1945), p.12-13. 'Syuu' is de Japanse benaming voor 'Gewest'.

²³³ NAA-Den Haag bezit een instructiefilm over de vervaardiging van de bamboesperen waarmee deze militia bewapend is die in in het tweede deel van deze inventaris beschreven zal worden (archieffnummer 03-0410).

²³⁴ Van deze reportage en van reportage 28-D zijn ieder twee stills gepubliceerd in een artikel over de 'Pemoeda-pemoeda di Pati Syuu' (Indonesisch: 'Jeugd van de Pati Syuu') dat in *Djawa Baroe* van 1 juni 1945 verscheen, zie: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.11 (1-6-1945), p.12-13, aldaar p.13. 'Syuu' is de Japanse benaming voor 'Gewest'. Zie ook de fotoreportage over de door Maleisiërs uitgevoerde 'tari perang' (Indonesisch: 'oorlogsdans') en 'tari keris' (Indonesisch: 'messendans') in: *Taijo*, 2 (1943), nr.12 (15-12-1943), p.24.

standaardtitel: NAMPÔ-HÔDÔ (Japans: ZUIDELIJKE GEBIEDEN FILMJOURNAAL), aflevering 38.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0364.

locatie originele film: Het origineel van deze film is vermoedelijk vernietigd nadat hiervan film- en videokopieën vervaardigd waren.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummer 20-1362.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 131-03.

herkomst: Onbekend.

speelduur: 10'36".

verschijningsdatum: Deze aflevering van NAMPÔ-HÔDÔ, waarin onder meer verslag gedaan wordt van een gebeurtenis die op of kort na 2 mei 1945 plaatsvond,²³⁵ werd vermoedelijk in de loop van mei 1945 in Indonesië uitgebracht.²³⁶ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór mei 1945 afspeelden.

bijzonderheden: De eindtitels van deze film ontbreken, maar verder is hij vermoedelijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: 'Hiduplah Indonesia!'; 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 38' (Indonesisch: 'Leve Indonesië!'; 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 38').

titel: NAMPÔ-HÔDÔ, No. 38.

producent: Nippon Eigasha Djakarta (Japans: Nippon Filmmaatschappij Djakarta).

29-A

titel: 'Mempeladjarl arti maut latihan angkatan laut kita' (Indonesisch: 'Oefening in het ervaren van de dood van onze marine').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Tijdens een oefenvlucht voert een formatie bommenwerpers van de Japanse marine schijn-aanvallen op Japanse oorlogsschepen uit. Deze reportage, die uit Japan afkomstig zal zijn, opent met opnamen van een vliegveld dat in bosrijk gebied gelegen is. Op dit vliegveld worden piloten die in het gelid staan door een marine-officier - een anker, het symbool van de Japanse marine, op zijn pet dragend - geïnstrueerd, terwijl tweemotorige Betty-bommenwerpers warmdraaien en van de startbaan van dit vliegveld opstijgen. Volgens het commentaar bij deze beelden bevindt dit vliegveld zich in de Zuidelijke Gebieden. Vervolgens worden opnamen van een formatie van ongeveer 10 Betty-bommenwerpers getoond, gemaakt tijdens de vlucht in en vanuit één van de toestellen van dit eskader, die eerst boven land en dan boven zee vliegt waar deze toestellen duikvluchten op zeker twee Japanse oorlogsschepen uitvoeren. Tenslotte worden opnamen van de terugvlucht van deze formatie getoond, eerst boven zee en dan boven land. Mogelijk oefenen deze piloten voor kamikaze-aanvallen op Amerikaanse schepen, want in het commentaar bij deze reportage wordt gemeld dat de strijd tussen Japan en de Verenigde Staten door de landing van de Amerikanen op het Japanse eiland Okinawa op 1 april 1945 opgelaaid is. Tijdens de slag om Okinawa voerden Japanse piloten vanaf 6 april 1945 massaal kamikaze-aanvallen op de Amerikaanse schepen uit die zich in de wateren rond dit eiland bevonden.

29-B

titel: 'Menudju kearah kemerdekaan'; 'P.T. Ir. Sukarno kembali dari Sulawesi' (Indonesisch: 'Koersen

²³⁵ Zie: reportage 29-B.

²³⁶ Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.90.

in de richting van de vrijheid'; 'De hoge heer Ir. Sukarno keert terug uit Sulawesi').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Het bezoek dat Soekarno van 26 april tot en met 2 mei 1945 aan Celebes aflegde en zijn terugkeer in Djakarta begin mei 1945. Deze reportage opent met opnamen van de terugkeer van Soekarno in Djakarta op of anders kort na 2 mei 1945. Een trein rijdt het Gambir-station binnen. Soekarno, in tropenkostuum gekleed, stapt uit deze trein en wordt op het overdekte perron van dit station door een aantal personen begroet (onduidelijke beelden). Vervolgens worden opnamen van Soekarno getoond die op Nagano [?] toeloopt die hem in de open lucht voor een gebouw begroet door hem op Westerse wijze de hand te schudden.²³⁷ Vervolgens worden opnamen van Soekarno getoond die het gebouw uitloopt en met een lichte buiging naar een menigte Indonesiërs saluëert die buiten op hem wacht. Tenslotte worden opnamen van Soekarno, nog altijd in hetzelfde tropenkostuum gekleed, getoond die met de Indonesische vlag op de achtergrond in de camera een toespraak houdt [geluidsopnamen] waarin hij vertelt dat op 29 april 1945 tijdens zijn bezoek aan Celebes, dat van 26 april tot en met 2 mei 1945 duurde,²³⁸ ook op Celebes het gebruik van de Indonesische vlag en het zingen van het Indonesia Raya werd toegestaan en de bewoners van dit eiland aan het landsbestuur zijn gaan deelnemen waarmee hij vermoedelijk aan de eerste zitting van de Centrale Adviesraad van Celebes refereert die tot 7 mei 1945 in Makassar vergaderde.²³⁹ Verder stelt Soekarno dat Indonesië alleen vrij kan zijn als Amerika, Engeland en Nederland vernietigd zijn en roept hij tot eendracht op, omdat alleen een sterk Indonesië als volwaardig lid van Groot-Oost-Azië vrij kan zijn. Hij sluit af met 'Laat ons zweren: vrijheid of de dood'. Gedurende het vervolg van deze reportage, waarin beelden van dit bezoek vertoond worden, alsmede tijdens reportage 29-C klinkt deze toespraak op de achtergrond.

tussentitel: 'Tiba di Makassar' (Indonesisch: 'Aankomst in Makassar').

onderwerp: De aankomst van Soekarno en zijn gevolg op het vliegveld van Makassar op 26 april 1945.²⁴⁰ Soekarno, tropenkostuum dragend, stapt uit het vliegtuig - een Amerikaanse C-47 met Japans kenteken - dat hem naar Celebes gebracht heeft gevolgd door enkele Japanse officieren van wie er één een stropdas draagt. Op het vliegveldterrein worden Soekarno (close-up) en zijn gevolg door enkele saluerende Japanse officieren opgewacht.

tussentitel: 'Berziarah kemakam pangeran Diponegoro' (Indonesisch: 'Bedevaart naar het graf van Diponegoro').

onderwerp: Tijdens zijn verblijf op Celebes bezoekt Soekarno met zijn gevolg het graf van Diponegoro in Makassar,²⁴¹ de aldaar in 1855 overleden Javaanse prins die in 1825 tegen het Nederlandse gezag in opstand kwam en daarmee de zogenaamde Java-oorlog (1825-1830) ontketende om welke reden hij door de Indonesische nationalistena als held vereerd werd. Soekarno, gekleed in tropenkostuum en stropdas dragend, loopt op dit graf toe waar hij met geheven handen een gebed opzegt (close-up). Vervolgens neemt Soekarno's gevolg bij dit graf een moment stilte in acht waarbij de Japanners onder hen een lichte buiging maken.

tussentitel: 'Kaigun heiho' (Japans: 'Marine hulsoldaat').

onderwerp: Tijdens zijn verblijf op Celebes bezoekt Soekarno de Sekolah Latihan Kaigun Heiho (Japans/Indonesisch: 'Marine Hulsoldaat Opleidingschool') in Makassar.²⁴² In het gezelschap van enkele Japanse officieren en van Soebardjo, Westers kostuum en stropdas dragend, kijkt Soekarno,

²³⁷ Zie ook: reportage 31-A en 31-B.

²³⁸ Zie ook: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.11 (1-6-1945), p.18-21; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.81: 29 april 1945.

²³⁹ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.82: 7 mei 1945.

²⁴⁰ Zie ook: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.11 (1-6-1945), p.19 foto nr.4.

²⁴¹ Zie ook: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.11 (1-6-1945), p.18 foto nr.2.

²⁴² Zie ook: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.11 (1-6-1945), p.18 foto nr.3.

in tropenkostuum gekleed, toe hoe op een veld van dit opleidingsinstituut achtereenvolgens een Indonesische heiho met ontbloot bovenlijf die op een podium staat een aantal andere heiho's met ontbloot bovenlijf seinvlaggen demonstreert, een aantal heiho's met ontbloot bovenlijf onder leiding van een instructeur met ontbloot bovenlijf taisho-oefeningen doen en een groot aantal geüniformeerde heiho's in het gelid staat. Vervolgens houdt Soekarno (close-up) in de open lucht staande op een tafel een toespraak tot deze geüniformeerde heiho's (close-up) die zittend luisteren.

tussentitel: '29/4 2605 Penduduk Makassar mendapat sang merah putih' (Indonesisch: '29-4-2605 Inwoners van Makassar krijgen de rood-witte vlag').

onderwerp: Tijdens een manifestatie wordt in Makassar op 29 april 1945 gevierd dat het Japanse militaire bestuur van Celebes ter gelegenheid van Tenno Setsoe het gebruik van de Indonesische vlag weer toestaat.²⁴³ Op een veld in Makassar overhandigt een Japanse officier die op een versierd podium staat een opgevouwen Indonesische vlag aan de vorst van Goa. De officier salueert daarbij, de vorst maakt een buiging. Achter borden met opschriften als 'Zyosi Seinendan' (Japans: Meisjes Jeugdkorps'), 'Heiho Gakkoo' (Japans: 'Heiho School'), 'Si Seinendan' ('Jongens Jeugdkorps'), 'Arabizin' (Japans: 'Arabieren'), 'Indozin' (Japans: 'Indo-Europeanen') en 'Wakoo Kiyookai' (Japans: '[?] Kantoor') staan op dit veld groepen uniform geklede en stropdas dragende Indonesische meisjes, geüniformeerde Indonesische heiho's, uniform geklede Indonesische jongens, Arabieren, Euroaziaten en een aantal anderen in carré in het gelid, alsmede Indonesische kinderen die enthousiast met Indonesische vlaggetjes zwaaien. Een Indonesische hoogwaardigheidsbekleder hijst plechtig de Indonesische vlag waarbij de leden van para-militaire organisaties onder het publiek salueren. Terwijl een militair orkest speelt, waarschijnlijk het Indonesia Raya dat tijdens deze reportage op de achtergrond klinkt, staan de vorsten van Bone (uiterst links) en Goa (tweede van links) en andere Indonesische hoogwaardigheidsbekleders, stropdas dragend, in de houding. Tenslotte worden opnamen van de parade getoond die deelnemers aan deze manifestatie door de straten van Makassar hielden. Voorafgegaan door een Indonesisch militair muziekkorps en door twee vlaggedragers die naast elkaar de Japanse en de Indonesische vlag dragen, marcheren voornoemde groepen zwaaiend met Japanse en Indonesische vlaggetjes in een lange kolonne achter spandoeken aan waarbij zij door de lokale bevolking die langs de kant van de weg staat gadeslagen worden.²⁴⁴

29-C

titel: 'Perajaan Tentyoo Setsu di Borneo' (Indonesisch: 'Viering van Tentyoo Setsu op Borneo').

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Tijdens een manifestatie wordt ergens op Borneo op 29 april 1945 gevierd dat het Japanse militaire bestuur van Borneo ter gelegenheid van Tenno Setsoe het gebruik van de Indonesische vlag weer toestaat.²⁴⁵ Deze reportage opent met opnamen van een veld in een stad ergens op Borneo waar een Japanse officier die op een podium staat, witte handschoenen dragend, een Indonesische vlag met stok aan een Indonesische hoogwaardigheidsbekleder overhandigt die achteruitloopt en dan een lichte buiging maakt. Achter deze hoogwaardigheidsbekleder, stropdas dragend, beginnen groepen geüniformeerde jonge Indonesische mannen, heiho's en leden van de Seinendan, die in carré in het gelid staan te applaudiseren. Vervolgens worden opnamen van deze geüniformeerde jonge Indonesische mannen getoond die in de houding staan en salueren als de Indonesische vlag naast de Japanse vlag gehesen wordt, die gevolgd worden door opnamen van deze mannen die zingen (close-up), waarschijnlijk het Indonesia Raya dat tijdens deze reportage op de

²⁴³ Zie ook: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.11 (1-6-1945), p.18 foto nr.1; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.81: 29 april 1945.

²⁴⁴ Deze manifestatie vertoont grote overeenkomsten met de manifestaties die in de reportages 29-C en 30-A verfilmd zijn.

²⁴⁵ Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.81: 29 april 1945.

achtergrond klinkt. Naast deze geüniformeerde jonge Indonesische mannen staan een groep uniform geklede jonge Indonesische vrouwen (close-up), leden van de Seinendan, alsmede een aantal traditioneel geklede Indonesische vrouwen van wie een enkeling een hoofddoek draagt (close-up) eveneens in carré in het gelid op dit veld te zingen. Tenslotte worden opnamen van de optocht getoond die de deelnemers aan deze manifestatie hielden. Voorafgegaan door een militair muziekkorps en door twee vlaggedragers die naast elkaar de Japanse en de Indonesische vlag dragen, lopen Indonesische mannen, stropdas dragend, en voornoemde geüniformeerde jonge Indonesische mannen vrolijk zwaaiend met Japanse en Indonesische vlaggetjes in een lange optocht door de straten van de stad waar deze manifestatie plaatsvond waarbij zij door de lokale bevolking die langs de kant van de weg staat gadeslagen worden. In deze optocht worden spandoeken en schaalmodellen van moskeeën (close-ups) meedragen, alsmede een bord met afbeeldingen van een hoornblazer en van Borneo en de tekst '(Japanse karakters); Pemoeda, tanah air memaganggu kamoe!' (Indonesisch: (Japanse karakters); 'Jongeren, het vaderland roept U!') In het commentaar bij deze reportage wordt gesteld dat het beter is te sterven dan om onvrij te zijn.²⁴⁶

29-D

titel: 'Kenkoku Gakuin mulai berdjalan' (Indonesisch: 'De opening van de Kenkoku Gakuin').

commentaar: Indonesisch en Japans.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Ter gelegenheid van Tenno Setsoe wordt op Java op 29 april 1945 het nieuwe gebouw van de Kenkoku Gakuin (Japans: 'Academie voor Staatsopbouw') officieel geopend, de reeds bestaande bestuurschool waar aan Indonesische studenten cursussen van één tot twee jaar gegeven werden.²⁴⁷ Terwijl het Indonesia Raya klinkt, opent deze reportage met opnamen van een groot aantal in het gelid staande geüniformeerde studenten die zingen. Vervolgens worden opnamen van een lange kolonne werktuigen dragende studenten in korte broek getoond die door de in aanbouw zijnde toegangspoort van het nieuwe gebouw van de Academie voor Staatsopbouw marcheren, die gevolgd worden door opnamen van deze studenten, deels geschoeid, deels met ontbloot bovenlijf, die de laatste hand aan dit gebouw leggen. Zij kalken de binnen- en buitenmuren, bewerken het voorterrein en strooien daar grind (close-ups) waarbij zij door Indonesische jongens geholpen worden. Vervolgens worden opnamen van de officiële opening van dit gebouw op 29 april 1945 getoond. Een groot aantal geüniformeerde studenten staan op het voorterrein van dit gebouw in het gelid, terwijl een tiental Japanse officieren, die met personenauto's gearriveerd zijn, dit voorterrein oplopen waar nu aan de voltooide poort een bord met opschrift in Japanse karakters hangt. Voorafgegaan en gevolgd door opnamen van de Indonesische vlag die aan de top van een vlaggemast wappert, worden tenslotte opnamen van een geüniformeerde student getoond die temidden van een groot aantal andere geüniformeerde studenten die met ontbloot hoofd in het gelid staan in de camera in het Indonesisch een eed aflegt (close-up) waarin hij als afgevaardigde van deze studenten belooft zich volledig voor de verwezenlijking van de Groot-Oost-Aziatische idealen in te zetten [geluidsopnamen] waarbij studenten uit 'Sumatera', 'Borneo', 'Selebes', 'Bali' en 'Madura' in beeld worden gebracht (close-ups). Waarschijnlijk zijn dit nieuwe studenten die vanaf 29 april 1945, het begin van het schooljaar, een opleiding aan dit instituut gaan volgen.

EINDTITELS

eindtitels: Ontbreken.

²⁴⁶ Deze manifestatie vertoont grote overeenkomsten met de manifestaties die in de reportages 29-B en 30-A verfilmd zijn.

²⁴⁷ Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.81: 29 april 1945.

30. NAMPÔ-HÔDÔ, aflevering 43

standaardtitel: NAMPÔ-HÔDÔ (Japans: ZUIDELIJKE GEBIEDEN FILMJOURNAAL), aflevering 43.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0897.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-4.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-4 en B 5-8-8.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 518-05.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 819). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer A 112). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0897).

speelduur: 7'54".

verschijningsdatum: Volgens één bron werd deze aflevering van NAMPÔ-HÔDÔ, die onder meer verslag doet van een gebeurtenis die op 1 juni 1945 plaatsvond,²⁴⁸ in de loop van augustus 1945 in Indonesië uitgebracht.²⁴⁹ In deze aflevering zijn dus gebeurtenissen verfilmd die zich vermoedelijk in of kort vóór augustus 1945 afspeelden. Het is evenwel twijfelachtig of deze aflevering van NAMPÔ-HÔDÔ ooit verschenen is, want NAA-Den Haag bezit een origineel negatief van deze aflevering waarvan de geluidsband ontbreekt.²⁵⁰

bijzonderheden: Deze film, een origineel negatief zonder geluid, is waarschijnlijk compleet.

BEGINTITELS

begintitels: 'Hiduplah Indonesia!'; 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 43' (Indonesisch: 'Leve Indonesië!'; 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 43').

titel: NAMPÔ-HÔDÔ, No. 43.

producent: Nippon Eigasha Djakarta (Japans: Nippon Filmmaatschappij Djakarta).

30-A

titel: 'Badan sehidup-semat bagi pembangunan negara baru (Selebes)' (Indonesisch: 'Orgaan van vitaal belang voor de opbouw van het nieuwe land (Selebes)').

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In Makassar wordt een manifestatie gehouden. Deze reportage opent met opnamen van een grote toegangspoort in Makassar die de tekst 'Saudara' (Indonesisch: 'Broeder') draagt en met Japanse en Indonesische vlaggen en vlaggetjes versierd is. Bij deze poort, die tot een veld toegang verschaft, houden een drietal Indonesische politiefunctionarissen en een aantal Indonesische heiho's zich op. Achter borden en onder spandoeken met de opschriften 'Heiho' (Japans: 'Hulpsoldaat'), 'Huzinkai' (Japans: 'Vrouwenbond'), 'Djamijah Islamiyah Selebes' (Indonesisch: 'Islamitische gemeenschap Celebes') en 'Persatoean Bangsa Hindoestan' (Indonesisch: 'Vereniging van hindoes-tanen') staan op dit veld groepen geüniformeerde Indonesische heiho's, traditioneel geklede Indonesische vrouwen, in uniform tropenkostuum geklede Indonesische islamieten en in tropenkostuum geklede Indiërs in het gelid (close-ups). Leden van de laatste drie groepen dragen Japanse en Indonesische vlaggetjes. Vervolgens worden opnamen van de vorst van Bone (met snor en wit uniformjasje dragend) en de vorst van Goa (gekleurd uniformjasje dragend) getoond die samen met

²⁴⁸ Zie: reportage 30-B.

²⁴⁹ Zie: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.91.

²⁵⁰ Zie ook: film 31.

andere Indonesische hoogwaardigheidsbekleders, deels Westers gekleed en stropdas dragend, maar vrijwel allen een tweekleurig strikje dragend, op een paar rijen stoelen zitten die op een overdekte tribune staan, die gevolgd worden door opnamen van enkele Japanse officieren die voor deze tribune, die met Japanse en Indonesische vlaggetjes versierd is, stram in de houding staan en salueren als de Indonesische vlag gehesen wordt. Vervolgens worden opnamen van achtereenvolgens een Japanse officier, de vorst van Goa (nu met bril) (close-up) en Arima (close-up), die een tweekleurige versiering draagt, getoond die vanaf een versierd podium met afdak waarvoor bloemenkransen met tweekleurige linten gelegd zijn verklaringen voorlezen, terwijl op het veld voor deze tribune Indonesische vrouwen, alsmede andere geledingen van de bevolking achter borden met opschriften als 'Huzinkai' in het gelid staand toeluisteren. Tegenover deze groepen staat een heiho-orkest dat muziek speelt. Tenslotte worden opnamen van de parade getoond die de deelnemers aan deze manifestatie vanaf dit veld door Makassar maakten. Voorafgegaan door een Indonesisch muziekkorps, uniform in tropenkostuum gekleed, trekken de deelnemers aan deze manifestatie in kolonne door de straten van deze stad terwijl de lokale bevolking van de kant van de weg toekijkt. Tot de deelnemers aan deze optocht behoren naast voornoemde bevolkingsgroepen Indonesische meisjes, uniform gekleed en stropdas dragend, die achter een bord met opschrift '... Seinendan' (Japans: ... Jeugdkorps') aan marcheren, gevolgd door schooljongetjes die begeleid door leraren eveneens marcheren. De deelnemers aan deze optocht dragen Japanse en Indonesische vlaggetjes, terwijl twee vlaggedragers in deze optocht meelopen die naast elkaar de Japanse en de Indonesische vlag hoog houden. Omdat het commentaar bij deze reportage ontbreekt, is onduidelijk welke organisatie met deze manifestatie opgericht of gevierd wordt.²⁵¹ Mogelijk staat deze manifestatie in verband met de eerste zitting van de Centrale Adviesraad van Celebes die tot 7 mei 1945 in Makassar vergaderde.²⁵²

30-B

titel: 'Upatjara penobatan Solokoo baru (Djawa)' (Indonesisch: 'Installatie van de nieuwe vorst van Solo (Java)').

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: In de kraton van Soerakarta wordt op 1 juni 1945 de nieuwe Soesoehoenan Pakoe Boewono XII geïnaugureerd.²⁵³ Deze reportage opent met buitenopnamen van een toren op het kratonterrein van Soerakarta waarvoor een erewacht van een tiental militairen van het kraton-leger in KNIL-uniform het geweer met bajonet dan wel de officierssabel presenteert. Vervolgens worden opnamen van de nieuwe Soesoehoenan getoond die onder de gouden patjol in vol ornaat met zijn gevolg dat symbolen van zijn hoogwaardigheid draagt over het kratonterrein schrijdt. Op de voorgalerij van de kraton neemt hij op zijn troon plaats, omgeven door zijn gevolg waarvan een deel op de grond is gaan zitten. Vervolgens worden opnamen van een grote menigte Indonesiërs getoond die op een plein in de houding staan en salueren of het hoofd ontbloten omdat een volkslied gespeeld wordt. Onder deze menigte bevinden zich vlaggedragers (close-ups) die onder meer de Japanse en Indonesische vlag naast elkaar in de lucht steken (close-up) en mensen die borden dragen met daarop de naam van de maatschappelijke of politieke geleding waartoe het desbetreffende deel van deze menigte behoort (moeilijk leesbaar). Vanaf zijn troon neemt de nieuwe Soesoehoenan (close-up), die een KNIL-uniform en Nederlandse onderscheidingen draagt, de parade af die, voorafgegaan door een Indonesisch militair muziekkorps (close-up), door marcherende Indonesische

²⁵¹ Deze manifestatie vertoont grote overeenkomsten met de manifestaties die in de reportages 29-B en 29-C verfilmd zijn.

²⁵² Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.82: 7 mei 1945.

²⁵³ Zie ook: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.12 (15-6-1945), p.11; en: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.83: 1 juni 1945.

jeugdorganisaties gehouden wordt onder meer door schoolmeisjes die achter een bord met opschrift 'SGMP' (afkorting voor 'Sekolah Gadis Memengah Pertama' (Indonesisch: 'Eerste Middelbare Meisjesschool') marcheren waarbij de militairen van voornoemde erewacht aan de kant van de weg staan. Tenslotte worden opnamen van de rijtoer getoond die de nieuwe Soesoehoenan door de stad maakte. De Soesoehoenan wordt voorafgegaan door een Indonesisch militair muziekkorps (close-up) en een eenheid van het kraton-leger in KNIL-uniform dat door de kratonpoort marcheert waarop de Japanse en de Indonesische vlag wapperen en de initialen 'PB XII' van Pakoe Boewono XII, de rijzende zon en het jaartal 2605, dat is 1945 in de Japanse jaartelling, afgebeeld zijn. In een koets waarop een kroontje prijkt, die omgeven en gevolgd wordt door meelopende en paardrijdende dienaren die onder meer symbolen van zijn hoogwaardigheid met zich meedragen, maakt de nieuwe Soesoehoena in een grote stoet een rijtoer door Soerakarta waarbij hij van de kant van de weg door de lokale bevolking wordt gadeslagen onder wie veel traditioneel geklede vrouwen die roerloos staan.

30-C

titel: 'Menambah kema' muran tanah air' (Indonesisch: 'Bevordering van de welvaart van het vaderland').

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Ten behoeve van de landbouw wordt ergens in Indonesië een groot irrigatieproject uitgevoerd. Deze reportage, die vermoedelijk in of kort voor augustus 1945 gemaakt is, opent met opnamen van twee boeren (close-ups), traditioneel gekleed, die bezorgd naar door uitdroging gebarsten landbouwgrond kijken waarop nauwelijks iets wil groeien en dieren als ganzen en een karbouw geen voedsel kunnen vinden. Vervolgens worden opnamen van een Indonesische waterbouwkundig ingenieur, gekleed in tropenkostuum, getoond die omringd door enkele mensen aan de hand van een blauwdruk een viertal Japanse militairen in de open lucht uitleg geeft, die gevolg worden door opnamen van een groot aantal Indonesische arbeiders die met werktuigen een dijklichaam bewerken. Vervolgens worden opnamen van de officiële ingebruikneming van een nieuwe stuwdam getoond waarbij op afstand gadeslagen door publiek een gemengd gezelschap van Indonesiërs en Japanse militairen deze dam oploopt. Midden op deze dam, waarop naast elkaar de Japanse en de Indonesische vlag wapperen, staat onder een afdak een bedieningspaneel waar een Japanse officier eerst met een schaar een lint doorknipt (close-up) en dan aan een wiel draait waardoor de schuif van deze dam open gaat en water met steeds grotere kracht in een kanaal stroomt, dit onder het toeziend oog van het massaal naar de oever van het kanaal toestromende publiek, alsmede van de Indonesische ingenieur (close-up), stropdas dragend, en één van zijn medewerkers (close-up). Deze reportage wordt afgesloten met opnamen van water dat door irrigatiekanalen stroomt en van boeren die met dit water akkers bevoeien, dit tot zichtbare tevredenheid van mens en dier onder wie de twee boeren waarmee deze reportage opende (close-ups).

EINDTITELS

eindtitels: 'Asia bersatoe'; '[Vignet van Nippon Eigasha]; Nampo Hodo; Tammat' (Indonesisch: 'Azië één'; '[Vignet van Nippon Eigasha]; Nampo Hodo; Einde').

31. NAMPÔ-HÔDÔ, aflevering 43 extra

standaardtitel: NAMPÔ-HÔDÔ (Japans: ZUIDELIJKE GEBIEDEN FILMJOURNAAL), aflevering 43 extra.

archieffnummer: NAA-Den Haag/Archiefnummer 03-0896.

locatie originele film: NAA-Den Haag/Kluisnummer B 3-4-8.

locatie filmkopie(ën): NAA-Den Haag/Kluisnummers A 1-33-3 en B 5-8-6.

locatie videokopie(ën): NAA-Den Haag/Videonummer 513-04.

herkomst: Deze film is uit het RIOD afkomstig (RIOD/IC-FA/Registratienummer 241). Het RIOD heeft deze film aan het NFM overgedragen (NFM/Kluisnummer A 108). Het NFM heeft deze film aan het RVD-FA overgedragen (RVD-FA/Archiefnummer 03-0896).

speelduur: 8'54".

verschijningsdatum: Op 7 augustus 1945 maakte Terauchi, de opperbevelhebber van de Japanse strijdkrachten in de Zuidelijke Gebieden, bekend dat Indonesië op korte termijn onafhankelijkheid verleend zou worden en dat in verband hiermee op Java een Indonesisch Comité ter Voorbereiding van de Onafhankelijkheid samengesteld zou worden.²⁵⁴ Naar aanleiding van deze toezeggingen werd in Indonesië deze extra-aflevering van NAMPÔ-HÔDÔ samengesteld waarin chronologisch verslag gedaan wordt van gebeurtenissen die die dag in Djakarta plaatsvonden. Deze extra-aflevering van NAMPÔ-HÔDÔ zou net als de gewone aflevering 43 van dit filmjournaal vanwege de Japanse capitulatie op 15 augustus 1945 niet meer uitgebracht zijn in Indonesië.²⁵⁵

bijzonderheden: Deze film, een origineel negatief, is waarschijnlijk compleet, maar is deels stom. Hij telt enkele originele geluidsopnamen, maar heeft geen ingesproken commentaar.

BEGINTITELS

begintitels: 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 43; Extra'; 'Madju ke Indonesia merdeka'; '7-8-20'; 'Djawa' (Indonesisch: 'Nampô-Hôdô; Nippon Eigasha Djakarta'; 'No. 43; Extra'; 'Voorwaarts naar een vrij Indonesië'; '7-8-20'; 'Java').

titel: NAMPÔ-HÔDÔ, No. 43 Extra.

producent: Nippon Eigasha Djakarta (Japans: Nippon Filmmaatschappij Djakarta).

31-A

titel: Ontbreekt.

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: Soekarno, Hatta en Radjiman worden in de morgen van 7 augustus 1945 in Djakarta door het Japanse militaire bestuur van Java ontvangen. Deze reportage opent met buitenopnamen van het voormalige gebouw van de Bataafsche Petroleum Maatschappij in Djakarta waarvoor een bord met opschrift in Japanse karakters hangt. Voor dit gebouw rijden personenauto's voor waaruit achtereenvolgens Soekarno, wit tropenkostuum dragend, Radjiman, deels Westers, deels traditioneel gekleed, en Hatta, wit tropenkostuum dragend, stappen die dit gebouw binnengaan. Vervolgens worden binnenopnamen getoond die in een vertrek in dit gebouw gemaakt zijn waar een klok aan de muur hangt en een zitje met fauteuils en stoelen staat waar zich Soekarno, Hatta en Radjiman en een Japanse officier bevinden. Zij staan op en maken een buiging als Shimizu en een andere Japanse officier binnenkomen. Shimizu maakt eveneens een buiging en gebaart te gaan zitten. Zittend leest Shimizu - met links van hem een andere Japanse officier die bijgeschoven is - een Japanse verklaring voor die door Soekarno instemmend knikkend wordt aangehoord (close-up). Vermoedelijk worden Soekarno, Hatta en Radjiman door Shimizu in kennis gesteld van het Japanse voornemen om Indonesië op korte termijn onafhankelijkheid te schenken. Mogelijk wordt dit drietal ook door

²⁵⁴ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.86-87: 5 augustus 1945, p. 88: 7 augustus 1945, en p.592-594.

²⁵⁵ Zie: film 30; en: A. Kurasawa, 'Films as propaganda media on Java under the Japanese, 1942-45', p.91.

Shimizu opgedragen naar Dalat in Indo-China te vliegen waar zij op 11 augustus 1945 van Terauchi details zouden vernemen over de wijze waarop Japan Indonesië onafhankelijkheid wilde verlenen.²⁵⁶ Na afloop van Shimizu's voordracht maken de drie Indonesiërs en de drie Japanse officieren staande buigingen naar elkaar waarop Shimizu op Westerse wijze achtereenvolgens Soekarno, Hatta en Radjiman de hand schudt.²⁵⁷ Volgens de klok in dit vertrek vond deze ontmoeting om 09.50 uur plaats.

31-B

titel: Ontbreekt.

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Ontbreekt.

onderwerp: De vier Zelfbestuurders danken op 7 augustus 1945 in Djakarta het Japanse militaire bestuur van Java voor het feit dat dit op 15 juli 1945 het algemene en het economische bestuur in de Vorstenlanden grotendeels aan hen overgedragen heeft.²⁵⁸ Deze reportage opent met buitenopnamen van het hoofdkwartier van het Japanse militaire bestuur van Java waar personenauto's voorrijden en drie van de vier Zelfbestuurders, achtereenvolgens de Soesoehoenan Pakoe Boewono XII (onder een gouden pajong), de Pakoe Alam Praboe Soerjodilogo en de Mangkoenegoro Hamidjojo Seroso, in vol ornaat met hun gevolg de trappen beklimmen en dit gebouw binnengaan. Daarbij maken zij buigingen naar een rij saluerende Japanse officieren die in het voorportaal van dit gebouw ter begroeting opgesteld staan. Vervolgens worden binnenopnamen van een vertrek in dit gebouw getoond waar een tafel met stoelen staan waarop de vier Zelfbestuurders en twee Japanse officieren plaatsnemen nadat zij met een buiging de binnenkomende Shimizu begroet hebben. Staande aan deze tafel leest Shimizu een verklaring voor. Mogelijk stelt Shimizu de Zelfbestuurders bij deze gelegenheid in kennis van het Japanse voornemen om Indonesië spoedig onafhankelijkheid te verlenen. Na afloop van deze ontmoeting maken de vier Zelfbestuurders staande een buiging voor de drie Japanse officieren die eveneens staand buigen waarop Shimizu de Zelfbestuurders op Westerse wijze de hand schudt en iets overhandigt.²⁵⁹

31-C

titel: Ontbreekt.

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Indonesisch en Japans.

onderwerp: Soekarno en andere Indonesische volksleiders getuigen op 7 augustus 1945 in Djakarta tegenover het Japanse militaire bestuur van Java van hun dank voor de Japanse toezegging om Indonesië spoedig onafhankelijkheid te verlenen en een Indonesisch Comité ter Voorbereiding van de Onafhankelijkheid in te stellen.²⁶⁰ Deze reportage opent met buitenopnamen van het hoofdkwartier van het Japanse militaire bestuur van Java in Djakarta, die gevolgd worden door binnenopnamen van de ontvangsthallen in dit gebouw waar een Japanse officier achter een tafel gaat staan die op een podium staat voor de grote omliggende Japanse vlag die in deze zaal hangt. In de zaal zelf staan enkele tientallen Indonesische volksleiders, terwijl tegen een muur enkele Japanse officieren op een rij staan. Deze officier en de aanwezigen in de zaal maken een buiging. Vervolgens worden opnamen

²⁵⁶ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.86-87: 5 augustus 1945; p.87: 10 augustus 1945; p.88: 9 augustus 1945; en p.594-596.

²⁵⁷ Zie ook: reportage 29-B en 31-B.

²⁵⁸ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.86: 15 juli 1945; en p.88: 7 augustus 1945.

²⁵⁹ Zie ook: reportage 29-B en 31-A.

²⁶⁰ Deze ceremonie vertoont grote overeenkomsten met de ceremonies die in de reportages 18-A, 21-A en 26-D verfilmd zijn.

van Shimizu getoond die staande achter voornoemde tafel een verklaring in het Japans voorleest [geluidsopnamen] die door de Indonesische volksleiders in de zaal onder wie Soekarno (close-up), Hatta en Radjiman (close-up) staande wordt aangehoord. Vervolgens worden opnamen van Nagano getoond die staande achter voornoemde tafel een verklaring in het Japans voorleest [geluidsopnamen] die door de aanwezigen in de zaal staande aangehoord wordt. In deze twee Japanse verklaringen worden waarschijnlijk de op handen zijnde verlenening van onafhankelijkheid van Indonesië, alsmede de vorming van het Indonesisch Comité ter Voorbereiding van de Onafhankelijkheid waartoe Terauchi het Japanse militaire bestuur van Java op 7 augustus 1945 rond het middaguur opdracht gegeven had officieel bekend gemaakt.²⁶¹ Vervolgens worden opnamen van Soekarno getoond die uit de zaal naar voren komt, een buiging maakt en uit het hoofd staande in het Indonesisch een dankwoord uitsprekt dat door Nagano staande wordt aangehoord [geluidsopnamen]. In deze toespraak uit Soekarno uit naam van het Indonesische volk zijn diepe gevoelens van dankbaarheid voor de Japanse toezegging eerder die dag om Indonesië spoedig onafhankelijkheid te verlenen en om op korte termijn een Comité ter Voorbereiding van de Onafhankelijkheid in te stellen waarbij hij de 'nobele wijsheid' van de Japanse keizer roemt. Hij belooft zich volledig voor dit comité in te zetten opdat Indonesië snel zijn onafhankelijkheid zal kunnen verkrijgen. Tenslotte worden opnamen van Soekarno getoond die na afloop van zijn toespraak een buiging voor Nagano maakt en staande driemaal 'banzai' roept waarbij hij zijn armen in de lucht gooit hetgeen door de andere aanwezigen nagevolgd wordt waarop Nagano staand achter voornoemde tafel eveneens driemaal 'banzai' roept hetgeen eveneens door de andere aanwezigen nagevolgd wordt [geluidsopnamen].

31-D

titel: Ontbreekt.

commentaar: Ontbreekt.

gesproken woord: Indonesisch.

onderwerp: Soekarno houdt in de avond van 7 augustus 1945 in Djakarta een radiorede tot het Indonesische volk over de op handen zijnde onafhankelijkheid.²⁶² Deze reportage opent met opnamen van in de wind wapperende Indonesische vlaggen, die gevolgd worden door buitenopnamen van de zendmast van het voormalige NIROM-gebouw in Djakarta. Vervolgens worden binnenopnamen van een studio in dit gebouw getoond waar Soekarno, leesbril dragend, staande achter een microfoon in het Indonesisch een handgeschreven toespraak voorleest [geluidsopnamen] Refererend aan Amerikaanse, Britse en Australische bombardementen waarbij veel Indonesiërs omkwamen,²⁶³ stelt Soekarno, schuin van onderen gefilmd (close-up), in deze radiorede dat de vrijheidsstrijd van het Indonesische volk een strijd op leven en dood is, maar dat het Indonesische volk zijn vrijheid niet meer ontnomen kan worden mits het bereid is te sterven voor het vaderland. Daarbij beschuldigt hij de Nederlandse autoriteiten in de personen van Van Mook en Van der Plas ervan in Indonesië dorpen plat te branden en vrouwen te verkrachten, maar wijst hij er ook op dat de Nederlanders in gevechten bij Tarakan en Balikpapan, waar de geallieerden onder wie Nederlanders respectievelijk op 1 mei en 1 juli 1945 geland waren,²⁶⁴ reeds hebben ondervonden dat de Indonesische jongeren strijdbaar zijn en bereid zijn zich dood te vechten om de onafhankelijkheid van Indonesië te

²⁶¹ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.88: 7 augustus 1945.

²⁶² Zie ook: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.595-596, aldaar p.596.

²⁶³ De geallieerden voerden op 1 augustus 1945 en de daaropvolgende dagen op verschillende plaatsen in Indonesië bombardementen uit, zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.88: 1 augustus 1945.

²⁶⁴ Zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.82: 1 mei 1945; en p.85: 1 juli 1945.

verdedigen.²⁶⁵ Volgens de klok in deze studio zijn deze opnamen tussen 21.46 en 21.51 uur gemaakt.

EINDTITELS

eindtitels: 'Hiduplah Indonesia!'; '[Vignet van Nippon Eigasha]; Nampo Hodo; Tammat' (Indoneusisch: 'Leve Indonesië!'; '[Vignet van Nippon Eigasha]; Nampo Hodo; Einde').

²⁶⁵ Op 21 mei 1945 sneuvelde bij Tarakan de Indonesische heiho Amat wiens opofferingsbereidheid op Java in een propaganda-actie tot voorbeeld werd gesteld, zie: I.J. Brugmans e.a., *Nederlandsch-Indië onder Japanse bezetting*, p.83: 21 mei 1945; en: *Djawa Baroe*, 3 (1945), nr.12 (15-6-1945), p.26.